BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Inventar Nr. 28786

Biblioteca Bucureștilor

8
August
2004

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PAUL EVERAC

80 de ani de la naştere

"E ora, Doamne, când îți restitui cuvintele, şi te cer.
De unde să te iau, spune-mi!
Oare ar fi ştiut magii în inimile lor că Fiul tău s-a născut
dacă nu le sfredeleai ochii cu lumina farului tău ceresc?
O, de trei ori fericiți cei siliți să te afle!
Şi apoi erau trei, Doamne, şi steaua una, şi greşeală n-avea unde să încapă.
Dar, Doamne, deasupra capului meu stă bolta dintotdeauna
şi roteşte blând aceleaşi lumini nesfârşite.
Şi nu văd între ele pe cea care să sfârtece poala cerului ca
să-mi poruncească…
Nu mă disprețui din imensitatea neantului Tău!
Nu-mi răspunde cu această înfiorătoare indiferență!"

Robinson

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Ștefan cel Mare și Sfânt – 500
A. D. XENOPOL – Al patrulea centenar al morții lui Ștefan cel Mare, domn al Moldovei 2

Bucureștii de altădată

Anton Pann – 150
Ion BARBU – Isarlîk 5
– Nastratin Hogea la Isarlîk 7
Constantin MATEESCU – Nastratinismul lui Anton Pann 5
Ana Maria ORĂȘANU – Școli și dascăli (I) 8

Patrimoniu 9

Istoria cărții

N. CARTOJAN – Cărțile populare în literatura românească 10

Autografe contemporane

Pan IZVERNA – Epifaniile poetului și ale poeziei 12

Meridian biblioteconomic

Regulamentul pentru împrumutul interbibliotecar 14
Biblioteca "Miron Radu Paraschivescu" 16
Eurocertificarea 17
EBLIDA – Orizonturi. Programe. Inițiative 18
Bibliotecile Publice Finlandeze. Strategia Bibliotecilor pentru 2010 (I) 20
Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA – Liga Culturală și dezvoltarea lecturii publice bucureștene la începutul secolului XX 26
Edouard ROUVEYRE – Cunoștințe necesare unui bibliofil (II) 29

Corespondență din Paris
Jean-Yves CONRAD – Piața Poeziei 35

Catalog 36

Agenda culturală

Scrisoare de rămas-bun 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ștefan cel Mare și Sfânt

– 500 –

A.-D. XENOPOL

Al patrulea centenar al morții lui Ștefan cel Mare, domn al Moldovei

O mare sărbătoare națională a fost celebrată de poporul român peste tot unde această manifestare a fost permisă, căci, dacă Austria a autorizat sărbătorirea acestei aniversări de către românii din Bucovina, unde se și găsește mormântul lui Ștefan cel Mare, la mănăstirea Putna, ungurii au pus în vedere românilor de dincolo de Carpați să se abțină de la orice participare la bucuria acestor festivități.

În adevăr, acum patru secole, la 15 iulie 1504, a coborât în mormânt cel mai vestit dintre toți domnitorii poporului român, Ștefan cel Mare, la sfârșitul unei fericite și strălucitoare domnii de patruzeci și șapte de ani în Țara Moldovei. În timpul când el a urcat pe tron (1457), Moldova era un stat doar pe jumătate independent, care recunoștea suzeranitatea Ungariei și Poloniei deopotrivă. Predecesorul său, Petru Aron, fusese silit să se încline sub jugul turcilor. Aceștia, după ce supuseseră toată Peninsula Balcanică, precum și celălalt stat român de la Dunăre, Valahia, își aruncau acum pentru prima oară năvodul asupra Moldovei, smulgându-i, prin intimidare, un tribut anual de 2.000 ducați.

Moldova era, în realitate, o țară mică, dar cu o organizare solidă, posedând o forță militară considerabilă, reprezentată de un popor compus aproape în întregime din mici proprietari care își apărau în patria comună micul lor petic de pământ. De altfel, Moldova era mult mai întinsă decât este astăzi, după ce a fost victima a două trunchieri succesive: cea a Bucovinei (un sfert din teritoriu), luată de Austria în 1777, și cea a Basarabiei (jumătate din teritoriul ce-i mai rămăsese), luată de Rusia în 1812. Ea își depășea ca întindere și populație sora mai vârstnică, Valahia, și, ca vigoare nativă a rasei, îi era mult superioară, așa cum o atestă toți autorii contemporani.

Moldova era deci sortită să nu suporte jugul vecinilor, în așteptarea unui suflet puternic și energic care să elibereze scânteia ascunsă în inimile moldovenilor. A apărut Ștefan cel Mare și deodată soarta Moldovei s-a schimbat ca prin farmec. Acest domn, urmând predecesorului său Petru Aron, asasin al tatălui lui Ștefan, declară război Ungariei, o învinse și ocupă două cetăți întărite în Transilvania. Continuând rivalitatea cu fostul său suzeran, Ștefan atacă portul Chilia de pe Dunăre, care fusese cedat de Aron lui Matei Corvin, regele Ungariei, ca preț pentru ajutorul pe care acesta din urmă i-l dăduse împotriva tatălui lui Ștefan. Dar această nouă lovitură pe care domnul Moldovei vru s-o dea regelui Ungariei, prin asedierea Chiliei, îl atingea totodată și pe domnul Valahiei, Vlad, supranumit Țepeș. În ciuda cruzimilor care-i aduseseră porecla, acest domnitor era un redutabil apărător al creștinătății în fața invaziei reprezentanților Profetului. El tocmai respinsese o mare năvălire pe care turcii, provocați de atitudinea sa mândră și neîmblânzită, o porniseră împotriva sa. Vlad era cumnatul și aliatul regelui Ungariei, iar Ștefan, atacând Chilia, leza interesele voievodului valah. Vlad abandonă urmărirea turcilor pentru a se putea împotrivi domnului Moldovei, dar fu învins de acesta și forțat să renunțe la tronul Valahiei, apoi să se refugieze la curtea cumnatului său, regele Ungariei.

În lipsa documentelor, este greu de înțeles cum Ștefan cel Mare s-a putut hotărî să lupte împotriva unui conducător care dăduse dovadă de atâta curaj și îndrăzneală, împotrivindu-se celui mai mare dintre pericolele care amenințau toate statele Europei, și mai cu seamă cele dinspre Orient. Dar probabil că Chilia era o posesiune indispensabilă pentru prosperitatea Moldovei, ca antrepozit al comerțului cu Veneția, căci curând îl vedem pe Ștefan cel Mare pornind o nouă expediție asupra acestui oraș. Turcii, profitând de fuga lui Vlad Țepeș în Transilvania, îl înlocuiseră la tron cu fratele său Radu cel Frumos, om devotat în totalitate intereselor lor. Ștefan nu se mai temea deocamdată de pericolul otoman, deși încetase să plătească birul ce-i fusese impus lui Petru Aron, dar nici nu spera la o totală independență față de teribilii săi adversari. Câțiva ani după luarea Chilici (1465), el trece în Valahia în fruntea unei puternice armate (1471), îl învinge și detronează pe Radu cel Frumos, omul turcilor, și îl înlocuiește cu un boier valah, Laiotă Basarab, pe care spera să și-l facă vasal fidel.

În acea epocă, persanii și venețienii erau în război cu otomanii. Uzun Hassan, șahul persanilor, se căsătorise cu sora soției lui Ștefan cel Mare, prințesă de Mangop, descendentă a familiei Comnenilor, care se refugiase într-un mic principat al Crimeei; șahul era astfel cumnat cu domnul Moldovei. Cum tocmai primise o delegație din partea Veneției pentru stabilirea unei alte alianțe comune contra turcilor, șahul îl însărcină pe trimisul venețian să treacă, la întoarcerea în Europa, prin Moldova și să-i înmâneze cumnatului său o scrisoare în care îi propunea să formeze o alianță a conducătorilor europeni împotriva inamicului comun. Trimisul ajunse în Moldova chiar când armata lui Soliman Pașa intra în țară. O crâncenă bătălie avu loc între armata turcă, la acea vreme cea mai disciplinată din Europa, și oastea de țărani a lui Ștefan cel Mare; aceasta nu reprezenta ca număr nici jumătate din cea a adversarului, dar avea deplină încredere în conducătorul ei și ardea de dorința de a-i respinge pe cei ce îi invadaseră proprietățile și gospodăriile. Lupta fu teribilă. O stratagemă abilă înclină victoria de partea lui Ștefan. Acum el sfida armata otomană, căreia îi luase ca prizonieri mai mulți pași, precum și tunuri și treizeci și două de drapele.

Iritați de această înfrângere, turcii, dornici de revanșă, reveniră în anul următor (1476) în Moldova, conduși de această dată de Mahomet II în persoană, teribilul cuceritor al Constantinopolului. Deși turcii încheiară o primă luptă, cea de la Valea Albă, în avantaj, Ștefan nu pierdu speranța de a-i alunga din țară. Hărțuindu-i încontinuu, blocându-le transporturile, într-o țară pe care o devastase el însuși pentru a nu lăsa nici o resursă la îndemâna năvălitorilor, el îi obligă să se retragă; retragerea lor se transformă într-o derută totală când fură loviți din toate părțile de armata lui Ștefan, în momentul când treceau Dunărea. În acest timp, prințul pe care Ștefan îl instalase pe tronul Valahiei în locul lui Radu cel Frumos, boierul Laiotă Basarab, crezându-se mai în siguranță de partea celui puternic, își abandonase protectorul și trecuse la turci. Ștefan, îndată după alungarea sulta-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

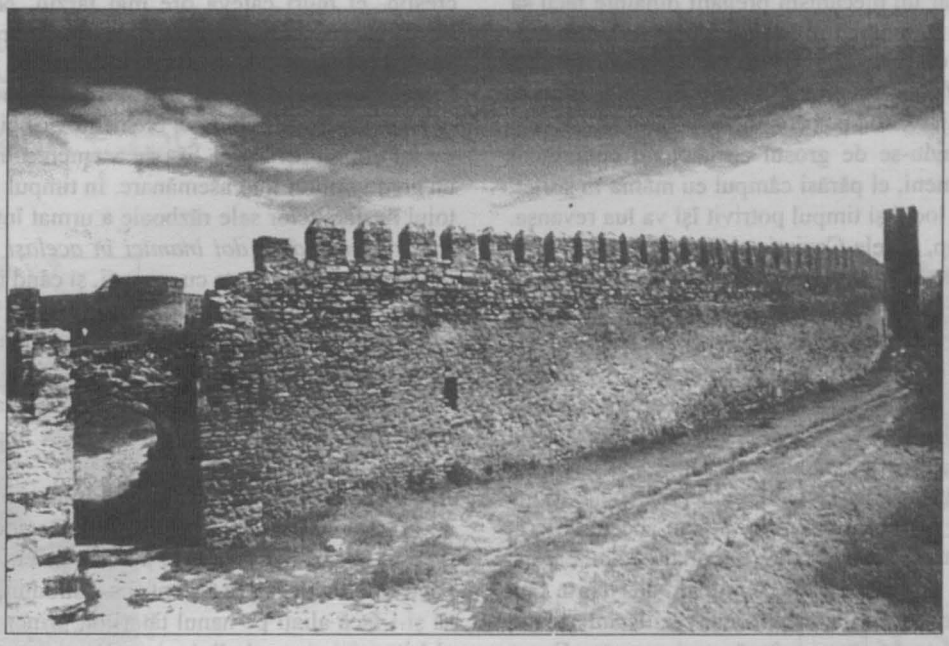

Cetatea Albă

nului din țară, cade asupra lui Laiotă în Valahia, îl izgonește (1477) și îl înlocuiește cu Vlad Țepeș, pe care-l recheamă din Ungaria. El voia astfel, dar prea târziu, să îndrepte greșeala pe care-o făcuse lipsindu-se cu bună știință de seriosul ajutor al lui Vlad împotriva turcilor. Dar Vlad nu reuși să se mențină decât foarte puțin timp în fruntea țării. El fu curând răsturnat de Laiotă, care reveni pe tron cu ajutorul turcilor.

În acest timp Senioria Veneției aflase, prin trimisul ei în Persia, Paul Omenbonum, despre marea victorie repurtată de Ștefan asupra otomanilor. Domnitorul moldav, care-l însărcinase pe Omenbonum să ducă Papei și dogelui Veneției propunerile șahului persan referitoare la o alianță a țărilor europene creștine împotriva Imperiului otoman, crezuse, după răsunătoarea sa victorie de la Racova, că poate de-acum discuta de pe alte poziții cu conducătorii din Occident; el le trimise o circulară în care le expunea importanța acestei victorii și solicita Papei și Veneției subsidii pentru a-și procura echipament și a continua războiul. Dar nici Papa, nici Veneția nu se grăbiră să răspundă apelului domnitorului moldav. Înșelat de Matei Corvin, regele Ungariei, care-l făcu să creadă că Ștefan era generalul său, Papa înaintă lui Corvin suma de 100.000 ducați; în zadar Ștefan protestă împotriva acestui fapt și a calificativului de vasal pe care regele Ungariei i-l dădea în fața Sfântului Scaun. Cât despre venețieni, ei trimiseseră în misiune specială pe lângă Ștefan cel Mare un ambasador, Emmanuel Gerardo, însărcinându-l să facă tot posibilul pentru a-l împiedica pe domnul Moldovei să facă pace cu turcii și să-l păstreze astfel ca forță de intervenție în luptele lor împotriva Imperiului Otoman. Printre instrucțiunile pe care Senatul le dădu ambasadorului său figurau și acelea de a nu-l părăsi pe Ștefan nici un moment, de a-l urma pretutindeni, de a-i promite cea mai serioasă intervenție din partea Republicii Venețiene pe lângă Papă în scopul de a-i obține ajutor financiar, și mai cu seamă să nu fie zgârcit cu promisiunile, susținând prin elocință moralul domnitorului român. Papa, pe de altă parte, putea ajuta Moldova renunțând la anatele (*impozit anual plătit Papei de toți deținătorii de beneficii pontificale – n.t.*) pe care le percepea catolicilor din această țară. Iată unde duseseră insistențele lui Ștefan cel Mare pe lângă prinții Occidentului. De altfel, pe moment aceștia n-aveau nici un interes să se arunce asupra turcilor. Epoca cruciadelor apusese și pericolul otoman nu amenința în realitate decât Adriatica. Popoarele occidentale se mulțumeau să umple vistieria papală, însărcinată cu subvenționarea expedițiilor împotriva otomanilor, demers de care profita doar Veneția. De o coaliție împotriva turcilor, însă, nici nu putea fi vorba.

Curând, un alt pericol urma să amenințe Moldova. Turcii, văzând imposibilitatea de a-i veni de hac domnitorului român prin luptă deschisă, hotărâră să ocupe cele două mari porturi ale Moldovei: Cetatea Albă, la gurile Nistrului, și Chilia, pentru posesia căreia l-am văzut pe Ștefan cel Mare sacrificându-l pe Vlad Țepeș și dezlănțuind împotriva lui însuși expedițiile otomane. Amenințat în ce avea mai scump, Ștefan ceru ajutor din toate părțile: din Polonia, din Ungaria, la Veneția, la Papă, încercând să demonstreze că, dacă turcii ar pune mâna pe ieșirile la Dunăre și Marea Neagră, Moldova ar cădea și o dată cu ea ar dispărea una din cele mai solide fortărețe în calea invaziilor otomane. Dar, pe de o parte diverse calcule meschine, pe de altă parte invidia și teama că vasalul ar putea urca și mai sus decât ajunsese prin strălucitoarele sale victorii asupra turcilor, făcură inutile eforturile sale și Ștefan fu abandonat să se descurce singur cu apărarea fortărețelor sale. Acestea, după o rezistență eroică, sfârșiră prin a cădea în mâinile inamicilor creștinătății.

Regele Poloniei profită de ocazie pentru a-l obliga pe domnul Moldovei să-i prezinte omagiul personal. Ștefan evitase până atunci această ceremonie umilitoare, inventând tot felul de pretexte pentru a-și salva demnitatea, fără a-și îndepărta totuși sprijinul unui puternic regat cu care trăise până atunci în bună vecinătate și care, dacă nu i-ar fi fost de mare ajutor, l-ar fi abandonat cu totul. Domnul român trebuia să-și sacrifice ambițiile personale pentru interesele țării și, cum regele Poloniei îl lăsa să întrevadă perspectiva de a-i veni în ajutor pentru recucerirea celor două fortărețe ocupate de turci, el hotărî să-și prezinte omagiul personal regelui, la Colomea. Credea că ceremonia umilitoare a omagiului, cu un genunchi pus în podea, se va desfășura doar în prezența mai-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

marilor regatului; dar un mecanism pregătit dinainte făcu să cadă pereții incintei în momentul în care Ștefan se prosterna, și domnul Moldovei fu expus în această poștură în fața întregii armate. Ștefan se resemnase să suporte chiar și acest afront în schimbul ajutorului pe care regele i-l promisese; dar, când văzu despărțindu-se de grosul armatei un contingent ridicol de 3.000 oameni, el părăsi câmpul cu mânia în suflet, promițându-și că la locul și timpul potrivit își va lua revanșa.

La puțin timp, regele Cazimir al Poloniei moare și îi urmează la tron Ioan Albert, fratele lui Vladislas, care ocupase tronul Ungariei, și acela vacant după moartea lui Matei Corvin. Exista și un al treilea frate, Sigismund, căruia cei doi frați regi vroiau să-i dea tronul Moldovei în locul lui Ștefan cel Mare. Domnul român află cu ajutorul spionilor ce se pregătea împotriva lui. Așa se face că nu fu foarte mirat când primi din partea lui Albert propunerea unui ajutor armat, condus de rege în persoană, în scopul recuceririi celor două fortărețe-porturi de la turci. De formă, Ștefan acceptă oferta cu recunoștință, dar puse condiția ca armata poloneză să coboare spre Chilia și Cetatea Albă pe dincolo de Nistru, fără să treacă prin Moldova, care, epuizată de invaziile anterioare, nu mai putea suporta trecerea a încă unei armate. Era o metodă sigură de a-l forța pe regele Poloniei să se demaște. Albert, care avea intenția de a-l surprinde pe Ștefan nepregătit, intră în Moldova prin nord și se îndreptă spre capitala Suceava. Ștefan ordonă degrabă să se taie pe jumătate arborii seculari care străjuiau drumul prin Codrul Cosminului, pe unde urma să treacă armata poloneză. Când aceasta pătrunse toată în pădure, moldovenii se năpustiră din toate părțile, prăvăliră arborii și îi loviră din toate puterile pe polonezii uluiți și striviți sub crengi. Armata regală fu decimată aproape în totalitate: istoricii polonezi care povestiră mai târziu această nefericită expediție mărturisesc că o mare parte din nobilime își lăsă oasele în acea blestemată pădure. Legenda spune că Ștefan înjugă 10.000 prizonieri la pluguri și ară cu ei o câmpie întinsă pe care a însămânțat-o cu ghindă. În aceste locuri crescu o pădure ce primi numele de *Dumbrava roșie*, în amintirea sângelui polonez cu care fusese stropită.

Ștefan pătrunse în anul următor în Polonia pentru a o supune și regele Albert, pentru a-l îndepărta, fu obligat să semneze cu el un tratat prin care Moldova fu definitiv eliberată de sub suzeranitatea poloneză; această emancipare dură mai mult de cincizeci de ani.

La urcarea sa pe tron, Ștefan cel Mare găsise Moldova supusă unei triple vasalități: cea a ungurilor, cea a polonezilor și cea a turcilor. La moartea sa, el își lăsă țara independentă, eliberată de sub suzeranitatea Ungariei și a Poloniei; cât despre turci, aceștia, chiar dacă păstrară controlul asupra celor două fortărețe-porturi, nu mai pretinseră plata tributului. Ștefan luptase patruzeci și șapte de ani pentru a obține această independență. Rănit la gleznă în timpul primului asediu al Chiliei, în 1462, el n-a avut niciodată suficient răgaz pentru a se vindeca. Patruzeci și doi de ani mai târziu, rana, care nu se închisese niciodată, s-a infectat. În zadar s-a încercat oprirea cangrenei chiar și cu fierul roșu. Nici nu se terminase bine operația când Ștefan află că, printre boierii pe care-i supusese și dominase cu totul de-a lungul domniei, o parte importantă refuza să-l recunoască de domn pe fiul său legitim Bogdan, căruia îi destinase tronul. El ceru imediat să fie transportat în mijlocul oștirii, îi judecă sumar pe șefii complotului și ordonă să li se taie capul. Apoi, ca bun creștin, el muri câteva ore mai târziu. Nu credea că ar fi comis un păcat vărsând sânge pe pragul propriului mormânt, dacă acest sânge fusese vărsat în interesul patriei sale.

Energie fără egal, activitate neobosită și iubire de independență, iată cele trei elemente principale ale caracterului lui Ștefan cel Mare. Era de asemenea un spirit superior și un geniu militar fără asemănare. În timpul lungii domnii și în toiul nesfârșitelor sale războaie a urmat întotdeauna maxima romană: *niciodată doi inamici în același timp*. Era aliat cu polonezii când se lupta cu ungurii, și când își atrase dușmănia turcilor știu să obțină ajutor, atât cât a obținut, de la Polonia și Ungaria. În vremea atacului lui Albert, el a izbutit prin diplomație să desfacă alianța ungurilor cu polonezii, făcând să se impună în fața voinței regelui opinia nobililor care au reușit să-l convingă pe Vladislas că se angajase pe un drum greșit urmându-l pe Albert.

Văzând că eforturile sale pentru constituirea unei ligi anti-otomane împreună cu stăpânii Occidentului, prin intermediul Papei, au eșuat, el și-a întors privirile, după tratatul de pace cu Polonia, către Orient și s-a străduit, timp de mulți ani, să și-i facă aliați pe hanul tătarilor, principele Moscovei, cel al Lituaniei și regele Poloniei. Dar abia reușea Ștefan să stabilească relații amicale între unii din ei, că numaidecât apăreau alte animozități neprevăzute. Toți acești prinți s-au dovedit oameni obișnuiți, preocupați doar de rivalități reciproce, fără o înțelegere a intereselor de viitor pe care Ștefan le întrevedea. Astfel, dezgustat de spectacolul pe care i-l oferiseră de-a lungul întregii vieți prinții creștini, el își sfătui fiul, pe Bogdan, pe care nu-l considera capabil să continue lupta, să se supună turcilor. Împreună cu ei putea măcar să apere Moldova de cei ce își ziceau frații săi întru Isus Christos.

Mare conducător și desăvârșit politician, Ștefan a fost de asemenea un excelent administrator. La moartea sa, după o jumătate de secol de lupte continue și invazii teribile care decimaseră populația, el lăsă țara prosperă, bogată în turme și cirezi, precum și o armată de 30.000 de călăreți și 20.000 de pedestrași.

Pentru români, Ștefan cel Mare reprezintă peste timpuri energia vitală a rasei afirmată în expresia sa cea mai înaltă, care i-a apărat și conservat existența în așteptarea unor momente mai fericite ale menirii sale. Pentru lumea europeană în general, marele domn moldovean reprezintă unul din cei mai străluciți apărători ai civilizației sale, într-un moment greu în recrudescența acesteia la contactul cu antichitatea regăsită; căci, nu trebuie să uităm: dacă Renașterea și-a putut împlânta rădăcinile și a acoperit cu coroana sa de flori Europa Occidentală, acest fapt s-a putut întâmpla doar datorită popoarelor orientale: albanezi, sârbi, bulgari, unguri și mai ales români – transilvăneni, valahi și moldoveni, care s-au sacrificat unii după alții, pentru a-și apăra, e drept, viața amenințată, dar astfel au apărat și interesele superioare ale civilizației puse în pericol de invazia celor mai cruzi inamici ai creștinismului și civilizației.

(Extras din "Revue historique", t. LXXXVI, 1904. Nogent-le-Rotrou, Imprimerie Daupelet-Gouverneur)

Recopiat după original de Jean-Yves CONRAD

Traducere de Radu VLĂDUȚ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Anton Pann – 150

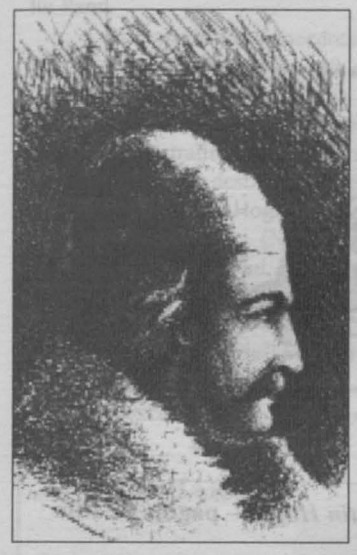

Portret imaginat de Barbu Delavrancea

Constantin MATEESCU

Nastratinismul lui Anton Pann

– fragment –

Perioada în care George Ucenescu învață tainele muzicii eclesiastice la "marele poet al muzicii bisericești" este una dintre cele mai fertile pentru tipografia lui Anton Pann, faptul fiind explicabil și prin ajutorul de nădejde ce i-l va fi inimosul învățăcel transilvănean. "Valsurile" tipografiei lucrează fără odihnă în curtea casei din strada Taurului. Cea mai mare parte din tipăriturile scoase acum sunt însă reeditări, fiindcă poetul lucrează intens la ediția a doua, mult dezvoltată, a *Poveștii vorbii* și la noua sa carte, *Nezdrăvăniile lui Nastratin Hogea*. În primele luni ale anului 1852 îi apar una după alta cele șase broșuri din *Spitalul Amorului* (ediția a doua), însumînd o mie de pagini, adevărată antologie a cîntecelor de lume, ce-i va fi inspirat lui Caragiale caracterizarea malițioasă de "grămadă de orduri literare" și "testimonii de imbecilitate ale unei epoce". Cu prilejul publicării ultimelor broșuri, Pann inserează la finele volumelor, după moda romanelor foiletoane, înștiințări cu caracter publicitar: "Broșura a cincea va ieși iarăși de supt tipar fără zăbavă, cu cîntece și mai frumoase"; sau: "A șasa broșură va ieși de supt tipar fără întîrziere, cu cînturi deosebit de frumoase". Pentru a preveni acuza de plagiat, cu care va fi, totuși, gratificat după trei decenii de către Iosif Barac în amintita scrisoare către Academia Română, poetul explică, într-o "precuvîntare", motivul introducerii în sumar a unor "poeme" străine, fără a consemna numele autorilor: "Domnilor! Nu socotiți că pentru ca să mă fac stăpîn peste poemele dumneavoastră am alăturat dintr-însele în aceste broșuri, ci numai ca să le fac nemuritoare, compuindu-le melodia, deocamdată pe note bisericești, ca să rămîie neuitate modurile lor după veacuri: pentru care după părerea mea socotesc că nu mă veți învinovăți; iar dacă nu vă voi însemna numele fiecăruia la poema sa, nu este vina mea, ci a celor ce le place să se facă plaghiari și în locul numelui poetului suptscriu pe al său, spre a amăgi pre cei ce îi cred".

Ion BARBU

Isarlîk

Pentru mai dreapta cinstire
a *lumii* lui Anton Pann.

La vreo Dunăre turcească,
Pe șes veșted, cu tutun,
La mijloc de Rău și Bun
Pân' la cer frângându-și treapta,
Trebuie să înflorească:
Alba
Dreapta
Isarlîk!

Ruptă din coastă de soare!
Cu glas galeș, de unsoare,
Ce te-ajunge-așà de lin
Când un sfânt de muezin
Fâlfâie, înalt, o rugă
Pe fuișor, la ziua'n fugă...

* * *

– Isarlîk, inima mea,
Dată'n alb, ca o raià
Într'o zi cu var și ciumă,
Cuib de piatră și legumă
– Raiul meu, rămâi așà!

Fii un târg temut, hilar
Și balcan – peninsular...

La fundul mării de aer
Toarce gâtul, ca un caer,
În patrusprezece furci,
La raiele;
rar, la turci!
Beată, într'un singur vin:
Hazul Hogii Nastratin.

* * *

Còlo, cu doniți în spate,
Asinii dela cetate,
Gâzii, printre fete mari,
Simigii și gogoșari,
Guri cască când Nastratin

La jar alb, topește in,

Vinde'n leasă de copoi
Căței iuți de usturoiu,

Joacă și-în cazane sună,
Când cadâna curge'n Lună.

* * *

Deschideți-vă, porți mari!
Marfă-aduc, pe doi măgari,
Ca să vând acelor case
Pulberi, de pe lună rase,
Și-alte poleieli frumoase;
Pietre ca apa de grele,
Ce fireturi, ce inele,
Opinci pentru hagealîk
– Deschide-te, Isarlîk!

Să-ți fiu printre foi, un mugur.
S'aud multe, să mă bucur
La răstimpuri, când Kemal,
Pe Bosfor, la celalt mal,
Din zecime, în zecime,
Taie'n Asia grecime;

Când noi, a Turchiei floare,
Într'o slavă stătătoare

Dăm cu sâc
Din Isarlîk!

Portret de Marcel Iancu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Textul apare criptic în final, sugerînd că însuşi Anton Pann nu cunoştea proveniența multora din cîntecele publicate, preluate fiind din manuscrise ce circulau prin mahalale sau pur şi simplu fiind "de la lume adunate".

Tot în aceeaşi vreme apare partea a doua a *Şezătorii la țară* (cu "modurile cînturilor de la şezătoare") şi *Proschinitar sau Închinător, adică descrierea sfintei cetăți Ierusalim şi a toată Palestina. Compusă mai întîi de preacuviosul şi preaînvățatul Hrisant din Brusa, cămăraş al preasfîntului şi dătătorului de viață mormînt al domnului nostru Iisus Hristos, şi tipărită la Viena la anul 1807, apoi a doua oară cercetîndu-se şi împodobindu-se cu multe adăugiri s-a dat la lumină, prin stăruirea preasfințitului arhiepiscop Ierotei al Tavorului, în Mosca la anul 1837. Iar acum tîlmăcindu-se din greceşte s-a dat la lumină în zilele înălțatului nostru domn Barbu Dimitrie Ştirbei vv.* Cartea nu e tradusă de Anton Pann, ci de un oarecare pitar G. Mălureanu, dar în dedicația către Calist, "economul sfintei Mitropolii", poetul face unele observații de tot interesul. El constată că cei ce se duc la Ierusalim "cu cheltuieli însemnate", cu "frică pe uscat, cu primejdie în mare şi necazuri de către tîlhari", ba uneori "supuşi fiind boalelor înapoi nu se mai întorc, îngropîndu-se departe de familie şi rudeniile lor", nu şi-au vizitat propriile mănăstiri din țară, deşi "în patria noastră sunt mai multe (...) decît în părțile acelea, dar încă în Moldova?!" Bucureştenii, arată el în continuare, "nu cunosc decît Cernica, Pasărea, Căldăruşanii, Țigăneştii şi Ciorogîrla; iar de cele mai depărtate nici o ştiință nu au; las de a pomeni de celelalte, cum şi de monastirea Cotmeana, care este subt igumenia preacuvioşii-voastre, ci arăt numai cîteva mai însemnate şi vrednice de văzut, precum acea vestită biserică de la Curtea-de-Argeş, care pentru minunata ei zidire vin mulți din alte țări depărtate numai ca să o vază". Notația este semnificativă nu numai din punct de vedere "turistic", ci şi pentru ideile naționale ce le cuprinde, în acea epocă agitată încă de ideologia paşoptistă şi doar cu şapte ani premergătoare Unirii. Decît, scrie mai departe Anton Pann, deşi "numai o lună-două" sunt necesare pentru a putea "încongiura" aceste mănăstiri, "nu s-a făcut obicei ca să se ducă şi la dînsele, precum se duc la sfîntul munte (Sfetagora) şi la Ierusalim; că al lui Dumnezeu este tot locul, precum zice proorocul David: «Al Domnului este pămîntul şi plinirea lui şi toți cei ce lăcuiesc pre dînsul»". Se poate sesiza în cuvintele poetului melancolia celui ce atîtea drumuri minunate îşi va fi dorit în visuri, resemnîndu-se pînă la urmă doar cu cărările spre care i-a îndreptat destinul paşii: "Folosul aceştii cărți dar, precum zic, este şi pentru cei ce au fost la Ierusalim şi pentru cei ce n-au fost (...), O, Doamne! (îşi vor spune cei din urmă) căci n-am şi eu o dare de mînă să mă duc să văz şi eu ce lucruri sunt în acele locuri? Şi fără să păcătuiască înaintea lui Dumnezeu că n-a putut sau n-a avut mijloace să cîştige bani mulți să se ducă, îşi împacă sufletul cu mergerea la monastirile din patria noastră şi îşi caută de negoțătoria sa".

Cea mai semnificativă carte publicată de Anton Pann în anul următor (în afara părților a II-a şi a III-a din *Povestea vorbii*) este *Nezdrăvăniile lui Nastratin Hogea*. Aflăm de editarea ei într-o scrisoare a lui Pann către Ucenescu din 29 iunie 1853, în care îi comunică acestuia că i-a trimis prin G. Burdea "un proschinitar şi un trup din Povestea vorbii, *afară din Nastratin Hogea*".

Apariția lui Nastratin în creația artistică a lui Pann a dat naştere celor mai diverse şi contradictorii comentarii, în special după "mai dreapta cinstire a *lumii* lui Anton Pann" oficiată de Ion Barbu în ciclul *Isarlîk*. Anton Pann cunoştea, fără îndoială, de multă vreme "mişmaialele" turceşti care trecuseră Dunărea şi circulau pe cale orală şi în versiuni romaneşti. În 1837, întîmplările năzdrăvanului hoge sunt editate pentru prima oară în volum, la Constantinopol, purtînd titlul *Glumele lui Hogea Nasr-eddin Efendi*. Ea devine cartea "cea mai răspîndită în Turcia şi cea mai citită după Coran" (Lazăr Şăineanu). Eroul mişmaialelor turceşti fusese un personaj real, mare învățat în vremea lui Timur-Lenk. "Celebru mai întîi pentru ştiința sa, Nasr-eddin ajunge în cele din urmă tipul legendar al spiritului oriental pe seama căruia turcii acumulară toate păţaniile hazlii sau istețe" (Lazăr Şăineanu).

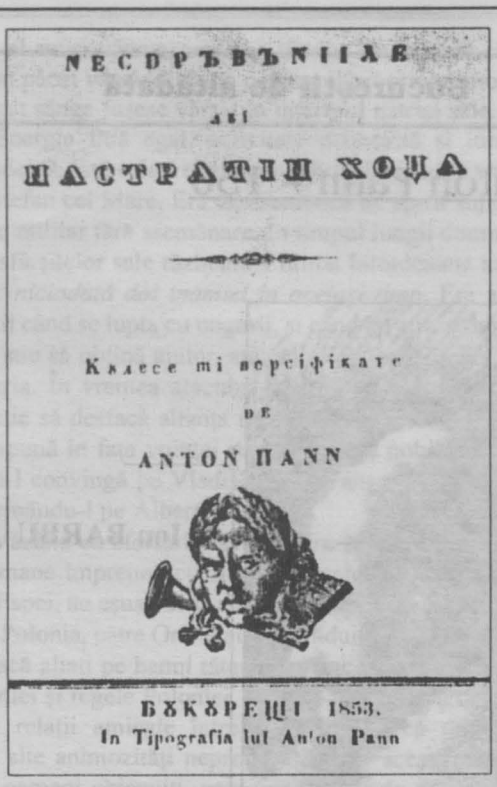
НЕСДРЪВЪНІІАВ
АВІ
НАСТРАТІН ХОЦА
Казасе ші непрїказне
ДЕ
ANTON ПАНН
ВЪКЪРЕЩІ 1853.
Ін Тіпографіа луі Антон Панн

Nezdrăvăniile lui Nastratin Hogea – **pagina de titlu**

La elaborarea lui *Nastratin Hogea* Anton Pann va ține seama de ediția turcească din 1837, dar şi de numeroasele variante populare romaneşti, întrucît versiunea sa nu e întru totul fidelă modelului original. Poate mai mult decît în oricare "traducere" tipărită anterior, e evident aici aportul creator al poetului român. Reuşita lui artistică se datoreşte, credem, apropierii "temperamentale" dintre poet şi eroul său, pe care l-a "cioplit de-al doilea", l-a "bărduit" şi "i-a dat altă față", după tiparul românesc înfățişat cititorului. Nicăieri Anton Pann nu se lasă mai "descoperit" în fața posterității decît în această succintă culegere de anecdote. "Nastratinismul lui Pann, scrie Mircea Muthu (...) constă, în ultimă analiză, dintr-o disimulare de prostie, dintr-o naivitate contrafăcută, în dosul căreia se ascunde bunul simț, dar şi omul mărunt, neocolit de mizeriile vieții".

Noțiunea de "hoge" ne-o explică poetul chiar în prima anecdotă a culegerii:

"*Nastratin era un hogea (dascăl sau învățător)*
Care a rămas de basnu pînă astăzi tutulor".

Caracterul său e departe de a fi liniar. Om trecut de prima tinerețe, avînd îndestulă experiență a vieții, înțelept nu numai de la natură dar şi prin impactul cu nevoile şi vicisitudinile sorții, el îşi păstrează, totuşi, dincolo de o concepție fatalistă, caracteristică modului de gîndire oriental, un anumit umor nativ şi sănătos, uneori amar, alteori tonic. "Hogea nu este un simplu bufon. Ideea fatalismului este tincturată de glumă, precum *Într-această lume orce d-unde vine se întoarce*. De multe ori Hogea este cel înşelat, dar, avînd humorul situației, extrage «pilda» spre a fi de învățătură, ca filozoful rătăcitor din vechea Grecie" (Mircea Muthu).

Uneori anecdotele sunt concise, ducîndu-ne cu gîndul la materialul aforistic din *Povestea vorbii*:

"*Nastratin Hogea-ntr-o seară la fereastră cum şedea*
Îşi lungea nasul aiurea, p-alții fără a-i vedea;
Trecînd unul dintre prietini: – Ce miroşi? l-a întrebat.
– Vecinul meu – el răspunse – găteşte scumpe mîncări,
Şi d-al lor miros mă satur, trăgîndu-l cu gust prin nări".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sau:

"Unul, întîlnind pe Hogea, s-a oprit a-l întreba
De ş-a plătit datoria. Iar el îi răspunse: – Bă.
– Dar ce umbli fără grijă, cînd te ştii că eşti dator?
– Grija – zise el – s-o poarte cel ce este creditor".

Deşi unele glume au gratuitatea hazului "de şezătoare", ele nu sunt lipsite de un anumit farmec, provenind din arta de narator a lui Pann.

Aproape în toate anecdotele, vesele sau întunecate, gratuite sau "tîlcuitoare", presimţim sub masca lui Nastratin chipul palid, obosit de viaţă al poetului, puţin sceptic dar neostenit căutător de glume, zîmbind cu lacrima durerii şi resemnării pe obraji. Bufonadele lui Nastratin se întorc de cele mai multe ori împotriva sa, pentru a împlini un destin care nu e numai al lui, dar şi al celor mulţi. "Identificîndu-se cu Hogea Nastratin, scrie Mircea Muthu, acest «Anacreon în papuci» (N. Iorga) plînge «cu lacrimi adevărate» (Paul Cornea). Anonimul, strivit «sub vremi», găsea o modalitate de eliberare, restituind, în forme naţionale, deci recreate, asimilate aluviuni orientale (...) Cu Nastratin, «spiritul oriental, înaintînd spre Occident, pierdea la gurile Dunării cununa cu cele mai frumoase nestemate» (Marin Sorescu)".

O excelentă definiţie a spiritului nastratinesc al lui Pann, înţelegînd prin acesta conjuncţia dintre plămada produnde populară şi apartenenţa în acelaşi timp a poetului la aria oriental-balcanică, ne-o oferă Ion Pillat, intrat ca şi Ion Barbu sau Tudor Arghezi în cîmpul de atracţie magnetică a marelui nostru povestitor: "*Originală*, această operă e cît se poate – şi aici e desigur taina rară a creaţiei lui Anton Pann. Astăzi ea ne apare unică şi personală tocmai în acele părţi unde autorul ei s-a mulţumit să răsfrîngă oglinda vie, sufletul veşnic nou şi specific întotdeauna al poporului. În capodoperele sale, care sunt ale neamului nostru întreg (...) Pann s-a priceput, ca nimeni altul la noi, să toarcă firul înţelepciunii orientale cu firul cumînţeniei româneşti. Deşi – lucrul s-a dovedit de cercetători irefutabili – toată opera lui Pann îşi are rădăcinile şi tulpina şi chiar mai întotdeauna ramurile şi frunza în creaţiile poporului nostru sau a altor popoare (în special s-a servit de comoara fără fund a proverbelor, snoavelor şi poveştilor turceşti) – ea a devenit nu numai adînc românească, dar s-a identificat într-atîta cu persoana lui Pann, încît asistăm la fenomenul unic de a vedea circulînd anonim în popor, ca populare şi ale noastre de acum, proverbe şi poveşti culese de «povestitorul vorbei» de pe depărtate meleaguri mai toate răsăritene".

(*Drumurile lui Anton Pann*,
Editura Sport-Turism, 1981)

Ion BARBU

Nastratin Hogea la Isarlîk

Lui Al. R.

Ţara veghea turcită. Pierea o dupamiază,
Schimbată'n apa multă a ierbii ce 'nviază
Când, greu şi drept, pe sceptrul de paiu
[mărunt la fir,
Gândacul serii urcă ghiocul de porfir.
Cer plin de rodul toamnei, îmi fluturà –
tartane,
Tot vioriul umed al prunelor gâltane:
Grădină îmi sta cerul; iar munţii, parmalîk.

Un drum băteam, aproape de alba Isarlîk,
Cu ziduri forfecate, sucite minarete
Şi slujitori cu ochii rotunzi ca de erete
Şi, azmuţit câmpiei, un fluviu leşios;
– În gânduri încărcate, când căutam pe jos
Argintul unei scule de preţ atunci picată:
Cuţit lucrat, vre-o piatră în scump metal
legată,
Greu cearcăn de cadână topit la un bairam:
Nici eu nu mai ştiu astăzi ce lucru căutam.

Încolăcite ceasuri! Cu voi, nu luai aminte
Cum, pe resfrânta buză, a mătcii, dinainte,
O spornică mulţime se tencuia'n pereţi.
Veneau de toată mâna: prostime, târgoveţi,
Dervişi cu faţa suptă de veghi, aduşi de şale,
Pierduţi între pufoase şi falnice paşale;
Iar ochii tuturora călătoreau afund...

Căci, răsărind prin ceaţă şi călărind pe fund,
La dunga unde cerul cu apele îngână,
Acì săltat din cornuri, acì lăsând pe-o rână,
Se răsboia cu valul un prea ciudat caic:
Nici vâsle şi nici pânze; catargul, mult prea
mic;
Dar jos, pe lunga sfoară, cusute între ele,
Uscau la vânt şi soare tot felul de obiele,
Pulpane de caftane ori tururi de nădragi;
Şi, prin cârpeli pestriţe şi printre cute vagi,
Un vânt umflà bulboane dănţuitoare încă.

Ce ruginiri de ape trezite şi ce brâncă
Lăsară fierul rânced şi lemnul buretos?
În loc de aur, pieptul acelui trist Argos
Ducea o lână verde, de alge năclăite,
Pe când la pupă, trase – edec ca nişte vite
Cu ţeastă nămoloasă şi cornuleţe mii,
Treceau în brazda undei şirag de răgălii.

Sub vântul drept, caicul jucà tot mai
aproape.
Atunci, cu ochi de seară şi-abia deschise
pleoape
(Căci, grei de-îngândurare, nămeţi mă
năpădeau)
Cu ochi ce chiamă somnul din goluri şi îl
beau,
Îmi desluşii deasupra, înghemuit pe-o bârnă,
Un turc smolit de foame şi chin, cu faţa
cârnă,
Cu mâinile şi gura aduse la genunchi.

– Trei petece răsleţe i se ţineau de trunchiu.
Când vasul fără nume trecù prin dreptul
nostru
Un fund de vad îi prinse şi pântecul şi rostru.
Cutreerată, apa jur împrejur undì...
Şi glăsuì un paşe într'astfel:
– Efendì,
Corăbier şi oaspe în porturile mele,
Primeşte-aceste daruri şi-aceste temenele:
La nava ta se cade pe brânci ca să mă'nchin,
Că bănuim caicul lui Hogea Nastratin.
Un zvon ne turburase. Ziceau: e-închis supt
ape,
Răsfăţul ce nici marea turcească nu-l încape
Şi uşuratul Hoge, mereu soitariu,
Încheie-acum Bosforul cel limpede-în
sicriu,
Cu mâlul giulgiu. – Eu, unul, n'am vrut să
cred.

[Şi iată
Luceşti în bucuria cetăţii înviată!

Dar ne mâhneşti c'o faţă prea tristă; hai,
curând!
Nu sta pe punte – coabe cu pântecul
flămînd.
Noi ţi-am adus năutul dorit şi sumedenii
De roşcove uscate şi tăvi cu mirodenii.
– Coboară, iscusite bărbat, şi ia din plin.

Dulceagul glas al paşii murì prin seară lin.
Cum nici un stâlp ori sfoară nu tremură pe
punte
În gândurile toate, soseau ninsori mărunte
Şi unsuroase linişti se tescuiau sub cer.

Şi desluşit, cu plânsul unui tăiş de fier
În împletiri de sârmă intrat să le deşire,
O frângere de gheţuri, prin creştete, prin
şire,
Prin toată roata gloatei ciulite, răscolì.

Pic lângă pic, smalţ negru, pe barba Lui sleì
Un sânge scurt, ca două mustăţi adăugite,

Vii, vecinici, *din gingia prăselelor cumplite*
Albiră dinţii'n pulpă intraţi, ca un inel.

Sfânt trup şi hrană sie-şi, Hagi rupea din el.

* * *

La Isarlîk, cea albă de lespezi, gloata suie.
Dar greii Paşi prin ierburi şi stuh
se-împletecesc.
În ochi, din lâncezi ape, cum pâlpâie gâlbuie
Şi uleioasă, dâra caicului turcesc!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

DIN VREMEA LUI ANTON PANN

Școli și dascăli

(I)

Ana Maria ORĂȘANU

Învățământul bucureștean a înregistrat progrese notabile în prima jumătate a secolului XIX, prin inițiativele organizatorice ale autorităților și contribuția unor personalități culturale remarcabile.

Domnia lui Ioan Caragea aducea o importantă reformă prin înființarea Eforiei Școalelor (1814), for împuternicit să conducă toate școlile din Țara Românească. Câteva decenii mai târziu, în perioada Regulamentului Organic, s-a elaborat Regulamentul de funcționare a Eforiei (1833), potrivit căruia instruirea elevilor se făcea în: școli începătoare (4 ani), umanioare (4 ani), învățământ complimentar (3 ani) și cursuri specializate de câte trei ani pentru științele juridice, matematici și agricultură practică. Concomitent, existau la acest ultim nivel de instruire "cursuri slobode" pentru istorie naturală, limba greacă modernă, slavonă și rusă.

Școlile începătoare s-au organizat pe lângă biserici, precum cele de la Colțea, Sf. Gheorghe Nou, Amzei ș.a., precum și în fiecare "coloare" (sector administrativ), multe continuând tradiția vechilor școli inițiate de preoții parohi.

Singura Școală umanioară a fost cea de la Sf. Sava, înființată de Gheorghe Lazăr în 1818, devenită Colegiu și apoi Academie, cu un ciclu complet de clase.

În aceeași perioadă s-au înființat și școlile elementare particulare, întâi cele de băieți, în care predau mai ales profesori străini. Acestea erau "pensionatele", destinate în special copiilor bogați, unde se învățau și limbi străine: franceză și germană, muzică: pian sau vioară. Elevii, interni sau externi, aveau un program complex cu îngrijire bună, iar la sfârșitul anului, serbări de neuitat, onorate de prezența autorităților.

Celebre au fost pensionatele conduse de Geanelloni (1834), Vaillant (1836), Andreias Sarai (1837), Combles și Bonay (1838), Carolina Buvelot (1840), Șerban Caliva (1843) și Karl Buchaltzer (1846), toate de băieți, și cele de fete, precum al Carolinei Kuhn, Iuliei Malanotti și Paulinei Appolony. Din 1854 Eforia a impus tuturor școlilor particulare ca elevii lor să fie examinați și notați numai în anumite școli.

Pensionatul Geanelloni. A fost înființat de italianul Ludovic Geanelloni în 1834 și se afla pe strada Pensionatului, în apropierea Colegiului Național Sf. Sava, unde a funcționat până în 1853, când și-a mutat sediul pe Podul Beilicului (Calea Șerban Vodă). Era recunoscut pentru "cea mai strașnică bună orânduială, curățenie și moralitate", căci "școlarii sunt privegheați foarte de aproape, atât ca să-și îndeplinească cu nestrămutare datoriile, cât și ca să nu se abată la netrebnicii", după cum afirma, într-un discurs de sfârșit de an, Petrache Poenaru, directorul Eforiei Școalelor.

Petrache Poenaru

Din 1844, pensionatul a fost accesibil și copiilor din familii cu venituri mai mici, "recomandați de cinstita Eforie și înzestrați de talenturi pentru ca să poată a se face vrednici de recomandația lor și folositori statului". Aici s-a pus pentru prima dată problema uniformei școlare și a unor materii suplimentare programei, "căci este învederat că nu tot tânărul este potrivit la o ramură de învățătură, fiecare își are aplicarea sa în parte".

În anul 1847, dramatic pentru bucureșteni datorită marelui incendiu care a distrus orașul, taxele școlare ale pensionatului Geanelloni au fost substanțial reduse, clădirea școlii refăcută, iar profesorii "s-au ales a fi destoinici de a îndeplini cu scumpătate delicata sarcină ce au asupră-le". Printre ei, Théodore Théot, profesor de franceză și la Colegiul Sf. Sava, și renumitul Wiest la muzică.

Din 1852, absolvenții fiecărui an trebuiau să fie examinați la Colegiul Sf. Sava "ca elevi ordinari ai săi, primindu-și în public răsplata ce vor fi meritat și atestat după legile Academiei".

Petrache Poenaru, născut în 1799 la Beneşti – Vâlcea, este o personalitate a vremii, care a contribuit la dezvoltarea învățământului românesc. A învățat la Craiova și în București, la Academia Grecească de la Măgureni și la Colegiul Sf. Sava. A fost elevul lui Gheorghe Lazăr, întemeietorul învățământului superior în Țara Românească, și apoi coleg cu el, ca și I. H. Rădulescu. În 1821, a lucrat ca secretar al lui Tudor Vladimirescu, iar după revoluție a plecat din țară. În perioada 1822 – 1832 a studiat în străinătate, în Franța și Germania. A fost primul român care a călătorit cu trenul. A inventat tocul rezervor, brevetat de guvernul francez în 1827.

Reîntors în țară, a fost numit directorul Eforiei Școalelor, post în care a funcționat până în 1848. Cu sprijinul lui Pavel Kiseleff și al lui Barbu Știrbei, a contribuit la dezvoltarea școlilor bucureștene, prin înființarea multor școli primare, a primelor biblioteci școlare în capitalele de județ și a celei de la Sf. Sava, înzestrată cu 10.000 de volume.

A încurajat tinerii artiști: I. D. Negulici, C-tin Lecca, Th. Aman, Sava Henția, care, cu sprijinul său, au putut studia în străinătate. A fost inițiatorul Muzeului Național de Antichități și al Grădinii Botanice din București.

Pensionatul Geanelloni, str. Vestei nr. 13 (Ion Ghica), peste drum de Spitalul Colțea, 1865.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din Colecţia de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Lettres d'un penseur des bords du Danube **par Madame la Princesse Aurélie GHIKA**
Paris. Au Comptoir des Imprimeurs, 1852

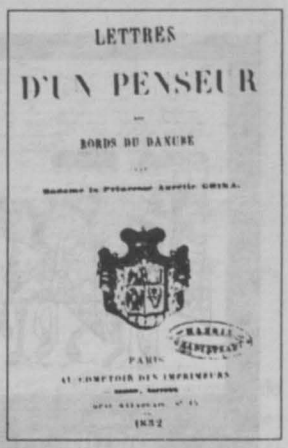

... Toi qui as la science du passé, dis-moi ce qui arrivera de cette révolution qui prend le repos de ta vieillesse; si elle a les mêmes droits que sa devancière, et si elle n'est pas un grossier appétit plutôt que le besoin d'une vie morale plus large; donne-moi, dans une haute espérance, des forces pour la défense, car rien n'est plus triste que l'abaissement de sa patrie dans le jugement de l'étranger. C'est véritablement alors que la fibre nationale palpite comme un sang dans le sang, une vie dans la vie.

Adieu. Bénis-moi à travers l'espace, aime-moi par cette ardente aspiration qui dévore les distances, garde ma place à ce foyer bien-aimé où j'ai reçu tes leçons. Si Dieu le veut, j'y reviendrai quelque jour oublier la vie. L'amour des parents ramène à l'enfance!

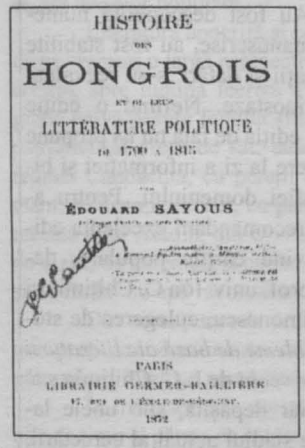

Histoire des Hongrois et de leur littérature politique de 1790 à 1815
par Édouard SAYOUS
Paris. Librairie Germer-Baillière, 1872

Un peuple tartare qui a pris rang dans l'Europe civilisée pour la sauver plusieurs fois de la barbarie; un peuple fier qui est capable de la soumission la plus touchante aux rois dans le malheur comme de la résistance la plus indomptable aux rois puissants et victorieux; un peuple orgueilleux de sa race jusqu'à la superstition, et qui doit la beauté de son type et la trempe énergique de son âme à d'heureux mélanges avec des nations dédaignées; un peuple ardent et mobile qui comprend à merveille le difficile et patient régime parlementaire; un peuple de furieux cavaliers et d'intraitables légistes: telle est, avec ses grandeurs, ses défauts, et surtout ses contrastes, la nation Magyare.

Doine şi strigături din Ardeal date la iveală de
Dr. Ión Urban JARNÍK şi Andreiu BÂRSEANU
Editura Librăriei Ciurcu, Braşov, 1895

Sunt zece ani, de când acéstă colecţiune de poesii poporale, făcută cu deosebire la stăruinţa părintelui canonic Ión M. Moldovan din Blaj şi întocmită de d-l I. U. Jarnik şi de mine, a vezut pentru prima óră lumina zilei prin bunăvoinţa Academiei Române. Colecţiunea nóstră a fost în deobşte bine primită de cărturarii români, multe din versurile dintr'ênsa au fost întroduse în antologiile apărute în aceşti zece ani, şi ceea-ce a fost lucru mai îmbucurător pentru noi, culegerea nóstră este dese-ori citată în monumentala lucrare a d-lui B. P. Haşdeu, întitulată "Magnum Etymologicum Romaniae". Tóte acestea dovedesc, că lucrarea nóstră nu a fost de prisos...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

N. CARTOJAN

Cărțile populare în literatura românească

Dan ZAMFIRESCU

Deși a lăsat o reputată sinteză de Istoria literaturii române vechi, *în care îmbrățișează aproape întreaga materie, Nicolae Cartojan a fost și a rămas, în ipostaza de* cercetător *al literaturii noastre vechi, omul unei singure iubiri:* cărțile populare. *Este ogorul pe care a pășit cu modestie, dar temeinic, atunci cînd nu părăsise încă băncile Facultății de litere a Universității bucureștene; pe care l-a desțelenit în mare parte, căruia, dîndu-i ocol, i-a însemnat hotarele, și de pe care a cules cele mai bogate roade.*

Nicolae Cartojan a fost, pentru aceste scrieri cu un caracter așa de felurit, incluse în noțiunea de «cărți populare», ceea ce Bălcescu și Kogălniceanu, apoi Iorga, au fost pentru genul cel mai strălucit al creației originale din literatura veche: cronicile. *A fost, adică, învățatul care și-a simțit întreaga ființă contopită cu filele operelor pe care le studia și prin care se simțea purtat într-o lume ce răspundea intim ființei sale. [...]*

Cu Nicolae Cartojan, în știința despre trecutul culturii noastre a pășit un reprezentant al acelei lumi sătești care se nutrise, de secole, cu o cultură orală și cu o cultură scrisă adaptată, adoptată sau creată după nevoile sufletului său. Cartojan – fiu de țărani din Călugăreni-Uzunu – a pus în cercetarea și impunerea acestei *dimensiuni a culturii noastre vechi, care reprezenta glasul* maselor populare, *o stăruință și o știință egalate numai de fidelitatea lui nestrămutată pentru subiect.*

Într-adevăr, cu excepția stolnicului Constantin Cantacuzino, nici un cărturar din cultura noastră veche nu s-a bucurat, nu de o cercetare monografică, dar nici măcar de un articol semnat de Nicolae Cartojan. Întreaga sa energie de cercetător, de populari-zator, ca și de informator prestigios al străinătății asupra trecutului nostru cultural, a fost consacrată culturii lumii din care venea și pe care a ridicat-o, astfel, în atenția științei mondiale. Genialului aristocrat Hasdeu, savantului comparatist de reputație mondială M. Gaster, le-a urmat, în cercetarea «cărților populare», un exponent al lumii țărănești, care le îndrăgise, le copiase și le citise de veacuri. Le-a urmat rapsodul *plin de pioasă iubire și înțelegere. Și numele lui a rămas legat, pentru totdeauna, în istoriografia noastră literară, de universul acestor «cărți populare».*

Notă asupra ediției

Ediția de față reproduce textul ediției anterioare a studiului lui N. Cartojan, *Cărțile populare în literatura românească*, apărut în anii 1929 (vol. I) și 1938 (vol. II). [...]

De la apariția primei ediții a acestei lucrări, pînă în prezent, volumul de informație în domeniul cărților populare a sporit considerabil. Au fost descoperite numeroase manuscrise, au fost stabilite noi filiații și datări, s-au reevaluat unele ipostaze. Nefiind o ediție critică, ediția de față nu își propune o aducere la zi a informației și bibliografiei domeniului. Pentru aceasta recomandăm excelenta ediție privind cărțile populare, datorată prof. univ. Ion C. Chițimia și Dan Simonescu, culegerea de studii *Probleme de bază ale literaturii române vechi* de I. C. Chițimia ș.a.

Chiar depășită, sub unele laturi, de stadiul actual al cercetării, valoarea monografiei, devenite clasice, a lui Nicolae Cartojan, rămîne, credem, evidentă, justificînd reeditarea ei la cele peste patru decenii de la apariție. [...]

Al. C.

* N. CARTOJAN, *Cărțile populare în literatura românească*, vol. I – *Epoca influenței sud-slave*; vol. II – *Epoca influenței grecești*, cuvînt înainte de Dan ZAMFIRESCU, postfață de Mihai MORARU, ediție îngrijită de Alexandru CHIRIACESCU, Editura Enciclopedică Română, București, 1974.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

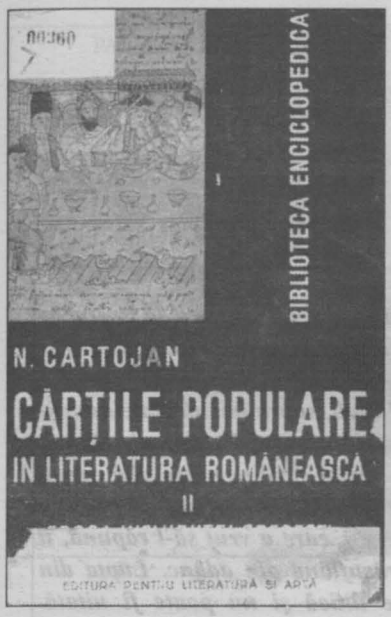

Ediția princeps, 1938

Literatura noastră veche s-a dezvoltat în trei direcțiuni principale: religioasă, istorică și poporană scrisă.

Literatura poporană – în care cuprindem și legendele religioase apocrife – apare la noi curînd după traducerea cărților fundamentale ale bisericii în ținuturile maramureșene.

În cadrul literaturii noastre vechi, ea pătrunde din limba slavă sau greacă și se răspîndește în tot cursul veacurilor al XVII-lea și al XVIII-lea în copii manuscripte, pentru ca să vadă lumina tiparului la sfîrșitul secolului al XVIII-lea sau al celui de al XIX-lea, cînd acțiunea de regenerare națională prin școala sătească, începută de curentul ardelean, impunea publicarea cărților iubite de popor.

În dezvoltarea culturii noastre vechi, cărțile acestea au alcătuit literatura de imaginație, prin care s-au desfătat în ceasurile de recreare sufletele dornice de ficțiune ale cărturarilor din trecut și, prin ei, ale maselor populare.

Literatura apocrifă și poporană a deschis sufletului românesc de pe vremuri o largă perspectivă spre tărîmul miraculosului magic și creștin, spre lumina feerică a Orientului: legende pioase, pline de grație naivă despre familia sfîntă și copilăria Mîntuitorului în cadrul patriarhal al vieții de sat; descrieri pline de culoare despre palatul reginei Candachia, cu pereții de pietre nestemate, cu mese de diamant, cu scaune de aur, cu pahare de smarald și de safir; lampa fermecată a lui Aladin, din *O mie și una de nopți*, cu lumea de califi și de viziri, de haremuri și cadîne, cu Bagdadul plin de grădini în floare și de fîntîni cu apă răcoroasă.

Din acest punct de vedere, textele poporane constituie pentru noi prețioase documente culturale, prin mijlocul cărora putem pătrunde și înțelege mentalitatea generațiilor dispărute.

În manuscrisele acestea cu filele mîncate de cariu, îngălbenite de timp și pătate de picăturile de lumînări ale atîtor cetitori de pe vremuri, palpită încă ceva din sufletul veacurilor trecute; – și acest suflet vom încerca să-l cuprindem și să-l înfățișăm în paginile ce urmează. [...]

Nu există colț din arta și literatura populară, din ciclul tradiționalist al superstițiilor, care să nu fi suferit influența cărților populare. În țesătura basmelor, a colindelor, a descîntecelor, a orațiilor de nuntă, a bocetelor etc. au pătruns o sumedenie de elemente din literatura scrisă. În iconografia populară, în picturile bisericești, în troițele ridicate de suflete pioase la răspîntia drumurilor de țară, se găsesc o mulțime de scene inspirate din literatura religioasă apocrifă.

Cunoașterea adîncită a acestei ramuri de literatură veche românească aruncă o lumină așa de vie asupra vieții sufletești de acum a poporului nostru, încît studiul folclorului nu se poate despărți de acela al literaturii poporane scrise.

De aceea în studiul nostru vom îndrepta cercetările și în această direcție, fiindcă, dacă preocuparea noastră de căpetenie este de a urmări evoluția literaturii scrise, totuși credem că nu trebuie să pierdem din vedere nici ținta de a lega trecutul cu prezentul și de a desluși ce mai trăiește din vechea literatură în sufletul popular de astăzi. [...]

Volumul de față a întîrziat mult peste așteptările noastre, dar și dificultățile care ne-au stat în cale au fost multe și felurite.

Studiile lui Hasdeu și Gaster apărute acum o jumătate de veac reprezentau o sinteză deplină a întregului material de literatură populară – 61 de manuscripte – ce stăteau atunci la îndemîna cercetătorilor. [...]

În domeniul literaturii populare scrise, cu greu se mai putea aduce atunci ceva nou peste cele scrise de Hasdeu și Gaster. [...] Comoara de manuscripte – 5.637 de codice (dintre care 206 fondul Gaster inventariat) – adunată în răstimpul de o jumătate de veac în Biblioteca Academiei Române, bogatul material folcloric dat la iveală de revistele noastre de folclor, precum și studiile întreprinse, mai ales în Apus, studii care au pus într-o lumină nouă întregul material de literatură aprocrifă și poporană, impunea însă, în vremea de azi, o nouă sinteză. Dar această sinteză n-a fost ușor de întocmit. [...]

***Viiața și pildele pré înțeleptului Esop*, Sibii, Petru Bart, 1795**

Oricît de grea a fost această muncă, ea ne-a dat totuși satisfacția de a fi descoperit în literatura noastră românească circulația unor texte necunoscute pînă la noi, precum: romane cavalerești din evul mediu, ca bunăoară *Imberie și Margarona*, o prelucrare grecească a celui mai frumos roman al Franței medievale, *Pierre de Provence et la belle Maguelonne*, sau *romanul Troiei* al truverului normand din veacul al XII-lea, Benoit de Sainte-Maure, în prelucrarea judecătorului din Messina, Guido delle Colonne, sau texte de natură religioasă ca: *Protoevanghelia lui Iacob, fratele Domnului*, sau legende de origine bogomilică cu resfrîngeri adînci în colindele populare, precum *Lupta arhanghelului Mihail cu Satana*, sau *Disputa Mîntuitorului cu Satana*, ori *Indice de cărți oprite de Biserică*. Scrutarea materialului inedit din Biblioteca Academiei Române ne-a îngăduit să proiectăm puțină lumină și peste munca dascălilor mărunți ai neamului, cari au prelucrat în stihuri pe gustul mulțimii motive cărturărești, căci am găsit arhetipul în proză din care au derivat versiunile ritmate ale orațiilor de iertăciune sau sîmburele în proză din care s-a ajuns, prin prelucrare, cu material românesc în bună parte, la tipurile de *Vicleim* de azi.

Chiar pentru textele cunoscute, cercetarea materialului manuscript din Biblioteca Academiei Române ne-a dat la iveală nu numai variante noi – la fiecare capitol – dar versiuni cu mult mai vechi, unele, ca de pildă pentru *Sindipa*, cu 150 de ani anterioare celor cunoscute azi. Pentru asemenea texte, hotarele literaturii noastre se mută astfel cu un veac și jumătate mai adînc în timp. [...]

În urmărirea raporturilor dintre literatura scrisă și creațiile maselor populare, am căutat să îndrumăm cercetările noastre într-o direcție nouă: influența cărților apocrife și populare asupra iconografiei religioase și a artei populare. Cu toate lipsurile de care ne-am izbit, credem totuși că materialul adunat de noi e suficient pentru a întări convingerea despre conexiunea strînsă dintre literatura veche poporană, folclorul, iconografia religioasă și arta noastră populară. A separa în chip arbitrar literatura populară scrisă de cea orală și de arta populară, înseamnă a tăia firele care leagă organele de viață ale aceleiași entități sufletești: cultura românească. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Pan IZVERNA

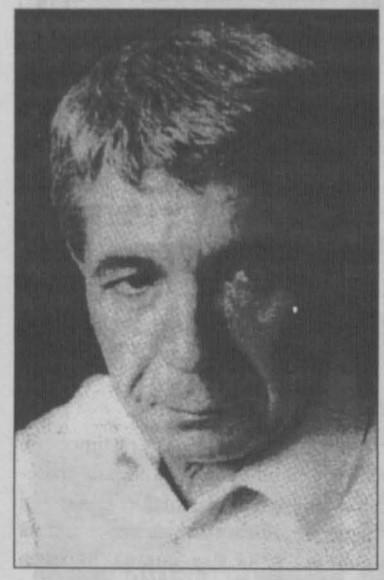

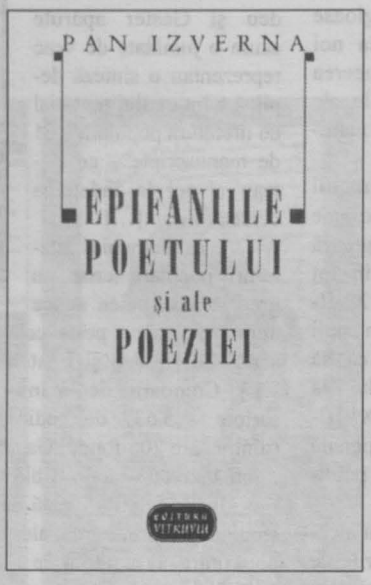

Lupta lui Iacob cu Îngerul o dă Poetul în primii ani ai mistuirilor de sine, ai însingurării şi ai nopţilor albe, când tot mai aproape bate din aripi arătarea celuilalt, supraumană şi neîndurătoare. Eroul nostru, neştiut de nimeni, fără a spera de undeva vreun sprijin, n-are altă şansă decât lupta. Victoria îi dă cunoştinţă de puterea sa. Îngerul* alter ego, *care a vrut să-l răpună, îi stă la picioare, răsuflând din adânc. Lupta din acea noapte este unică şi nu poate fi uitată. Îngerul a dispărut şi i-a lăsat întreagă Poetului puterea, care de atunci a crescut neîncetat. Din acel ceas e greu să mai poată fi înfrânt de altcineva, în afară de sine însuşi.

Epifaniile poetului şi ale poeziei

Bibliografie

Născut în comuna Malovăţu, jud. Mehedinţi, la 27 iulie 1937.

- 1971: *Arhipelag de noapte*, versuri, Editura Eminescu.
- 1972: *Cuaternar*, versuri, Editura Cartea Românească.
- 1974: *Rondelul tainelor*, versuri, Editura Albatros.
- 1983: *Rondelurile*, versuri, Editura Albatros.
- 1986: *Anamnesis*, versuri, Editura Cartea Românească.
- 1990: *Bătrânul anticar*, proză, Editura Cartea Românească.
- 2000: *Epifaniile poetului şi ale poeziei*, eseuri, Editura Vitruviu.
- S-a ocupat de reeditarea unei celebre cărţi a episcopului Ioan Suciu, *Rănile Domnului*, Editura Pan-Arcadia, şi a îngrijit apariţia altor cărţi reprezentând memorii ale ofiţerilor români prizonieri în Siberia.

Traduceri

- 1977: Aloysius Bertrand, *Gaspard de la Nuit*, în colaborare cu Irina Mavrodin.
- 1978: Chateaubriand, *Călătorii*, Editura Sport-Turism.
- 1990: Th. Gautier, *Istoria romantismului* (2 vol. – *Istoria romantismului*, *Amintiri romantice*, *Portrete romantice*), Editura Minerva, colecţia BPT.
- Buffon, *Pagini alese din Istoria Naturală*, Editura Ion Creangă, reeditare 2001; *Istoria Naturală*, Editura Univers, 1984.
- 1993: Alexis Carrel, *Rugăciunea*, Editura Arcadia.
- În colaborare cu Mioara Izverna: Th. Gautier, *Călătorie în Italia* şi *Călătorie în Spania*, Editura Sport-Turism, 1983; Gustave Flaubert, *Jurnale de călătorie*, Editura Sport-Turism, 1985; Fustel de Coulanges, *Cetatea antică* (2 vol.), Editura Meridiane, 1984; Władislav Folkierski, *Între clasicism şi romantism* (2 vol.), Editura Meridiane, 1988; G. Glotz, *Cetatea greacă*, Editura Meridiane, 1992.
- 1993: Frédéric Masson, *Napoleon şi iubirea* (în colaborare cu Diana Izverna), Editura Arcadia.

Cuaternar

Nu intră în umbră de uitare lacul
pierdut dar încă unduind în marginea visului.
Acolo nu demult, viermele din zare statornica neliniște
mi-a prădat-o cu rostrul altei neliniști.
Plutea – e-aproape sigur – lacul,
printre prea vechi prea verzi păduri
şi dacă vrei îi vezi hipopotamii leneşi
îndelung adăstînd în hotar de amurg:
turmă de plozi gigantici hîrjonindu-se curg
pe subt furcile netunse ale soarelui
marele de turme paznic
Prea tulburatele nestrăpunse de gînd
grele-s acum apele
presînd coloanele de enigme, în ele,
pe veci îngropatele.
Apoi cei de început temuți
exodul plantigrad mugind subt luna
prinsă scut în trompe de gheboşii regi mamuți
mîndri de veşnicia lor de rut
în acel vechi Cuaternar temut.

Aproape e lacul unde-s putrede apele de demult
şi spontane generaţii de viermi
s-au înălţat din mîlul sacru
să amintească în pace şi pe furtună
adînca vieţii noapte,

Înfioraţilor de vîntul trestiei subt lună.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

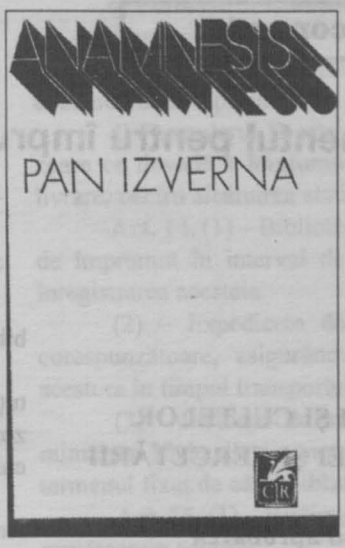

Helios

Zeul încă mărginind zarea
şi trăgîndu-şi ochiul roş
peste marmurele amorţite
în antică nesfîrşită expiere...

Singur căutîndu-ţi mormîntul
o, nestematule
tu atît de străin de fumegoasa viaţă
ce vru să-ţi atingă şi raza şi umbra

O, capul tău enorm Helios
şi el o marmură spartă în cetatea surpată
ce fu a durerii...

Oh, căderea ta înceată şi asfinţitul veşnic
ce face să-mi şteargă umbra şi rostul
şi dîra amintirii...

Dar se îngroapă piatra şi ultima inscripţie
e cel mai straniu semn
şi nu-i nimeni în noapte
să ştie ce înseamnă

Tu fratele meu

Către zarea ta mă întorc
fratele meu întunecat de departe
În visul tău avar simt că trăiesc
în ochiul tău aproape cald
subt cerul viscolit
din Valea Sîngelui
în alb ţinutul speranţei
unde oh demult m-ai pierdut
în pustiul zăpezilor
Cînd de acolo mă cauţi
mă dezgheţ mă întind înfrunzesc
şi încep să umblu gîndindu-te
nemuritor şi temut
Tu geamănul meu
neînduplecatul meu frate de departe
Gol sunt în tăcuta noapte a zăpezilor
nimeni mă apără cînd iarăşi mă uiţi
ecou sunt tot mai slab şi pierdut între ghețuri
parcă demult nu mai sunt şi sunt nimeni...
Apoi înviez şi sunt cald vin spre tine
cînd raza ta mă dibuie prin albele
plane pustietăţi
O astrul meu fratele meu de peste munţii stranii
de peste negre ape
fratele meu neatins
nezărit neuitat neauzit
sperat tăinuit
acolo departe

Memorie

Toamnă caldă plină de ropotele lumii
aşa cum viaţa ar fi doar ce se vede
Lumina blîndă încă ne întoarnă –
o, memorie frîntă – dimineţile aventurii
atunci biruitoare asupra vînturilor
şi golurilor nopţii
O gînduri incerte şterse icoane
ale zilei fără moarte
cum fug lăsînd numai umbrele
desfrunzirile bucuriei de ieri...
Case altora semănînd
şi simfonia metalică învolburîndu-se
în vadurile burgului
O graba siluetelor adîncindu-se
în prăpastia străzii în mirajul tăcerii
pierdere uitare o, lumi repetate
vieţi într-o unică viaţă...
Şi voi frenezie derută speranţă
toate aşa cum au fost
înaintea imaginarului exil
greu de purtat şi iubite
în toamna lungă a destinului
Acolo încă mai eşti chemînd spre tine
pe cele asemănătoare purtînd vechile semne
străin în fluxul grăbit al mulţimii
şi îmbrăţişînd-o apoi de departe
cînd şuierul brizanţilor din margini
azi mai des îl auzi
şi îl simţi purtător de iarnă

Mierea otrăvită

(După *Anabasis* – Xenofon)

Din mierea aceea mulţi au mîncat
pentru că le era foame
Nici carnea sau ierburile
pîinea vinul şi mierea de pînă atunci
nu semănau cu mierea aceea
Şi nici nu le trecuse prin minte că există
o miere de azalee de rododendron
de aconit şi de mătrăgună
Nimic nu le-a părut atunci mai dulce
şi viaţa de atîtea ori mai frumoasă
gustînd din fagurii aceia îmbietori
"Cei care se înfruptaseră păreau că sunt beţi,
cei ce mîncaseră multă semănau
cu nişte oameni ieşiţi din minţi,
iar alţii, cu unii care trăgeau să moară.
Totuşi pînă a doua zi nu muri nici unul
şi în zilele ce urmară se puseră pe picioare".
Dar ei nu mai semănau cu ceilalţi
în lunga lor călătorie
Cît despre toţi aceia care nu ştiau gustul mierii
mergeau mai departe gîndindu-se
la capcanele ce se vor mai ivi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Regulamentul pentru împrumutul interbibliotecar

ROMÂNIA

MINISTERUL CULTURII ŞI CULTELOR
MINISTERUL EDUCAŢIEI ŞI CERCETĂRII

Ordin privind aprobarea
Regulamentului pentru împrumutul interbibliotecar

În temeiul art. 12, lit. f) şi al art. 62, lit. d) şi r) din Legea nr. 334/2002 privind bibliotecile, cu modificările ulterioare,

în baza art. 11 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 742/2003 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Culturii şi Cultelor, cu modificările şi completările ulterioare,

în baza art. 10 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 410/2004 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Educaţiei şi Cercetării,

ministrul culturii şi cultelor şi ministrul educaţiei şi cercetării emit prezentul

ORDIN:

Art. 1. – Se aprobă Regulamentul pentru împrumutul interbibliotecar, prevăzut în Anexa care face parte integrantă din prezentul *Ordin*.

Art. 2. – Pe data intrării în vigoare a prezentului *Ordin*, se abrogă orice alte dispoziţii contrare.

RĂZVAN THEODORESCU,
MINISTRUL CULTURII ŞI CULTELOR

ALEXANDRU ATHANASIU,
MINISTRUL EDUCAŢIEI ŞI CERCETĂRII

Regulament pentru împrumutul interbibliotecar

CAPITOLUL I: Dispoziţii generale

Art. 1. – Împrumutul interbibliotecar este serviciul prin care o bibliotecă obţine de la o altă bibliotecă anumite documente inexistente în colecţiile proprii, în scopul asigurării dreptului fundamental al cetăţeanului la informaţie.

Art. 2. – Împrumutul interbibliotecar este de tip intern, când se efectuează între bibliotecile sistemului naţional de biblioteci, şi de tip internaţional, când se desfăşoară între bibliotecile româneşti şi bibliotecile străine.

Art. 3. – Acordurile de împrumut se încheie între instituţia care împrumută documentele, denumită biblioteca furnizoare, şi instituţia care primeşte, sub formă de împrumut, documentele, denumită biblioteca beneficiară.

Art. 4. – Bibliotecile de drept public din cadrul sistemului naţional de biblioteci au obligaţia de a coopera în vederea realizării împrumutului interbibliotecar.

Art. 5. – Biblioteca furnizoare este obligată să accepte împrumutul documentelor în condiţiile prezentului **Regulament pentru împrumutul interbibliotecar**, denumit în continuare **Regulament**.

Art. 6. – Împrumutul între filialele aceleiaşi biblioteci de drept public sau de drept privat, chiar dacă acestea au gestiuni distincte, nu se consideră împrumut interbibliotecar.

Art. 7. (1) – Împrumutul interbibliotecar cuprinde toate titlurile de documente, cu excepţia documentelor prevăzute în art. 3 din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural mobil, cu modificările şi completările ulterioare, a documentelor fragile sau voluminoase, precum şi a celor solicitate frecvent pentru lectură în cadrul bibliotecii furnizoare.

(2) – În cazul documentelor solicitate frecvent pentru lectură, biblioteca furnizoare decide dacă documentul solicitat poate fi împrumutat.

Art. 8. (1) – Documentele exceptate de la împrumut în condiţiile art. 7 pot fi multiplicate de către biblioteca furnizoare în formă clasică şi/sau electronică, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

(2) – Costurile multiplicărilor şi ale expediţiei se suportă de către biblioteca beneficiară, care devine proprietara acestor materiale, sau de către utilizatori, după caz.

Art. 9. – Termenul de împrumut se stabileşte prin însumarea perioadelor de timp necesare transmiterii cererii, primirii coletului şi lecturii de către utilizatorul final.

Art. 10. – Conducerea bibliotecilor beneficiare, în cazul bibliotecilor de drept public cu personalitate juridică, precum şi autoritatea tutelară, în cazul bibliotecilor de drept public fără personalitate juridică, răspund direct de integritatea bunurilor culturale care fac obiectul împrumutului.

CAPITOLUL II: Metodologia împrumutului interbibliotecar

Art. 11. (1) – Acordul de împrumut se stabileşte în baza formularului de împrumut şi a cererii de împrumut intern sau de împrumut internaţional.

(2) – Formularul de împrumut poate fi transmis prin scrisoare poştală, fax sau poştă electronică, şi cuprinde următoarele elemente:

a) numele bibliotecii beneficiare şi, după caz, codul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

atribuit acesteia de biblioteca furnizoare;

b) data transmiterii cererii;

c) adresa bibliotecii, numărul de telefon şi adresa de e-mail;

d) data limită până la care documentul este aşteptat;

e) cota documentului (dacă este posibil);

f) detalii bibliografice complete ale documentului solicitat.

(3) – Pentru o publicaţie monografică, formularul de împrumut cuprinde următoarele elemente:

a) autor;

b) titlu;

c) ediţie;

d) loc de publicare;

e) editură;

f) data publicării;

g) colecţia / seria;

h) ISBN.

(4) – Pentru executarea unei multiplicări în formă clasică sau electronică a unui articol dintr-o publicaţie, formularul de împrumut cuprinde următoarele elemente:

a) titlu;

b) volum;

c) numărul fascicolei;

d) pagini;

e) autorul articolului;

f) titlul articolului;

g) ISSN;

h) menţionarea, dacă este posibil, a sursei de referinţă;

i) cerinţe speciale: microfilm, microfişă, ediţie în altă limbă etc;

j) cerinţe de livrare – modalităţi de expediţie: poştă, fax, transmisie electronică;

k) pentru copiere, declaraţie privind respectarea dreptului de autor de la o ţară la alta;

l) plata;

m) adresa destinatarului;

n) semnătura şi ştampila autorităţii beneficiare.

Art. 12. – Cererea pentru împrumutul intern se realizează pe baza formularelor standardizate A, B, C, cuprinse în Anexa 1 la prezentul **Regulament**, după cum urmează:

a) Formularul A se păstrează de către biblioteca beneficiară, iar formularele B şi C sunt trimise bibliotecii furnizoare;

b) Formularul B însoţeşte publicaţia atât la împrumut, cât şi la restituire;

c) Formularul C se păstrează de către biblioteca furnizoare, ca justificare a împrumutului efectuat şi poate fi folosit pentru înlocuirea la raft a documentului împrumutat; în caz de nelivrare a documentului, cele două formulare se restituie bibliotecii beneficiare.

Art. 13. – Cererea pentru împrumutul internaţional se realizează pe baza formularelor standardizate A, B, C, D, cuprinse în Anexa 2 la prezentul **Regulament**, după cum urmează:

a) Formularul A se păstrează de către biblioteca beneficiară; formularele B, C şi D sunt trimise bibliotecii furnizoare;

b) Formularul B însoţeşte publicaţia atât la împrumut, cât şi la restituire;

c) Formularul C se foloseşte pentru înlocuirea la raft a documentului împrumutat;

d) Formularul D este reţinut de către biblioteca furnizoare ca dovadă a împrumutului efectuat, iar în caz de nelivrare, pentru alcătuirea statisticii.

Art. 14. (1) – Biblioteca furnizoare răspunde la cererea de împrumut în interval de şapte zile calendaristice de la înregistrarea acesteia.

(2) – Expedierea documentelor se face în condiţii corespunzătoare, asigurându-se conservarea şi securitatea acestora în timpul transportului.

(3) – Perioada de împrumut a documentului este de minimum 20 de zile din momentul expedierii sau în funcţie de termenul fixat de către biblioteca furnizoare.

Art. 15. (1) – Biblioteca beneficiară trebuie să respecte următoarele condiţii:

a) să aplice măsurile de protecţie a documentelor, cu respectarea legislaţiei în vigoare;

b) consultarea documentelor împrumutate se face numai în sala de lectură;

c) restituirea documentelor împrumutate se face la termenul stabilit de comun acord cu biblioteca furnizoare;

d) cererile de prelungire a perioadei de împrumut a documentelor se fac înainte de expirarea termenului stabilit; în cazul în care nu se primeşte nici un răspuns de la biblioteca furnizoare, cererea se consideră aprobată;

e) biblioteca furnizoare îşi poate lua măsuri de securitate prin asigurarea anumitor documente înainte de expedierea lor.

(2) – Biblioteca furnizoare poate stabili respectarea altor cerinţe, în condiţiile legii.

Art. 16. (1) – Împrumutul interbibliotecar intern se face cu titlu gratuit.

(2) – În cazul în care volumul împrumuturilor interne este mai mare de trei expediţii de documente per bibliotecă, biblioteca furnizoare poate percepe taxe, după ce valoarea acestora şi forma de piaţă au fost comunicate bibliotecii beneficiare.

(3) – Împrumutul interbibliotecar internaţional se face cu titlu oneros, biblioteca furnizoare percepând taxe sub forma unei facturi, a **Cupoanelor răspuns internaţional** sau a **Cupoanelor internaţionale de plată IFLA**.

(4) – Cuantumul taxelor prevăzute la alin. (2) şi alin. (3) se stabileşte la propunerea bibliotecii furnizoare, cu avizul Comisiei Naţionale a Bibliotecilor.

CAPITOLUL III: Dispoziţii finale

Art. 17. (1) – Bibliotecile care efectuează servicii de împrumut interbibliotecar intern şi internaţional sunt ţinute să alcătuiască evidenţa împrumuturilor şi să comunice organelor abilitate datele statistice respective.

(2) – Biblioteca Naţională a României centralizează, la nivel naţional, statistica anuală a împrumutului interbibliotecar intern şi internaţional.

(3) – Anexa 1 şi Anexa 2 fac parte integrantă din prezentul **Regulament**.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca "Miron Radu Paraschivescu"

Stimate Domnule Preşedinte,

Avem deosebita plăcere de a vă anunţa că pe data de 24.07.2004, la ora 12:00, va avea loc în jud. Dâmboviţa, com. Pietroşiţa, str. Principală nr. 43, deschiderea oficială a primei biblioteci publice de drept privat din ţară, Biblioteca "Miron Radu Paraschivescu", ce s-a înfiinţat conform Legii Bibliotecilor, sub tutela Comisiei Naţionale a Bibliotecilor.

Vom fi foarte plăcut impresionaţi şi onoraţi dacă ne puteţi anunţa participarea Dumneavoastră.

Victor Eugen
PARASCHIVESCU
Preşedinte – Director Executiv

Cine suntem?

Un grup tânăr, proaspăt înfiinţat, dar cu multe resurse fizice şi putere de muncă (aşa este în orice început, nu?).

Ce dorim? Spre ce ne orientăm?

Cu acordul Ministerului Educaţiei şi Cercetării, Ministerului Culturii şi, sperăm noi (prin prezentarea de proiecte-programe viabile), cu participarea acestora, intenţionăm să ne aducem aportul la ridicarea gradului de interes cultural-educaţional în societatea românească.

Orientările programelor ce le susţinem pot fi:

- sociale: realizarea şi promovarea de programe ce duc la identificarea structurilor sociale, având drept ţintă identificarea persoanelor cu tendinţe de marginalizare socială şi sprijinirea, eventual, orientarea lor;
- culturale: 1. *stimulative:* iniţierea şi susţinerea de concursuri, simpozioane, vernisaje, cu preponderenţă creative, pe domenii: artistice, literare etc., având drept scop identificarea persoanelor cu real potenţial şi susţinerea lor; 2. *petrecerea timpului liber:* organizarea de seri cultural-educative, cinemateca, serate de muzică şi literatură clasică, aniversări, comemorări etc.;
- educative: se pot realiza programe cu diferit aspect informativ şi instructiv, cu orientări spre diferite grupuri sociale, împreună cu un caracter stimulativ prin organizarea de concursuri tematice cu premii (lunare, trimestriale, anuale), acestea putând fi organizate pe plan local, judeţean şi naţional.

Sperând că am reuşit să trezim, cel puţin, o parte a interesului dumneavoastră, aşteptăm sugestiile şi participarea prin implicare directă (parteneriat, asociere), ţintind astfel spre realizarea unor colaborări fructuoase.

Persoana de contact:
Victor Eugen PARASCHIVESCU,
Preşedinte – Director executiv.
Tel.0724/302770; email: victor_eugen_paraschivescu@yahoo.com

Lectura

Am primit la redacţie "Lectura", revista Bibliotecii Judeţene "Octavian Goga" Cluj, serie nouă, An I, nr. 1, 2004, director Doina Popa, redactor şef Adrian Grănescu.

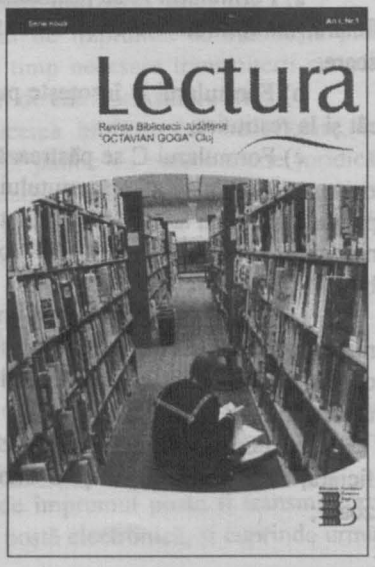

Transcriem, fără alte comentarii, Argumentul semnat de doamna Doina Popa:

"Revista «Lectura» revine în spaţiul biblioteconomic românesc într-un moment în care tot mai multe biblioteci reuşesc să se «prezinte» prin reviste proprii, contribuind astfel la un valoros schimb de idei şi de practici bune.

Reluând apariţia revistei, ne înscriem şi noi în această tendinţă şi alăturăm experienţa şi profesionalismul nostru efortului general şi dorinţei de mai bine în bibliotecile noastre.

Revista «Lectura» va fi o revistă pentru biblioteci şi bibliotecari dar şi pentru cei care intră în relaţie cu aceştia, pentru că revista doreşte să promoveze imaginea bibliotecii de azi, ca instituţie de maximă necesitate în societatea informaţiei şi a cunoaşterii, menită să facă posibil dreptul tuturor la informare, la cultură, la educaţie.

Apariţia revistei va fi trimestrială, iar structura pentru care am optat este una flexibilă, chiar dacă anumite rubrici se menţin din dorinţa de a grupa într-o logică firească materialele.

Trimitem «Lectura» spre publicul ei cu speranţa că va fi bine primită şi va reuşi să-şi menţină permanent apariţia".

Salutăm apariţia publicaţiei clujene, şi alăturăm gândurilor de (re)început ale redacţiei sentimentele noastre colegiale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

EUROCERTIFICAREA

Seminar pentru Profesioniști din Biblioteci și Centre de Informare

Un proiect european numit CERTIDoc derulează și implementează în prezent un sistem de atestare la nivel european pentru profesioniștii din domeniul informării – Eurocertificarea.

Prin Euroatestare, profesioniștii care au dobândit cunoștințe pe baza experienței au posibilitatea de a fi recunoscuți de către colegii lor, chiar dacă nu au o diplomă. Acest lucru este posibil întrucât competențele constituie criteriile de evaluare. O altă îmbunătățire a Eurocertificării constă în transparența calificărilor, ceea ce permite o mai mare mobilitate în cadrul Europei.

Pentru a face mai bine cunoscută Euroatestarea și pentru a dezbate rolul asociației dumneavoastră în acest sistem european, pe data de 4 octombrie 2004 se va ține la Bruxelles un seminar "EUROCERTIFICATION".

Scopul acestui eveniment este de a aduna laolaltă profesioniști și asociații din domeniile bibliotecilor și informării care doresc să se implice în sistemul european de atestare. Pe lângă aceasta, seminarul constituie o ocazie pentru noii membri ai comunității europene de a face schimburi de idei și de a dezvolta în continuare legăturile profesionale.

Pe durata acestui seminar veți avea ocazia să îl ascultați pe reprezentantul "Leonardo da Vinci", pe unii profesioniști din biblioteci și centre de informare, membri ai comitetului european, unde procesul național de atestare funcționează deja, precum și membri ai Consorțiului CERTIDoc.

Participarea dumneavoastră este realmente importantă iar noi așteptăm cu mare plăcere să vă primim la Bruxelles.

Pentru informații suplimentare și pentru înscriere, vă rugăm să consultați documentele anexate "Seminar-RegForm", "Seminar Program" și site-ul nostru: www.certidoc.net

Consorțiul CERTIDoc. Membri: ADBS, Bureau Van Dijk, DGI, SEDIC și Universitatea Liberă din Bruxelles.

Program

• 9.30: Primirea.

• 10.00 – 10.15: Prezentarea. Dl. Marc Vandeur, Președinte al INFODOC.

• 10.15 – 10.45: Miza europeană în contextul atestării. Globalizarea piețelor și revoluția tehnologică presupune o reînnoire permanentă. Certificarea abilităților are acoperire în cunoștințe? Care este impactul asupra mobilității ocupaționale și geografice? Până unde poate ajunge necesitatea atestării pentru transparența ocupațională?

Un membru al Programului Leonardo al agenției din Bruxelles.

• 10.45 – 11.00: Întrebări – Răspunsuri.

• 11.00 – 11.15: Pauză de cafea.

• 11.15 – 12.00: De ce este atât de importantă atestarea în domeniul bibliotecilor și al informării? În general, atestarea este mai bine cunoscută și utilizată în domeniul industrial și constituie o dimensiune reală a politicilor privind calitatea. Vom demonstra că aceasta devine din ce în ce mai importantă și pentru serviciile terțiare și, în special, în domeniul bibliotecilor și al informării. Se simte nevoia urgentă de a defini mai bine și de a recunoaște adevăratele competențe profesionale iar atestarea poate fi o șansă sau o oportunitate de a ajuta profesia să își îndeplinească plenar rolul ei în noua societate informațională.

Dl. Jean Michel, Președinte al comitetului director de atestare al ADBS (Franța).

• 12.00 – 12.30: Studiu de caz: experiența spaniolă de atestare. Trei țări europene au recurs la atestarea profesioniștilor din biblioteci și centre de informare. În timpul acestui discurs vor fi prezentate studii de caz spaniole. Ce schimbări a adus atestarea în carierele lor? În ce măsură evaluarea lor profesională are legătură cu atestarea?

Dl. Mateo Gomez, Președinte al Comitetului de atestare al SEDIC (Spania).

• 12.30 – 14.00: Pauză de prânz.

• 14.00 – 15.00: Proiectul CERTIDoc. Competențe și Procedură. Pentru început se va descrie reproiectarea Euroghidului pentru profesioniștii din informare precum și organizarea și prezentarea competențelor. În partea a doua se va explica noua procedură a procesului de atestare european. În acest context se va răspunde la întrebări. Cine poate fi atestat? Cum se face atestarea? Cine poate atesta?

Dl. Marc Rittberger, Președinte al comisiei de atestare a DGI (Germania).

• 15.00 – 16.00: Cum pot contribui la Euroatestare asociațiile de biblioteci și centre de informare? Dezbateri.

Dl. Eric Sutter de la Bureau Van Dijk (Franța).

• 16.30: Sfârșitul seminarului.

Cine este interesat?

Orice asociație profesională din domeniul bibliotecilor și al informării, inclusiv asociațiile de arhivari, manageri de documente, de informații, inteligențe competitive din Europa.

Scopul Atestării Europene

• Conferă RECUNOAȘTERE profesioniștilor din informare care au dobândit cunoștințele pe baza experienței (chiar fără vreo diplomă).

• Evaluează profesioniștii pe baza COMPETENȚEI.

• Asigură TRANSPARENȚA pentru toți profesioniștii din informare, pretutindeni în Europa.

• Ca o consecință, încurajează MOBILITATEA.

Situare geografică: sud-estul Bruxelles-ului.

Loc: Universitatea Liberă din Bruxelles – Campusul Solbosch.

Pentru alte informații, vizitați site-urile: http://www.book-a-hotel-in-brussels.com/en/quality/index.html și www.certidoc.net

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

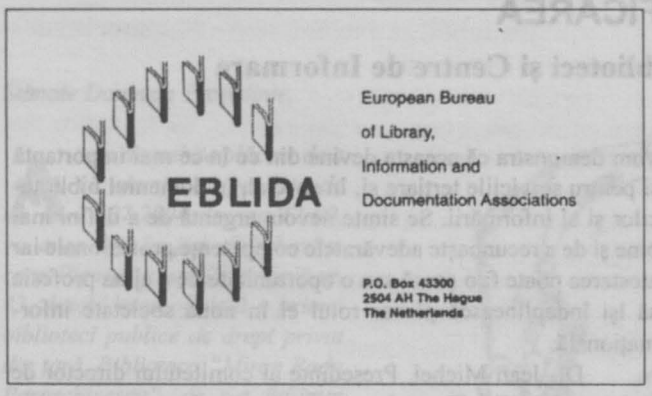

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Inițiative

Angajări în domeniul cultural în Europa

Biroul de statistică al Comunității Europene, Eurostat, a comunicat pe 26 mai 2004 câteva informații despre locurile de muncă în domeniul cultural, comparând caracteristicile sale principale cu totalul de slujbe oferite. Această informație se bazează pe raportul din 2002 privind forțele de muncă și acoperă statele membre UE – exceptând Malta, Polonia, Islanda, Norvegia, Bulgaria și Elveția.

În Uniunea Europeană a celor 25, angajările în domeniul cultural, deopotrivă angajările vizând ocupațiile culturale din întreaga economie și toate angajările în activitățile economice culturale, au fost estimate la 4,2 milioane de oameni, calculat la un total de angajări de 2,5% din totalul celor din 2002. Rata angajărilor în domeniul cultural se plasează între 1,4% în Portugalia și Slovacia, 1,8% în Cehia, Letonia și Luxemburg, 3,7% în Estonia, 3,5% în Finlanda, 3,3% în Olanda și Suedia, 3,2% în Marea Britanie.

Caracteristicile angajării în domeniul cultural pot fi observate prin compararea rezultatelor educaționale și prin posibilitățile de angajare. Oricum, nu apare nici o discrepanță majoră la nivel european între angajările în domeniul cultural și angajările în alte domenii, în ceea ce privește sexul și vârsta.

Ocupațiile culturale, definite ca un set subordonat al clasificării conform Standardului internațional de clasificări și ocupații (ISCO), sunt activitățile profesionale cu o dimensiune culturală (bibliotecari, scriitori, artiști, arhitecți etc.).

Activitățile culturale, definite ca un set subordonat Clasificării statistice a activităților economice în EC (NACE), includ următoarele: publicare, filmografie, vânzarea bunurilor culturale.

Consiliul anual EBLIDA la Estoril

EBLIDA și-a aniversat a douăsprezecea întrunire a Consiliului la Estoril, Portugalia, între 14 – 15 mai 2004. Ședința Consiliului a fost deosebit de relevantă anul acesta, deoarece, pe lângă alte subiecte, membrii au revizuit strategia EBLIDA pe următorii trei ani. Strategia EBLIDA 2004 – 2007 a fost concepută de Comitetul executiv și de Directorul EBLIDA și supusă spre discutare membrilor, apoi înaintată spre a fi aprobată în cadrul reuniunii de la Estoril.

De asemenea, au fost discutate și aprobate alte documente de importanță internă, precum Raportul anual al activității 2003 – 2004 și Programul anual de lucru 2003 – 2004, Declarația financiară pe 2003, și estimativ, Bugetul pe 2004.

Președintele EBLIDA a cerut membrilor organizației să comenteze structura și eficiența întrunirilor Consiliului. Aceștia au luat hotărârea ca în viitoarele întruniri să fie alocat un timp suficient pentru discutarea problemelor complexe în grupuri de lucru mai mici, pentru a permite analizarea în profunzime a tuturor aspectelor. Rezultatele finale vor fi înaintate apoi spre discutare în plenul Consiliului.

Anul acesta EBLIDA și-a propus să se concentreze asupra unei politici importante pentru comunitatea noastră: educația profesională. Așa cum am anunțat într-o ediție anterioară a "Hot News", a fost organizat un seminar cu titlul "Bibliotecile, arhivele și sectoarele de informații în fața domeniului învățământului superior din Europa".

Reprezentanți de marcă din diverse domenii s-au numărat printre cei care au luat cuvântul. Un sumar complet al evenimentului va fi consemnat într-un document care va fi publicat pe website-ul EBLIDA.

Capitale europene ale culturii

Pe 27 mai 2004, miniștrii Culturii au luat o serie de hotărâri în legătură cu inițiativa privind Capitala europeană a culturii. Consiliul a ales orașele Luxemburg și Sibiu drept Capitale europeane ale culturii pe 2007, iar Liverpool și Stavanger pentru 2008.

În plus, Consiliul i-a desemnat pe Charlie Hennessy și Bert van Meggelen ca reprezentanți ai Consiliului în juriul de selecție a Capitalelor europeane ale culturii. Cele două state care dețin președinția într-un an vor desemna, în conformitate cu regulamentul de alegere a membrilor juriului, un expert independent din domeniul cultural, care să fie validat de către Consiliu. Mai mult, Consiliul a fost de acord cu textul propunerii de Hotărâre, care modifică Hotărârea 1419/1999/EC privind participarea noilor membri UE. Aceștia vor putea participa înainte de 2020. Cum pregătirile pentru eveniment pot dura câțiva ani, nu vor fi posibile modificări ale ordinii existente, iar hotărârea se va aplica începând cu 2009.

Textul urmează a fi adoptat în forma unei poziții comune, fără discuții ulterioare, la o viitoare sesiune a Consiliului, după finalizarea sa în toate limbile Comunității Europene și după înaintarea sa în Parlament pentru o nouă citire.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Memorandumul Franței privind cooperarea culturală în Europa

Miniștrii Culturii au avut ocazia să asculte la întrunirea din 28 mai 2004 o prezentare a delegației franceze privind cooperarea culturală în Europa, cu titlul "O altă afacere". Memorandumul prezintă cinci priorități politice și 16 propuneri de cooperare culturală europeană.

Diversitate culturală

Cultura în cadrul Organizației Mondiale pentru Comerț (WTO), un cadru cultural european sub auspiciile UNESCO, cooperare culturală externă.

Finanțare pentru cultură

Dezvoltarea resurselor bugetare alocate pentru cultură de către Uniunea Europeană, legitimând sistemele naționale de sprijinire a sectorului cultural, asigurând securitatea finanțării sectorului public al audiovizualului.

Industriile culturale

Aplicarea ratei reduse a taxei pe valoare adăugată pentru CD-uri, crearea unei piețe de artă europeană mai atractivă, combaterea falsurilor și a pirateriei, sprijinirea muzicii europene și a sectorului publicistic.

Aspirațiile cu specific european în sectorul audiovizualului

Menținerea garanțiilor oferite de Directiva "O televiziune fără frontiere", dezvoltarea programului "MEDIA Plus", încurajarea propagării la nivel internațional a cinematografiei europene.

Schimburi culturale în Europa

Reînnoirea programului "Cultura 2000", încurajarea mobilității în Europa a profesioniștilor din sectorul cultural și a operelor de artă, sporirea valorii patrimoniului nostru comun european.

Rezoluția privind orientarea în viață în Europa

Miniștrii Educației au adoptat pe 27 mai 2004 o rezoluție privind învățământul continuu. Consiliul a reafirmat ca prioritate dezvoltarea unor programe de orientare de înaltă calitate pentru toți cetățenii europeni, accesibile la toate nivelele vieții lor. A fost evidențiată nevoia pentru o cooperare viitoare în domeniul orientării prin acțiuni și politici dezvoltate, în principal, în contextul rezultatelor Strategiei de la Lisabona privind educația și învățământul, "Educație și Învățământul 2010", luând în considerare totodată Strategia Europeană pentru Angajarea Forței de muncă, Strategia Generală și Egalitatea Sexelor și politicile europene pentru Incluziune Socială, Mobilitate și Servicii de Interes General.

Comisia Europeană a fost chemată să consolideze cooperarea la nivel internațional cu OECD (Organizația pentru Cooperare Economică), ILO (Organizația Internațională a Muncii) și UNESCO, în dezvoltarea politicilor și acțiunilor de orientare; să asigure cooperarea între producătorii de programe de orientare la nivel național, regional și local în vederea lărgirii accesului și a asigurării continuității; să încurajeze școlile, instituțiile pentru educația continuă și superioară; să promoveze tehnici de învățare reflexivă și autonomă; să identifice domenii, împreună cu factorii-cheie, cum ar fi miniștrii, producătorii de servicii, instituțiile de învățământ, părinții și tinerii, în care cooperarea și sprijinul la nivel european pot să întărească dezvoltarea la nivel național a domeniului orientării.

(Din buletinul EBLIDA "Hot News", mai 2004)

Traducere de Julieta MOLEANU

I. E. REPIN
1844 – 1930
160 de ani de la naștere

Portretul actriței Eleonora Duse
1891

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BIBLIOTECILE PUBLICE FINLANDEZE

Strategia Bibliotecilor pentru 2010

(I)

STRATEGIA BIBLIOTECILOR PENTRU 2010 – VIZIUNE

În afara educației fundamentale, bibliotecile publice constituie instrumentul cel mai important al autorităților publice pentru a transpune în realitate bazele democrației în societatea informațională. Ele reprezintă un serviciu civilizator și cultural vital; ele răspund necesităților indivizilor și exercită o influență considerabilă asupra formării, învățământului și conștiinței cetățenești active. În societatea informațională și a cunoașterii de astăzi, bibliotecile sunt percepute ca locuri unde accesul la cunoaștere și cultură se exercită în mod liber; ele constituie antidotul la ofertele selective ale mijloacelor de informare și ale sistemului educațional.

Obiective. Serviciile bibliotecilor și serviciile de informații funcționează ca o rețea și sunt percepute de utilizator ca un ansamblu integrat. Producția serviciilor locale, regionale și naționale este coordonată, iar informația ajunge în mod eficient la cei care au nevoie. Diverse servicii ale bibliotecilor sunt la îndemâna atât a persoanelor de limbă maternă cât și a imigranților. Bibliotecile veghează ca persoanele să aibă un acces egal la sursele de informații și de cultură. Cetățenii obțin informații corecte, la locul potrivit și în timp real, în funcție de vârstă și de nivelul lor de competență și de cunoaștere. Serviciile de informații ale bibliotecilor se transformă în mod progresiv într-un serviciu de precizie caracterizat prin: grija pentru utilizator, returul rapid al informației, controlul calității, continuitatea și receptivitatea. Profesionalismul bibliotecilor și marea lor experiență constituie tot atâtea atu-uri pentru ele. Facultatea de a administra fluxul informațiilor se conturează atât ca o competență civică de mare importanță, cât și ca o parte a formării profesionale la toate nivelele.

Provocări. Condițiile prealabile pentru serviciul de informații al cetățenilor sunt: biblioteci hibride, un rol polivalent ascendent pentru biblioteci și extinderea rețelei bibliotecilor. Un canal integrator pentru serviciul electronic de informații precum și comunicarea electronică accesibilă tuturor încă lipsesc. De-acum înainte, autoritățile locale sunt mai puțin pregătite, în comparație cu perioada anterioară, să asigure furnizarea de servicii bibliotecare adaptate societății informaționale. În pofida reducerilor de personal, serviciile bibliotecilor întâmpină noi probe: nivelele de educație ale populației cresc; provocările lansate de sistemul educativ și de formarea de-a lungul întregii vieți sporesc, în timp ce exigențele referitoare la profesionalismul bibliotecilor nu încetează să crească.

Măsuri. Sarcinile sunt repartizate între autoritatea locală și stat în așa fel încât municipalitățile au misiunea să organizeze serviciul statutar al bibliotecilor și să ofere servicii de bază bine stabilite. Municipalitățile și autoritatea centrală se ocupă de finanțe. Statul ia măsuri speciale pentru a garanta ca bibliotecile să ofere diverse materiale de înaltă calitate, incluzând informația sectorului public și accesul la cultura națională; el garantează, de asemenea, că structurile stabilite pentru rețeaua națională a bibliotecilor sunt în folosul populației. Aceste măsuri reduc prăpastia informațională provocată de domiciliu, vârstă, nivelul de educație sau de absența mijloacelor pecuniare ale unei persoane, ca și prăpastia electronică și inegalitatea serviciilor bibliotecilor în curs de dezvoltare. Ele aduc în egală măsură un câștig de timp, de lucru și de cost substanțial, reducând multiplicarea lucrărilor realizate în diferite locuri.

Diferențele între regiuni și biblioteci sunt echilibrate în măsura în care servicii de precizie de înaltă calitate sunt create la nivel central și regional pentru o utilizare concomitentă prin Internet și în care serviciile bibliotecilor regionale primesc ajutorul corespunzător. Pe această bază, fiecare bibliotecă poate să se concentreze pe obiective majore și să fie folositoare utilizatorilor comunității.

Pentru a garanta accesul la cunoaștere și la cultură astfel încât toți cetățenii să beneficieze de dreptul la un serviciu egal, un plan de acțiuni va fi aplicat în cursul viitorului mandat al guvernului. Acesta va garanta un serviciu de informații orientat către cetățeni, încurajând bibliotecile publice să devină biblioteci hibride. Prima condiție este ca toate bibliotecile să aibă nu numai un personal competent și pregătit, dar ca ele să dispună, de asemenea, de infrastructura unei tehnologii de vârf. Apoi, va fi posibil de a dezvolta rețeaua bibliotecilor și serviciile Internet pentru a satisface cererea de informații a publicului. Importanța vitală și profesionalismul bibliotecilor sunt recunoscute în luarea oricăror decizii; prin urmare, ele sunt indispensabile în dezvoltarea societății informaționale, în promovarea culturii naționale atunci când învățarea, formarea sau predarea noțiunilor civice interesează și afirmă politica, atât la nivel regional cât și, din ce în ce mai mult, pe plan internațional.

Schimbările majore și măsurile de dezvoltare cer ca:

- să fie modernizată infrastructura tehnologică a tuturor bibliotecilor publice; să fie introduse standardele și conexiunile de transfer rapid al datelor; să fie actualizate sistemele de date și terminalele-client. Un sprijin important trebuie să fie acordat cetățenilor în ceea ce privește utilizarea calculatoarelor și a serviciilor de Internet în biblioteci.
- serviciul de informații electronice pentru cetățeni să fie garantat prin dezvoltarea serviciilor bibliotecare și de informații, pe de o parte, și prin comunicarea electronică pentru un serviciu Internet comun în cadrul administrației publice, pe de altă parte.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

• să fie realizată la nivel național o evaluare directă a serviciilor bibliotecare și de informații pentru a clarifica și a garanta că toți utilizatorii beneficiază de aceleași drepturi.

• să fie recunoscute necesitățile speciale ale serviciilor bibliotecilor în cadrul sistemului statutar de ajutor al statului.

• să fie garantate finanțarea serviciilor Internet naționale și sarcinile speciale ale bibliotecilor prin intermediul bugetului statului.

• să fie create noi modele și concepte operaționale pentru administrația națională a bibliotecilor, pentru structurile bibliotecilor și pentru serviciile de informații destinate elevilor din școlile tehnice, secundare și profesionale. Pedagogi specializați în domeniul informației vor fi necesari în regiuni și/ sau în școli mai importante.

• să crească competența personalului bibliotecilor.

Strategia bibliotecilor pentru 2010 prezintă viziuni și obiective privind accesul la cunoaștere și cultură; ea identifică provocările și nevoile de dezvoltare, precizează măsurile destinate să garanteze serviciile de informații pentru toți cetățenii, inclusiv elevii, și subliniază rolul autorităților locale și al statului. Cu toate că strategia pune în evidență bibliotecile publice și obligațiile specifice ale statului, rezultate foarte bune pot fi obținute prin intermediul unei cooperări efective între municipalități, stat și alte organizații. Proiectele prezentate în strategia bibliotecilor pot fi utilizate ca bază pentru următoarele negocieri ale guvernului și pentru alte decizii.

STRATEGIA BIBLIOTECILOR PENTRU 2010 – PUNCTE DE PLECARE

Date referitoare la strategie

Strategia și planul de acțiuni vor include subiecte care nu au fost tratate prin intermediul unei cooperări mai eficiente sau prin eforturile funcționarilor. Este vorba de subiecte care necesită o viziune integratoare, un nou mod de a gândi, noi metode de lucru, decizii politice, o acțiune administrativă și scopuri comune care depășesc frontierele sectorului. De asemenea, ele pot să reclame noi bugete.

În 1998, bibliotecile publice au primit o responsabilitate distribuită, cu privire la serviciul de informații pentru cetățeni în mediile electronice. Aceasta implica răspunderea în fața mai multor obiective, dintre care cele mai importante constau în a garanta un acces egal la cunoaștere, punând tehnologia și materialele noi la dispoziția tuturor utilizatorilor cu ajutorul materialului tipărit și având grijă ca un personal suficient de pregătit să fie prezent pentru a-i asista pe utilizatori. Această obligație nu a fost urmată printr-un angajament și o finanțare la nivelele necesare.

Pe fundalul exploziei societății informaționale, standardele bibliotecilor municipale din Finlanda și accesul cetățenilor la informație au început să se deterioreze, deși bibliotecile publice constituie, s-ar părea, temelia societății informaționale, iar Programul Guvernului finlandez din 1999 – 2003 menționa că "bibliotecile publice trebuie să se dezvolte ca mijloace de promovare a unei societăți bazate pe cunoaștere", iar "prăpastia între cetățeni și structurile regionale trebuie să fie anihilată, făcând accesibile serviciile societății informaționale pentru toată lumea în mod egal".

Strategia se bazează pe programul privind Politica bibliotecilor finlandeze 2001 – 2004 și pe o evaluare a stării actuale a măsurilor propuse. Pentru mai multe detalii, consultați site-ul Ministerului Educației: www.minedu.fi/minedu/culture/index.html

Strategia a fost pregătită ca urmare a unor investigații. S-a făcut, de asemenea, apel la o rețea importantă de experți din diferite domenii. Articolele din publicația "Digimaan kartta" (Carta lui Digiland), care a fost realizată de un grup de lucru din Ministerul Educației care a examinat serviciile de informații electronice, au dat o anumită amploare acestei analize. Strategia a fost prezentată bibliotecilor în timpul seminarelor din 5 iunie și 30 august 2002.

Valori

În cadrul mediului electronic și tradițional, bibliotecile sunt releele conținutului, atât educațional cât și cultural, care acționează ca adevărate centre locale și regionale ale culturii și cunoașterii. Un înalt nivel educațional este unul dintre factorii de succes ai națiunii, care asigură bunăstarea și competitivitatea internațională. Punctul de plecare al strategiei rezidă în faptul că toți cetățenii trebuie să beneficieze de un acces egal garantat la cultură și la cunoaștere.

Accesul la cunoaștere este un drept uman fundamental, esențial pentru cetățenii societății informaționale. Fără acest drept, nu există democrație. Pentru ca democrația să se impună, trebuie încurajate următoarele componente:

• serviciile de informații organizate la nivel social;

• informațiile publice necesare unei cetățenii active;

• accesul la metadate (cunoștințe referitoare la conținutul informațional) și la informație.

Un nivel maxim de acces la informație este atins atunci când toată lumea primește date fiabile cu privire la informațiile existente, adică metadatele care fac posibilă căutarea informațiilor necesare prin diferite canale.

Valorile de bază ale societății informaționale sunt:

• dreptul și capacitatea de a utiliza informația;

• dreptul și capacitatea de a practica spiritul civic;

• dreptul și capacitatea de exprimare individuală și de creativitate;

• accesul la informație;

• protecția datelor;

• dreptul de autor.

Patrimoniul informativ al bibliotecilor face parte din capitalul prețios al unei societăți bazate pe cunoaștere.

Bibliotecile:

• înglobează valorile de bază ale societății informaționale;

• promovează accesul la cunoaștere și cultură;

• dezvoltă limba și judecata oamenilor;

• susțin competențele de cetățenie în societatea informațională;

• contribuie la cunoașterea propriei culturi și a altora, promovând o aprofundată înțelegere de sine precum și a altor popoare. Este un fapt absolut vital pentru formare, pentru participarea socială și pentru viața oricărui individ.

Bibliotecile publice reprezintă singura structură organizatorică expertă în domeniul ficțiunii. Pentru o societate bazată pe cunoaștere și pentru educație, biblioteca este în mod deosebit importantă ca instrument de promovare a alfabetizării și a dorinței de a citi. Alfabetizarea tradițională este baza alfabetizării mediatice care include capacitatea de a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

căuta informații importante plecând de la surse atât tipărite cât și electronice, capacitatea de a evalua și de a compara diverse surse de informații precum și capacitatea de aplicare a cunoașterii în folosul propriu.

Serviciile bibliotecilor au în vedere nevoile diferitelor grupe de vârstă. Oamenii au încredere în biblioteci. Serviciile bibliotecilor sunt căutate pe parcursul întregii vieți. Pentru cetățeni, biblioteca are o valoare intrinsecă, ca și știința, cultura și arta.

Viziunea

Bibliotecile din societatea finlandeză:

• constituie o valoare pentru cercetare și pentru gestiunea informației prin serviciile lor care critică mijloacele de informare în masă și sursele de informație. Competența bibliotecilor, capacitatea de a prelucra informațiile devin o aptitudine vitală a cetățeanului și constituie un element esențial în orice proces de învățare și formare.

• sunt creatorii și promotorii spiritului comunitar și sunt importante pentru bunăstarea și succesul regiunii. Biblioteca este spațiul cultural și social al comunității.

• reprezintă o organizație deschisă pentru toată lumea și consolidează democrația.

• constituie o bibliotecă hibridă oferind un spațiu fizic, un material pluridisciplinar și servicii locale concomitent cu serviciile Internet și la distanță.

• sunt operatori activi și eficienți, serviciile lor sunt disponibile cu ușurință.

• reprezintă releul moștenirii culturale și promotorii multiculturalismului.

• conferă continuitate colecțiilor de documente și serviciilor Internet, creează o valoare adăugată selectând și organizând diverse materiale.

• sunt socializatori polivalenți în procesul de alfabetizare, îndeosebi alfabetizarea Internet. O cantitate considerabilă de ficțiune și de non-ficțiune este întotdeauna publicată și consumată sub formă tipărită, în timp ce informația produsă de administrația publică din zilele noastre este, practic, integral electronică.

În următorii ani, importanța bibliotecilor va crește:

• ca loc de pregătire și experiențe, ca releu pentru diverse cunoștințe și culturi.

• în scopul deținerii și organizării informației în funcție de cerințele utilizatorilor.

• ca pasarelă către informație și către comunicarea electronică în cadrul administrației publice.

• în cadrul unei societăți a educației care practică educația pe tot parcursul vieții deoarece

• importanța Internet-ului și a comunicării electronice nu este pusă în evidență decât atunci când conținutul este utilizat, și, în fine, prin modul în care utilizatorii au oportunitatea și capacitatea de a folosi informația în viața lor.

Rețeaua de biblioteci

• Serviciile bibliotecare și serviciile de informații funcționează ca o rețea și sunt percepute de utilizator ca un întreg integrat. Rețeaua susține fiecare bibliotecă. Informația poate fi accesată de câte ori este necesar.

• Producția serviciilor locale, regionale și naționale este coordonată, iar serviciul îi vizează în mod eficient pe cei care au nevoie.

• Bibliotecile din comunitățile mici funcționează ca niște centre de cultură și informație pentru localitatea respectivă. Ele utilizează serviciile întregii rețele și pot oferi, în consecință, un serviciu actualizat și de mare calitate.

• Toate resursele de informații naționale importante și, practic, toate serviciile bibliotecilor pot fi utilizate de fiecare cetățean, indiferent de domiciliu. Bibliotecile dau, în același timp, certitudinea unor locuri accesibile pentru studiu și facilitează dobândirea anumitor abilități.

• Prăpastia virtuală provocată de domiciliu, de gradul de cunoaștere sau de absența de mijloace se îngustează.

Infrastructura tehnologică

• Infrastructura tehnologică a bibliotecilor este în prezent un element obișnuit. Fiecare bibliotecă dispune de comunicări rapide de date, cu sisteme de date eficiente și accesibile oricui. În toată țara, este simplu de a lua legătura pe cale electronică cu serviciile bibliotecilor și cu administrația publică. O condiție prealabilă pentru a permite comunicării electronice să se răspândească este ca aceasta să fie mai rapidă, mai simplă și mai practică decât mijloacele tradiționale.

• Cetățenii pot beneficia de un serviciu de informații competent și individual pe cale electronică, indiferent de oră. Utilizatorii pot să stabilească relații electronice și fizice cu diferite biblioteci.

• Sistemele de informații ale bibliotecilor sunt capabile să schimbe date între ele sau cu alte instituții. De asemenea, ele pot să schimbe date-client care permit utilizatorilor să circule.

BIBLIOTECA HIBRIDĂ

Biblioteca societății informaționale nu este o entitate unică ci una hibridă. Operațiile sunt o combinație de servicii ale bibliotecilor tradiționale și servicii ale unei biblioteci electronice care nu conține decât material electronic.

Conform definiției UE din 1997, o bibliotecă hibridă este o bibliotecă în rețea de tip mixt, oferind un acces la informația globală prin diferite tipuri de media, materiale și rețele. Caracteristica esențială a unei biblioteci hibride este aceea că ea oferă o asistență. Uniunea Europeană privește bibliotecile ca servind din ce în ce mai mult societatea informațională. (*Biblioteca publică și societatea informațională*, Comisia UE, DGXIII, 1997).

Biblioteca hibridă – o "bibliotecă mixtă"

Activitățile bibliotecilor tradiționale

Oferă material tradițional, imprimate (cărți, ziare), cărți vorbite, video și muzică (muzică pe foi, partituri, înregistrări). Biblioteca fizică oferă spațiu, material, personal și acces la aparate. Serviciu destinat societății locale și grupurilor de interes: asistență elevilor și diferitelor grupe de vârste, formare pentru căutarea informației, cooperare cu organisme și autorități locale.

Noile tipuri de materiale și de servicii extinse

Diverse materiale și conținuturi. Canale virtuale către material, competența și serviciul bibliotecilor. Serviciu la distanță. Material sub licență. Producție proprie a conținutului.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Servicii interactive, personalizate, pe sector. Staţii de lucru. Sisteme de date. Comunicare electronică. Forumuri. Angajament activ şi schimb de cunoştinţe.

Personalul competent şi serviciul de informaţii sunt caracteristicile bibliotecilor în mediile tradiţionale şi virtuale. Pentru a facilita căutarea şi utilizarea de informaţii, bibliotecile selectează, primesc, organizează, evaluează, stochează şi transportă o mare varietate de materiale. Serviciul de informaţii implică nu numai căutarea diferitelor mijloace de informare în masă, surse şi materiale dar şi analiza şi organizarea colecţiilor, a materialelor şi a cunoştinţelor. Bibliotecile utilizează aceleaşi metode pentru a garanta că o informaţie esenţială şi importantă poate fi găsită pe Internet.

Serviciu extins şi colecţii

• Serviciul extins de informaţii: într-o bibliotecă hibridă, serviciul este disponibil în acelaşi timp în biblioteca fizică şi sub formă de servicii la distanţă, virtuale şi mobile.

• Materiale de bibliotecă diverse: CD-ROM şi DVD-uri, cărţi electronice şi alte noi tipuri de înregistrări: material electronic, servicii Web. Material Internet sub licenţă (texte integrate, articole, bază de date de referinţe, ziare, enciclopedii, statistici, hărţi, cărţi de texte sub formă electronică, pentru care biblioteca a dobândit dreptul de uzufruct).

• Utilizarea largă a instalaţiilor şi a echipamentului bibliotecii: locuri şi staţii de lucru, localuri de grup, locuri de socializare şi alte facilităţi pentru a studia. Spaţiile pot fi modulate în mod flexibil. Clienţii pot utiliza colecţii tradiţionale, material Internet şi numeric, material sub licenţă. Utilizarea serviciilor Internet şi a staţiilor de lucru este asistată, sunt oferite servicii de informaţii iar personalul dă instrucţiunile necesare referitoare la gestiunea informaţiilor. Aspectul social al spaţiilor bibliotecilor devine mai important. Există o oportunitate de a comunica cu administraţia publică pe cale electronică (de exemplu, acces la aplicaţii electronice, înscrieri şi alte formulare).

• Rămâne posibilitatea de a naviga şi de a citi presa; de a împrumuta materialul direct sau sub formă de împrumut între biblioteci şi de a primi o asistenţă individuală sau în grup în ceea ce priveşte modul de a utiliza biblioteca. Este întotdeauna posibil de a utiliza aparatele muzicale, aparatele video şi lectorii microfişelor. Instruirea individuală sau în grup este oferită şcolilor, cadrelor didactice şi elevilor de toate vârstele; ea se referă la modul în care se caută informaţiile. Prezentările, cursurile, orele poveştilor cu zâne şi alte evenimente de divertisment sunt puse în scenă.

Servicii noi

Canale virtuale către material,
cunoaşterea şi serviciul bibliotecilor

• baze de date ale colecţiilor (conexiuni pe bază de Internet şi fără fir pentru a căuta, rezerva, reînnoi împrumuturile, pentru a verifica informaţiile împrumutului personal, profiluri etc.);

• un alt material, produs de bibliotecă pentru Internet (de exemplu, baze de date privind autorii, poveştile cu zâne şi subiecte regionale, liste selecţionate, servicii pentru copii);

• informaţie referitoare la serviciu şi contact, calendarele de evenimente, canalele de retur rapid pentru informaţie, serviciul de informaţie la distanţă etc., sălile de conversaţie (de exemplu, un forum de schimb de experienţe, publicarea propriilor texte).

Servicii interactive, personalizate, furnizate de un sector care îşi administrează propria informaţie a împrumutului şi a căutării, căutare de noutăţi, rezervarea materialului, cereri de căutare a informaţiei, servicii de retur rapid al informaţie şi de discuţii, servicii destinate şi atribuite diferitelor grupe de vârstă şi de utilizatori, inclusiv servicii gratuite.

Alte servicii individuale suplimentare pot fi propuse prin conexiuni securizate.

Servicii la distanţă. Mai multe canale de serviciu (independent de echipamentul terminalului).

Servicii Web şi material electronic al Web-ului (de exemplu, informaţia cu privire la colecţii şi serviciul de informaţii la distanţă) vehiculate de biblioteci şi oferite prin Internet, conexiuni fără fir sau televiziune numerică interactivă.

Noi medii unde calea pentru a găsi documentele poate fi diferită prin cuvinte-cheie; de exemplu, www.libraries.fi / http://igs.kirjastot.fi

Producţie internă a conţinutului

Producţia şi publicarea conţinutului relativ la colecţii, baze de date, servicii şi abilitatea bibliotecilor, esenţialmente prin Internet. Exemplele acestor pagini sunt acelea care permit oferirea unei asistenţe în vederea căutării informaţiilor, a repertoriilor de autori, paginilor dedicate copiilor, materialului recomandat, bazelor de date şi a tradiţiilor regionale.

Baza de date statistice referitoare la bibliotecile publice: http://tilastot.kirjastot.fi

Obiective

Criterii de calitate

• Un personal profesional calificat este condiţia sine qua non pentru calitate.

• Diverse servicii de înaltă calitate ale bibliotecilor sunt garantate persoanelor de limbă maternă naţională şi imigranţilor. Cetăţenii obţin informaţii corecte, la locul potrivit şi în timp util, în funcţie de vârstă şi de nivelul de competenţă şi de cunoştinţe.

• Activităţile civice solicită surse de informaţii care sunt disponibile în toată ţara, procurate de bibliotecile care funcţionează conform aceloraşi criterii şi principii de servicii.

• Serviciile virtuale oferă funcţii de informaţie integrate în acord cu principiul serviciului vidat.

• Serviciul de informaţie virtuală pentru cetăţeni este asigurat prin dezvoltarea serviciilor bibliotecare şi de informaţii şi prin comunicarea electronică pentru un serviciu Internet combinat în cadrul administraţiei publice.

Serviciul-ţintă şi expertiza de înalt nivel

• Serviciile, din locurile publice şi la distanţă, se dezvoltă conform principiului serviciului vidat. Prin serviciile-ţintă, funcţiile devin mai eficiente şi îmbunătăţesc activitatea serviciului de informaţie, fapt care se resimte în întreaga societate. Caracteristicile sunt: grija faţă de utilizator, returul rapid al informaţiei, controlul calităţii şi corelarea în raport cu cerinţele.

• Competenţa personalului bibliotecii este menţinută şi dezvoltată pe termen lung. Pregătirea profesională ulterioară este susţinută şi completată prin cursuri de actualizare

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

periodice şi dispersate prin intermediul galeriei electronice de cunoştinţe.

Reţele de biblioteci operaţionale

• Datorită serviciilor Web eficiente realizate concomitent de biblioteci, oamenii pot găsi informaţii pe măsura lor şi la nevoie, sub formă electronică sau tipărită, şi pot să solicite ca împrumutul să fie transmis la domiciliu sau la locul de muncă. Serviciile bibliotecilor sunt disponibile şi în afara localurilor bibliotecilor.

• Serviciile electronice, fizice şi la distanţă sunt cumpărate, împrumutate şi schimbate între diferitele părţi în funcţie de cerinţele utilizatorului la un moment dat.

• Biblioteca naţională are o importanţă naţională, socială şi culturală care aduce beneficii cetăţenilor. Ea este un centru de dezvoltare a serviciilor Web pentru toate categoriile de biblioteci.

• În scopul evaluării, fiecare serviciu la distanţă are tot atâta importanţă cât un serviciu realizat pe plan local într-o bibliotecă.

• Conceptul de împrumut între biblioteci s-a extins pentru a include utilizarea la distanţă a colecţiilor fizice şi electronice. Biblioteca depozitului naţional este centrul împrumutului între biblioteci, o activitate naţională care a fost dezvoltată pe baza conceptului tradiţional.

• Biblioteca de depozit funcţionează ca o bibliotecă de copie gratuită, garantând astfel accesul la cultura naţională.

• În reţeaua bibliotecilor, ea constituie cea mai mare unitate care produce servicii la distanţă pentru a satisface cerinţele întregii ţări.

• În cadrul serviciilor Web regionale, biblioteca reprezintă producători substanţiali de informaţii care au o anumită responsabilitate organizaţională în materie de dezvoltare a serviciilor Web regionale.

Noi motive de colaborare între organizaţii

• Producţia serviciilor-ţintă cere ca frontierele organizaţionale între diferite sectoare ale bibliotecilor şi biblioteci să fie micşorate în mod considerabil şi ca investiţia pe termen lung să se facă în cadrul ofertei de informaţii electronice care se concentrează asupra utilizatorului.

• Noile sisteme de exploatare ale Bibliotecii naţionale şi ale Bibliotecii de depozit servesc ansamblul reţelei bibliotecilor într-un mod orientat către utilizator.

• Dezvoltarea serviciilor-ţintă virtuale este realizată în mod colectiv de diferite autorităţi, în timp ce bibliotecile au funcţia de experţi în materie de căutare a informaţiei.

Extinderea diversităţii
şi a serviciului de informaţii

Serviciile tradiţionale completate de o varietate mai largă de servicii: un material variat şi mai multă competenţă a personalului, canale virtuale către material, cunoaştere şi serviciu; material sub licenţă; servicii la distanţă, interactive, personalizate şi sectoriale; realizarea propriului conţinut; noi canale de servicii etc.

Serviciu de bază gratuit

Scopul este acela de a menţine gratuitatea serviciilor de bază menţionate în Legea actuală a bibliotecilor. Serviciile speciale se pot efectua contra unei plăţi, fapt care este autorizat prin Legea bibliotecilor în prezent în vigoare.

Ofertă de informaţii pentru debutanţi

Gestiunea de informaţii face parte din pregătirea de bază şi ulterioară a profesorului. Deprinderea acestei aptitudini importante deschide tuturor programe de învăţare. Serviciile de informaţii referitoare la şcoli tehnice şi secundare vor fi create în reţelele bibliotecilor şi prin competenţa care există deja. Se vor semna convenţii pentru costurile scontate. Paralel cu serviciile bibliotecilor locale, serviciile-ţintă şi virtuale se vor dezvolta în mod egal pentru şcoli.

Administraţia publică

Administraţiile centrale şi regionale vor încuraja accesul echitabil al cetăţenilor la cunoaştere şi la serviciul de informaţii prin formare şi educaţie. O atenţie mai mare se va acorda participării internaţionale şi relaţiilor publice.

Provocări şi cerinţe de dezvoltare

Rolul bibliotecii va deveni din ce în ce mai variat. Există probleme cu privire la accesul la serviciile bibliotecilor.

• Cum se va aplica într-un mediu virtual obligaţia descrisă în paragraful 16 (drepturi culturale) al Constituţiei finlandeze (731/1999)? Dacă nu se iau măsuri serioase, prăpastia electronică nu va dispărea mai devreme de anul 2010.

• Bibliotecile şi resursele lor sunt insuficiente pentru a le permite realizarea obiectivului de a crea servicii de informaţii cetăţenilor şi de comunicare electronică cu administraţia publică, sub forma unui serviciu Web comun.

• Situaţia actuală a autorităţilor locale nu permite să se producă în toate locurile servicii de bibliotecă şi de informaţii de care cetăţenii au nevoie într-o societate bazată pe cunoaştere; în acelaşi timp, este imposibil de a asigura un acces egal la serviciile bibliotecilor şi la serviciile de informaţii pentru întreaga populaţie.

• Trei reguli de bază lipsesc în prezent pentru a transforma "bibliotecile de cărţi" în biblioteci hibride pentru societatea informaţională: o viziune integratoare, o acceptare a responsabilităţii pentru dezvoltare şi voinţa politică.

Competenţa personalului în scădere
Nivelul de educaţie generală în creştere

• Biblioteca hibridă are nevoie de un personal bine pregătit, dar nivelul educaţional mediu al personalului bibliotecilor publice a scăzut. Societatea bazată pe cunoaştere va exprima exigenţe sporite în privinţa capacităţii bibliotecilor.

• Nivelul educaţional mediu în creştere al populaţiei va antrena noi exigenţe, deopotrivă cantitative şi calitative, în privinţa competenţei personalului bibliotecilor.

• Luând în considerare cerinţele utilizatorilor, nivelul de educaţie al personalului bibliotecii este insuficient şi se dovedeşte o lipsă de pregătire în gestionarea informaţiei.

• Rolul bibliotecii în general nu este apreciat (de exemplu, capacitatea de a gestiona informaţia este esenţială în orice proces de formare sau atunci când metodele de formare se schimbă, fapt de care mulţi nu-şi dau seama).

• Salariile municipale nu sunt competitive. Remuneraţiile scăzute nu atrag personal calificat pentru posturi pe

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

lângă autoritățile locale.

• Există un personal insuficient calificat pentru a-i ajuta pe oameni să învețe modul de a utiliza serviciile Web.

Sistemele bibliotecilor sunt de o calitate mediocră.
Standardizarea nu se aplică

• În cadrul unui program numit "Societatea informațională din Finlanda 1996 – 1999", statul a susținut bibliotecile publice esențialmente pentru a dezvolta serviciile Web și pentru a produce un conținut – nu pentru a dobândi un echipament informatic (ca în sistemul educațional), sau pentru sisteme de biblioteci informatizate de înaltă calitate (ca în cazul bibliotecilor universitare). Infrastructura tehnologică mult prea modestă face față de acum înainte destul de greu utilizării materialului în bibliotecile publice.

• În timp ce bibliotecile universitare au un sistem comun de bibliotecă și o rețea de funcționare, majoritatea municipalităților au probleme cu sistemele de calitate mediocră și de comunicare lentă a datelor. Standardizarea internațională privind bibliotecile nu se aplică aici. În pofida celor aproximativ zece furnizori de sisteme pentru bibliotecile publice, sistemele de date nu se dezvoltă suficient. Asistența pentru informatizarea bibliotecilor publice și școlare este insuficientă.

• Problema este și mai mare în micile municipalități, care necesită în mod imperativ, spre exemplu, servicii Web centralizate, schimb de informații și acces la comunicare electronică.

De căutat: o rețea națională a bibliotecilor

• Sisteme de date de calitate precară, standardizarea neexploatată și lipsa unei coordonări naționale și de gestiune – sunt factori care au contracarat expansiunea voită a rețelei bibliotecilor către un adevărat serviciu național pus în serviciul tuturor cetățenilor.

• Ceea ce lipsește este un canal pentru informația și comunicarea electronică, urmând să atingă părți importante din rândul populației și să combine diferite categorii de servicii.

• Cetățenii sunt inegali în raport cu împrumuturile între biblioteci pentru că bibliotecile de cercetare au costuri foarte ridicate, chiar pentru material de specimene.

Sprijinul experților adus prin intermediul
organizațiilor bibliotecilor este insuficient

• Organizarea actualei rețele de biblioteci nu servește în mod suficient bibliotecile sau utilizatorii micilor municipalități. Expertiza regională și națională este imperfectă și prost repartizată din cauza, mai ales, a resurselor insuficiente.

• Finlandei îi lipsește un sistem în care bibliotecile finanțate de stat sunt obligate să servească esențialmente micile biblioteci și să le completeze colecțiile, serviciile și cunoștințele în plan central și regional.

• Faptul că bibliotecile regionale și Biblioteca centrală a bibliotecilor publice sunt biblioteci orășenești și că Biblioteca Națională face parte din Universitatea din Helsinki le slăbește voința de a-și asuma responsabilități. Luarea de decizii este adesea inflexibilă în marile organizații, și problemele se pot ivi dacă se dovedește că prețul legat de satisfacerea cerințelor bibliotecilor regiunii duce la pierderea unei părți din avantajele sale proprii.

Gestiunea pozitivă a resurselor
prin intermediul statului are lipsurile sale

• Statul este un furnizor bugetar consecvent în serviciile bibliotecilor, dar îi lipsesc mijloacele și resursele, atât pe plan regional cât și central, de a interveni atunci când se produc deficiențe.

• În ceea ce privește finanțarea serviciilor de bază, nu există o gestiune pozitivă a resurselor pentru a prevedea spre ce trebuie să se îndrepte ajutorul statului. Posibilitățile actuale sunt limitate la gestiunea informației și la finanțarea proiectelor ocazionale. Acestea, și legislația actuală de ajutor statutar al statului, plus Legea bibliotecilor sunt însă insuficiente pentru a oferi o garanție ca oamenii să beneficieze de un serviciu de informații și de un acces la alte servicii de bază, cu atât mai puțin pentru a asigura o dezvoltare reală și pe termen lung a ansamblului sistemului bibliotecilor și rețelei bibliotecilor. Este imposibilă crearea unui serviciu de bibliotecă în folosul societății informaționale ținând cont numai de proiecte. De altfel, sistemul de ajutor din partea statului nu vizează lansarea practicilor noi și eficiente de funcționare, precum serviciile centralizate.

Administrația națională nu are autoritatea responsabilă care ar îngloba națiunea și ar putea să depășească sectoarele

• Administrația nu deține o unitate de coordonare/ autoritate/ experți pentru a-și asuma responsabilități globale în vederea coordonării și dezvoltării rețelei bibliotecilor naționale, a serviciilor Web și a serviciilor de informații pentru educație. Administrația centrală nu are nici autoritatea operațională menită să faciliteze proiectele flexibile intersectoriale.

• Serviciile produse pe plan central și destinate să fie utilizate de fiecare bibliotecă publică relevă finanțarea proiectelor prin fondul loteriei; aceasta afectează dezvoltarea serviciilor. Utilizarea bugetului proiectului a fost deturnată.

Oferta de informații
pentru educație și elevi a fost neglijată

• Perioada de tranziție care s-a produs în anii 1990 în bibliotecile cu flux de informații, materialul tot mai diversificat din biblioteci și Web-ul ajung numai la poarta școlilor și a cursurilor.

• Numeroși profesori nu au primit pregătirea în informația de gestiune, cu toate că această competență este de mare ajutor pe măsură ce metodele de învățare se dezvoltă și se modifică.

• Cererea sporită de formare pe tot parcursul vieții și studiile voluntare generează o presiune tot mai mare asupra serviciilor bibliotecilor; aceasta apasă în special asupra bibliotecilor publice.

• Nu există un serviciu de informații destinat școlilor tehnice, secundare și profesionale; dezvoltarea pe termen lung lipsește. Cu excepția câtorva școli cu proiecte de bibliotecă, elevii și profesorii depind în mod esențial de serviciile bibliotecilor publice. În timp ce exigențele sistemului educativ continuă să crească în mod exploziv, capacitatea bibliotecilor publice de a le satisface a scăzut.

• Cu toate că Ministerul Educației este responsabil cu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

formarea şi cu sectoarele bibliotecilor, alocaţia resurselor pentru sistemul educaţional este absentă. Situaţia s-a înrăutăţit de când filialele şi serviciile de tip bibliobuz au fost amputate.

• Conceptul de bibliotecă şcolară este vag. Conţinutul şi serviciile sale sunt mai mult decât nişte ziduri, calculatoare, Internet, proiecte şi o colecţie de clasă pentru o carte.

Inconvenientele menţionate mai sus conduc, de exemplu, la următoarele rezultate:

• se lucrează de două ori mai mult, sunt operate decizii şi alegeri ineficiente, sunt risipite investiţii, se pierde timp pentru lucruri inutile şi se caută "noile" proiecte care există deja;

• schimbul şi căutarea de informaţii, ca şi utilizarea serviciilor centralizate şi comunicarea electronică devin problematice, chiar imposibile;

• colecţiile bibliotecilor şi bazele de date sunt dispersate, cu mai mult de 130 de interfeţe utilizatoare pentru căutări. Bazele de date, materialele şi resursele bibliotecilor sunt mult prea dispersate.

• numeroase biblioteci au sisteme de căutare care nu mai răspund cererilor şi necesităţilor sporite ale utilizatorilor.

(*Stratégie des bibliothèques pour 2010. Politique du Ministère de l'Education en vue d'assurer l'accès à la connaissance et à la culture. Bibliothèques publiques finlandaises*, Ministère de l'Education – Section Culture et Médias, Helsinki, 2003)

Traducere de Micheline TRANCU-BASCOFF

Liga Culturală și dezvoltarea lecturii publice bucureștene la începutul secolului XX

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA

La 24 ianuarie 1891, în aula Universităţii, a avut loc festivitatea de inaugurare a "Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor". Ea a luat fiinţă din entuziasmul unui grup de intelectuali şi tineret universitar.

În Manifest, Liga îşi propunea "a deschide şi întreţine necontenit lupta pentru apărarea naţionalităţii noastre, până la încetarea acestor persecuţiuni străine secolului nostru şi moravurilor europene. Ea voiesce ca fraţii noştri de pretutindeni să aibă deplina libertate în materie de învăţământ, voiesce ca limba noastră să fie respectată şi biserica română inviolabilă".

Acest avânt patriotic a cuprins spiritele, şi un număr însemnat de oraşe din ţară s-au grăbit a înfiinţa secţiuni ale Ligii.

Scopul societăţii era, după cum se preciza în Statut, "de a menţine, cultiva conştiinţa solidarităţii în întregul neam românesc şi a întreţine o mişcare care să legitimeze misiunea culturală a Românilor în Orient întrebuinţând următoarele mijloace:

1. Înfiinţarea de săli de lectură şi biblioteci.
2. Tipărirea de cărţi în ediţiuni populare.
3. Sprijinirea publicaţiilor care ar lucra în scopul Ligii.
4. Conferinţe şi întruniri publice.
5. Sărbătorirea datelor mari din viaţa trecută a naţionalităţii române.
6. Organizarea de congrese anuale ale membrilor Ligii.
7. Formarea unui fond de ajutoare prin cotizaţii, subscrieri de bună voie, donaţii etc.

Societatea e reprezentată şi administrată de un comitet de 21 de membri aleşi cu majoritate de voturi şi deopotrivă răspunzători către adunarea generală a membrilor din Bucureşti".

Liga Culturală era organizată pe principiul teritorial, având secţii judeţene. Conducerea era încredinţată Comitetului central executiv iar forumul suprem, Congresul, se ţinea anual.

Dintre membrii fondatori amintim: Gr. Brătianu, Ion Bianu, dr. Babeş, dr. Minovici, Petre Grădişteanu ş.a.

"Pe la mijlocul lui Decembrie se alese primul comitet al Ligii pentru unitatea culturală a românilor. Alegerea a fost foarte aprinsă fiindcă partidele politice au venit şi aici cu interesele lor. Alegerea s-a ţinut până la ora 5 dim." (Bacalbaşa C., *Bucureştii de altădată 1885 – 1900*, vol. 2, Buc., Editura ziarului "Universul", 1928, p. 125).

Primul congres al Ligii a avut loc între 11 – 13 mai 1891, la Ateneul Român, sub preşedinţia lui Alex. Orăscu, prilej cu care a fost ales preşedintele Ligii, Gr. Brătianu. Liga a înfiinţat secţii la Bucureşti, Ploieşti, Craiova, Galaţi, Tr. Severin, Slatina, Piteşti, Târgovişte, Giurgiu, Brăila, Focşani, Bârlad, Buzău, Tr. Măgurele. Totodată, s-au întemeiat secţii la Paris, Anvers, Berlin.

În 1896 a apărut ziarul "Liga Română", care în 1897 devine revistă.

La 6 iunie 1908 este ales ca secretar al Ligii prof. N. Iorga, sub auspiciile căruia activitatea ia o mai mare amploare. În anul 1914 denumirea Ligii a fost schimbată în "Liga pentru unitatea naţională a tuturor românilor", în acest mod punându-se accentul şi pe scopul politic, care va avea ca rezultat triumful mişcării pentru unire finalizată la 1 Decembrie 1918.

La 8 noiembrie 1926, în prezenţa conducerii, s-a pus piatra de temelie pentru construirea palatului Ligii pe terenul donat de primăria Capitalei în Bd. Schitu Măgureanu nr. 1. Doi ani mai târziu, la 19 ianuarie 1928, cu adresa nr. 1791,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Liga face cunoscut Prefecturii Poliției Capitalei "că s-a mutat definitiv în noul său Palat din Bd. Schitu Măgureanu nr. 1, colț cu Calea Plevnei".

În ceea ce privește biblioteca Ligii din București, pornită de la "70 volume donate de Păcățianu în 1891, apoi o parte din biblioteca lui Gr. Brătianu cumpărată de Cazzavillan, ajunge la o mare importanță prin donația celor 10.000 volume a profesorului N. Iorga".

În darea de seamă din 1910, bibliotecarul C. Cioflec precizează că "au citit 5.322 persoane din care 4.298 au citit periodice și 1.024 diverse opere".

Pentru că fondul de publicații sporește cu fiecare an, mai ales din donații, în anul 1931 se hotărăște ca biblioteca să fie aranjată de dl. Dumitru Dincă (contabil) și să funcționeze numai pentru lectură în sală.

La propunerea lui G. D. Scraba, consemnată în procesul-verbal nr. 75 din 15 ianuarie 1933, se cere ca biblioteca să fie condusă de dl. Emil V. Socec care va fi cooptat în comitetul secțiunii. Se mai menționa catalogarea cărților din bibliotecă și trecerea separat a donațiilor: Maria Bellu și Șt. Lambru. De bibliotecă se vor ocupa Margarete Jugureanu, Dumitru Dincă sau vreun membru din comitet. Orarul bibliotecii: zilnic de la ora 4 – 8 seara, duminica și de sărbători de la 4 – 6 seara. Pentru publicitatea bibliotecii se vor da anunțuri la ziare și se vor face adrese la școlile secundare.

Membrii Ligii puteau împrumuta cărțile acasă pe baza unei garanții. Deschiderea bibliotecii în noul sediu din Bd. Schitu Măgureanu nr. 1 a avut loc la 15 ianuarie 1933, în prezența comitetului secției Ligii București.

La 11 februarie 1933, fiind stare de asediu, biblioteca primește autorizația de funcționare nr. 14632 de la Prefectura Poliției Capitalei. Fondurile pentru achiziționare de cărți proveneau din cotizații și din organizarea de șezători culturale.

La 10 mai 1934, în prezența lui N. Iorga, s-a inaugurat biblioteca de jos (sala de lectură), într-una din prăvăliile de la parterul palatului Ligii. Programul bibliotecii: zilnic 9 – 13; 13 – 19. Biblioteca era condusă de Dumitru Dincă, contabil, și domnișoara Aglaia Șerban, licențiată.

Sub auspiciile Ligii au fost înființate: Universitatea Populară din Vălenii de Munte și Teatrul Ligii Culturale din București. În rapoartele de activitate ale Secției București se menționa ca deosebit de bine organizată și interesantă activitatea ateneelor din cartierele: Grant, Cărămidarii de Jos (unde funcționa și o bibliotecă), Zablovski, Școala Iancului, com. Militari, Ghencea, Școala Creangă din Dealul Spirei, Școala Maidanul Dulapului, Elefterescu și altele.

Pe fondul lipsei de biblioteci publice instituționalizate și al nevoii de informare și studiu, manifestată de publicul bucureștean, la începutul secolului trecut s-au înființat în câteva din cartierele Capitalei, sub egida Ligii Culturale și cu aprobarea Prefecturii Poliției Capitalei, Casele de citire care îndeplineau rolul unor centre culturale zonale, având în principal sarcina organizării de biblioteci.

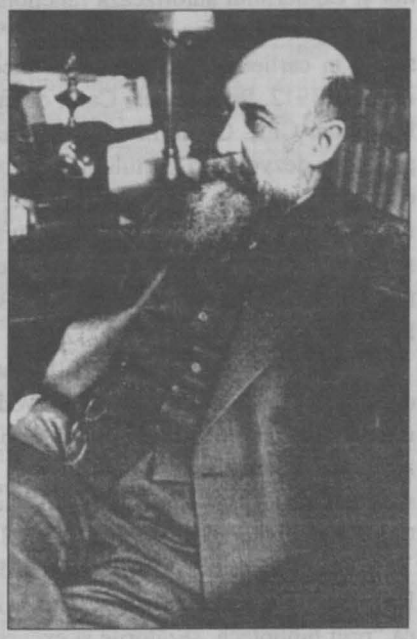

Fiecare Casă de citire funcționa după un statut propriu elaborat de colectivul de conducere. Deși obiectivele erau, în general, comune, existau și unele elemente care le diferențiau, în funcție de specificul cartierului și posibilitățile materiale. Acestea nu dispuneau de fonduri bănești, cheltuielile fiind acoperite din cotizații lunare, donații și încasările provenite din organizarea șezătorilor culturale.

La 15 mai 1911 a fost inaugurată Casa de citire nr. 1 Obor (biblioteca populară culturală), cu sediul în Șos. Ștefan cel Mare nr. 200. În cererea adresată Prefecturii Poliției Capitalei pentru aprobarea înființării se spunea: "Una din nevoile cele mai simple ale Bucureștiului este răspândirea unei culturi sănătoase în mahalalele unde un spirit de anarhie sălbatică se statorniceşte tot mai des. Înstrăinați sufletește de orice pornire mai sufletească, locuitorii de margine își istovesc energiile în berării și localuri de petreceri ușoare.

Pentru a ridica populația orașului la înțelegerea nevoilor sufletești, pentru a creia o conștiință și sănătoasă energie morală, s-au întemeiat de o mână de tineri «Case de citire». De altfel rostul acestora vă este cunoscut mai în adâncime din statutele înaintate". (Arh. Mun. Buc., Fond Prefectura Poliției Capitalei, Dosar 510/ 1908 – 1916, f. 4).

Biblioteca era dotată cu 600 de volume, puse gratis la dispoziția publicului. Comitetul era format din 33 de membri care se întruneau lunar pentru stabilirea programului activităților culturale. Acestea se organizau numai cu aprobarea Poliției Capitalei și erau asistate de comisari care întocmeau note informative privind respectarea tematicii și modul de desfășurare.

La 1 octombrie 1911, în cartierul Griviția, a fost înființată Casa românească de citire nr. 2 "Mihail Kogălniceanu", situată în Șos. Basarab nr. 16. Obiectivul acesteia era, conform Statutului, "dezvoltarea gustului de citit". Durata bibliotecii era nelimitată iar fondurile erau obținute din aceleași surse, donații și cotizații. Administrarea Casei era încredințată unui comitet compus din 12 membri. Cu adresa nr. 21074 din 3 octombrie 1911, Ministerul Industri-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ilor şi Comerţului autorizează funcţionarea bibliotecii.

Casa românească de citire nr. 3 "Mihai Eminescu", cu sediul în cartierul Popa Tatu, şi-a început activitatea la 21 ianuarie 1912. Preşedintele Casei de citire era L. Munteanu, funcţionar CFR. Conform art. 2 din Statut, Casa de citire îşi propunea dezvoltarea gustului pentru citit, dezvoltarea sentimentelor frumoase, religioase, morale, prin conferinţe, şezători, serbări culturale şi artistice, excursii, ajutorarea elevilor şi studenţilor săraci. Biblioteca era deschisă zilnic şi frecventată gratuit de public. (Arh. Mun. Buc., Fond Prefectura Poliţiei Capitalei, Dosar 32/1912).

Despre Casa de citire "I. L. Caragiale", înfiinţată în decembrie 1912 în Calea Şerban Vodă nr. 140, din notele informative ale poliţiei rezultă că, săptămânal, erau organizate seri literare urmate de recitaluri de poezie şi muzică susţinute de elevi şi studenţi. (Arh. Mun. Buc., Fond Prefectura Poliţiei Capitalei, Dosar 510/1908 – 1916).

Casa de citire "Petre Liciu", din str. Spitalului (Dr. Felix) nr. 44, a fost fondată la 29 iunie 1912. Scopul era acela ca "prin bibliotecă, şezătorile şi excursiile sale să contribuie la ridicarea nivelului moral al păturei muncitoreşti, cultivând astfel ideea naţională". Biblioteca includea cărţi, reviste, ziare şi "orice fel de publicaţiuni de cuprins moral, naţional, economic şi artistic". Era deschisă, în mod gratuit, în toate zilele de lucru de la 8 la 10 seara.

Şezătorile Casei de citire, prin caracterul lor cultural, aniversau şi comemorau momente din istoria naţională.

Membrii Casei de citire, toţi de naţionalitate română, reprezentau trei categorii: membrii onorifici, aleşi dintre fruntaşii scenei, literaturii, luptătorii cauzei naţionale, precum şi dintre cei care sprijineau moral sau material Casa de citire; membrii fondatori care, la constituirea Casei de citire, au subscris la Statutul acesteia; membrii aderenţi sunt înscrişi după întemeierea Casei. Totalul membrilor din cele trei categorii nu puteau depăşi cifra de o sută.

Fondurile Casei de citire proveneau din cotizaţii, donaţii precum şi din serbările organizate. Din veniturile obţinute, 10% se depuneau la casieria fondului "Petre Liciu", afiliat la Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor.

Discuţiile cu caracter politic sau personal erau interzise în localul Casei de citire. Administrarea era încredinţată unui Comitet de conducere compus din preşedinte, vicepreşedinte, doi cenzori, doi secretari, doi bibliotecari şi un casier. Pentru orice donaţie făcută Casei de citire se aduceau mulţumiri în presă sau în mod personal. În Statut era stipulat faptul ca, în caz de lichidare, averea Casei de citire să treacă în posesia Ligii.

În anul 1914, preşedinte de onoare al Casei de citire "Petre Liciu" era Nicolae Iorga, vicepreşedinte Gh. Niculescu iar bibliotecari, G. Filipescu, funcţionar la Regia Monopolului Statului, şi Al. Verzea, funcţionar CFR. Biblioteca avea în 1914 circa 4.000 de volume.

Printre cele mai importante activităţi ale instituţiei menţionate în raportul de activitate se aflau: dotarea cu cărţi a mai multor biblioteci săteşti din ţară şi de peste hotare; înfiinţarea în comuna Drăghici, jud. Muscel, a bibliotecii cu numele Casa de citire "Cuza Vodă"; înfiinţarea primei biblioteci româneşti în comuna Bazargic prin trimiterea unui număr de 100 de volume de carte românească; ridicarea unui monument pe mormântul marelui artist Petre Liciu; susţinerea financiară a unor publicaţii româneşti de peste hotare. (Arh. Mun. Buc., Prefectura Poliţiei Capitalei, Dosar 84/1913).

Casa de citire "Spiru Haret" a fost înfiinţată în iulie 1913, având sediul la Facultatea de Drept, bibliotecar dl. E. Cristoforeanu. (Arh. Mun. Buc., Prefectura Poliţiei Capitalei, Dosar 15/1913, f. 2).

Casa de citire "Şt. O. Iosif" şi-a început activitatea în noiembrie 1913, în str. Olimpului nr. 61, cartierul Şerban Vodă. Preşedinte era I. Theodorovici, membri fondatori: Constanţa Ioanid, Petre Chirea, Furtună D., M. Taşcă, D. Băjenaru, Titi Petrescu, C. Tohăneanu.

Faţă de celelalte Case de citire, Statutul acesteia prevedea: să întemeieze biblioteci care să poată fi frecventate în mod gratuit de toţi românii; pe lângă biblioteci, să înfiinţeze secţii ale şcolilor, unde cei cu mijloace insuficiente să aibă la îndemână cărţile necesare studiului; să iniţieze cursuri pentru analfabeţi.

Din notele informative ale Prefecturii Poliţiei Capitalei aflăm că, în zilele de 15 aprilie, 16 şi 17 mai 1916, Casa de citire "Şt. O. Iosif" a organizat mari festivaluri în parcul Carol şi la Ateneul Român, pentru strângerea de fonduri în vederea ridicării unei statui a poetului Şt. O. Iosif.

Societatea culturală şi Casa de citire "Vasile Alecsandri" este fondată la Bucureşti, la 1 august 1915, Bd. Pache nr. 120. Statutul este aprobat de Ministerul Cultelor cu Ord. nr. 80402/9 septembrie 1915. Durata societăţii este nelimitată, ca şi numărul membrilor. Conform art. 3 din Statut, "societatea are ca bază îmbunătăţirea stării morale şi culturale, organizând festivaluri, serbări dansante şi câmpeneşti, excursiuni, înfiinţarea unei Case de citire de care se simte mare nevoie în culoarea de Negru, precum şi editarea unei reviste cu caracter literar şi ştiinţific şi ajutorarea elevilor cu lipsă de mijloace. Bibliotecarul are obligaţia de a primi donaţiile de cărţi şi de a ţine în regulă biblioteca, fiind răspunzător de toate neregulile".

Comitetul de conducere al bibliotecii era alcătuit din Ion Em. Protopopescu Pache, preşedinte de onoare; Pavel Alex. Macedonski, preşedinte activ; Nina Alex. Macedonski şi Ionel Ionescu-Argeş, vicepreşedinţi; Constantin Hyacint Macedonski, bibliotecar.

Casa de citire "Regele Carol I" s-a constituit în anul 1915, fiind situată în str. Mitropolit Dosoftei nr. 66. Din Statut:

"Art. 2. Scopul este de a răspândi lumina în popor, de a deschide tinerilor de ambe sexe dragostea cititului şi ce trebuie să citească.

Art. 3. Casa de citire va tipări manuscrisele membrilor în Biblioteca Casei de citire Regele Carol I.

Art. 4. Autorul se va bucura numai la jumătate din câştig iar restul în fondul Casei de citire.

Art. 5. Autorul îşi va ridica banii după epuizarea volumelor.

Cap. II Despre membri şi primirea lor

Art. 6. Membrii se împart în două categorii, membrii fondatori şi cei activi.

a) Membrii fondatori sunt acei care se înscriu cu suma de 5 lei şi apoi urmează cotizaţia lunară.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

b) Iar membrii activi sunt acei care se înscriu cu suma de un leu, apoi urmează cotizația lunară.

Cap. III. Art. 11. În caz când un membru va cere o carte, neavând-o, Casa de citire este datoare de a o cumpăra sau împrumuta.

Art. 12. Se va ține seamă că nu se va cumpăra o carte dacă fondul nu este trecut de 20 lei și nu va cumpăra decât cărți științifice și literare.

Cap. VIII Despre organizarea Casei de citire

Art. 38. Casa de citire își va lua locul propriu imediat ce va număra 60 membri.

Art. 39. Biblioteca va împrumuta unei persoane o singură carte pe termen de 20 zile cu obligația acesteia de a achita contravaloarea volumului în cazul nerestituirii la timp. Colecțiile de reviste și ziare nu se vor da acasă ci numai în sala de lectură". (Arh. Mun. Buc., Fond Prefectura Poliției Capitalei, Dosar 967/1915, f. 1 – 5).

Sub președinția de onoare a dlui G. Coșbuc, în urma autorizației Ministerului Instrucțiunii Publice și Cultelor nr. 187 din 15 ianuarie 1916 și a cererii de înființare nr. 72/11 ianuarie 1916 adresată Prefecturii Poliției Capitalei, a luat ființă Casa de citire "G. Coșbuc", cu sediul în Școala primară de băieți nr. 8 "Principele Ferdinand".

Scopul, conform Statutului, era "de a răspândi cultura și tot ce poate fi folositor unui individ sau unei societăți: literatura, arta, muzica, teatru și sport". Comitetul de conducere era alcătuit din: Aurel Tudora, președinte; T. Dănescu și Al. Vasilescu, vicepreședinți; P. Oprescu, secretar; A. Angelescu, bibliotecar. (Arh. Mun. Buc., Fond Prefectura Poliției Capitalei, Dosar 72/1916).

Pe lângă veniturile obținute de fiecare Casă de citire din cotizațiile membrilor, donații, activități cultural-artistice, Liga Culturală, alături de Casa Școalelor, contribuiau periodic la dotarea acestora cu cărți și periodice.

La Congresul Ligii din 27 septembrie 1931 s-a citit adresa Comitetului central executiv nr. 4117 prin care se cerea secțiilor să înființeze biblioteci, săli de citit, câte o secție de librărie și o bibliotecă ambulantă.

În acest context, Legea pentru organizarea bibliotecilor și muzeelor publice din 14 aprilie 1932, emisă la sugestia și sub îndrumarea lui N. Iorga, stabilește obligația municipiilor, comunelor urbane și rurale de a înființa biblioteci publice "pentru răspândirea și adâncirea culturii în toate straturile poporului".

Bibliofilie

Cunoștințe necesare unui bibliofil

(II)

Edouard ROUVEYRE

"După plăcerea de a poseda cărți și de a te bucura de ele
totodată ca simplu amator și ca om studios,
nu cunosc o plăcere mai mare decât aceea de a vorbi despre ele".
Charles Nodier

Este destul de interesant de remarcat că progresele făcute de știință vor avea drept rezultat, în ceea ce privește cartea, la începutul secolului XX, posibilitatea formării bibliotecilor, compuse exclusiv din *volumina*.

"Istoricii de astăzi, a scris Jean Frollo în *Micul parizian*, știu unde să caute pentru a-și procura materialele pentru cărțile lor; ei au la dispoziție vaste biblioteci, prețioase depozite de arhive, fără să socotim marile colecții private și muzeele speciale. Dl. Boleslas Matuszewski, fotograful obișnuit al împăratului Rusiei, propune să se creeze la Paris un depozit de cinematografie istorică și să confere acestui depozit aceeași autoritate, aceeași existență oficială, aceleași facilități ca ale celorlalte arhive deja cunoscute.

Proiectul d-lui Matuszewski merită toată atenția. El nu are nimic himeric și nu ar angaja decât cu puțin finanțele statului. Dl. Boleslas Matuszewski estimează foarte înțelept că ar fi suficient să atribuim pentru început lucrărilor cinematografice, prezentând un real interes documentar, o secție oarecare sau un raft într-una din marile noastre instituții naționale.

Depozitul oficial ar putea fi instalat fie la Institut, sub paza uneia dintre Academii care se ocupă de istorie, fie la Arhive sau la Muzeul Versailles. Odată fundația înființată, nu vor lipsi expedierile gratuite sau chiar interesate. Prețul aparatului de recepție cinematografică ca și cel al peliculelor, foarte ridicat la început, va diminua rapid și va fi în curând la îndemâna amatorilor. Un comitet competent va primi sau va respinge documentele propuse după ce va fi apreciat valoarea lor istorică. Rulourile negative care au fost acceptate vor fi închise ermetic în cutii, etichetate, catalogate. Același comitet va decide condițiile în care cele pozitive vor fi comunicate și puse deoparte de cele care din motive deosebite n-ar putea fi arătate publicului decât după un anumit număr de ani. Un conservator al instituției alese va supraveghea în fine această colecție nouă, puțin numeroasă la început dar care nu va întârzia să se dezvolte și să se îmbogățească. Parisul va avea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

astfel înaintea celorlalte oraşe ale Europei depozitul său de cinematografie istorică.

Acesta este, în linii mari, proiectul d-lui Boleslas Matuszewski. Marele avantaj al cinematografului este absoluta exactitate a documentării sale. Este adevărat că această simplă panglică de celuloid impresionat, unde o scenă se compune din mii de clişee şi care, derulată între un focar luminos şi o pânză albă, reînvie absenţii şi morţii, constituie o părticică de istorie vie. «Istoria este acolo, adormită, spune dl. Matuszewski, şi precum acele organisme elementare care, trăind o viaţă latentă, reînvie după ani sub influenţa căldurii şi a umidităţii, nu-i trebuie pentru a se trezi şi a trăi din nou orele trecutului decât puţină lumină trecând printr-o lentilă în mijlocul întunericului»".

* * *

Cartea, putând fi comparată cu o creatură vie, animată de sensibilitate, de capriciu sau de originalitate, necesită o manipulare abilă, o conservare îngrijită, o solicitudine în toate momentele.

Aptitudinea psihică pentru alcătuirea unei biblioteci de amator este la fel de diversă precum oamenii. Fiecare are aptitudinea psihică corespunzând "eului" său intim şi care nu este deloc aceeaşi cu a vecinului cel mai direct.

Dragostea de carte se resimte din această aptitudine şi alegerea diferă în funcţie de varietatea gusturilor şi a simţului estetic. Orice amator trebuie să-şi impună, şi aceasta în ciuda tendinţelor sale, să procedeze ca orice bun lucrător şi să-şi procure unelte. Aceste unelte sunt manuale speciale, lucrări de referinţă, dicţionare enciclopedice. Noi dăm lista acestora la sfârşitul capitolului privind "Clasificarea sistematică a cărţilor". Nu poţi să treci peste aceste lucrări, trebuie să le consideri ca bază principală a oricărei biblioteci, fie ea utilitară sau de agrement. În afară de asta poate fi lăsată orice libertate în alcătuirea bibliotecii. O singură condiţie trebuie respectată în alegerea cărţilor: trebuie eliminate nemilos toate vulgarităţile.

Trebuie să ne înconjurăm cu informaţii exacte şi să acţionăm cu prudenţă colecţionând ediţii determinate, al căror titlu nu răspunde deloc lucrării şi unde o falsă indicaţie de revizuire a textului nu-l scuteşte pe acesta din urmă să fie plin de greşeli.

Sunteţi poet? Veţi putea alege judicios din toată pleiada de poeţi pe care Franţa i-a produs de mai bine de şase secole.

Sunteţi filolog sau arheolog? Există tratate fundamentale în orice limbă despre aceste interesante ştiinţe, iar culegerile abundă în aceste materiale.

Amatorii sunt de două feluri:

1. Eclecticul va cerceta, în afara calităţii ediţiei, cărţile frumoase, pe cele de lux, cu o mare grijă a corecturilor, ca şi raritățile bibliografice, cele cu legătură îngrijită, deşi semnate cu nume mai puţin sau deloc cunoscute.

2. Specialistul, lucrătorul ardent, cercetător şi curios, care nu se va ocupa decât de ştiinţa sa favorită, aprofundând-o şi luând, în consecinţă, numai lucrările care îi sunt necesare, lăsând deoparte toate celelalte cărţi, oricare ar fi ele.

Primul este bibliofil prin instinct şi se va perfecţiona prin gust şi prin muncă; mai bine decât cel de-al doilea, eclecticul va ajunge la o ştiinţă a cărţii mai precisă şi va poseda o bibliotecă de calitate. Bibliotecile amatorilor trebuie să fie făcute cu pasiune[1].

Amatorul trebuie să fie atent să nu cadă în greşeala de a aduna cărţile la întâmplare, la dreapta şi la stânga pentru simpla plăcere de a umple biblioteca[2]. Suetoniu ne-a descris aceşti oameni care, cu ostentaţie, îşi tapisează apartamentele cu cărţi:

"Astfel, mulţi oameni care, neavând atâta literatură cât sclavi, ţin cărţile nu ca obiecte de artă ci pentru a împodobi cu ele sufrageria. Să nu se cumpere mai multe cărţi decât trebuie, niciodată cu ostentaţie. «Banul meu, spui tu, va fi utilizat mai cu folos decât cheltuiţi pe vaze de Corint sau pe tablouri»".

În orice caz, excesul este un viciu. Ce te face atunci atât de indulgent faţă de un om căruia îi plac dulapurile de cedru şi de fildeş, care face colecţii de autori necunoscuţi sau disprețuiţi, se plictiseşte în mijlocul acestei mulţimi de cărţi şi nu apreciază la toate volumele decât cotorul şi titlurile? Astfel, la oamenii cei mai leneşi vei găsi tot ceea ce există dintre oratori sau istorici şi rafturi ridicate până în tavan. Căci astăzi, chiar în băi, în terme, se găseşte o bibliotecă, ornament obligatoriu al oricărei case.

"Aş ierta fără îndoială totul dacă aceasta ar rezulta dintr-un exces de zel pentru studiu; dar, în prezent, nu sunt căutate aceste frumoase genii, nu sunt cumpărate operele lor admirabile împodobite cu portretele lor decât pentru decorarea şi înfrumuseţarea pereţilor".

Viaţa unui om se reflectă în biblioteca sa care, ca şi stilurile, zugrăveşte omul şi secolul său; de aici ştim care a fost scopul studiilor sale: "Spune-mi ce carte citeşti ca să-ţi spun cine eşti".

"Bibliomania, după savantul librar şi bibliofil A. Claudin, este pasiunea cărţilor dusă până la paroxism; este nebunie literară; cel care este atins de ea este un monoman sau un ignorant. Ei cumpără şi acaparează cărţile rare fără discernământ; unul din manie şi din aberaţie spirituală, altul «doctus cum libro», pentru a urma moda secolului, a adunat graţie banilor o colecţie unde strălucesc aurul şi pielea, pentru a face paradă de cunoştinţele pe care nu le posedă". Nu există bibliofili, ne scria în 1877 dl. Paul Lacroix[3], eruditul şi regretatul conservator de la Biblioteca Arsenalului, acolo unde nu-ţi pasă de valoarea intrinsecă a cărţii, acolo unde nu te interesează decât conţinutul său. Savanţii, eruditii, literaţii pot fi sinceri şi stimabili amici ai cărţilor, dar nu sunt bibliofili. Celor dintâi le aparţin marile biblioteci formate special pentru studiu şi muncă. Ceilalţi, pentru care e un deliciu alegerea de cărţi încântătoare, au gusturi mai delicate şi plăceri mai rafinate: ceea ce iubesc ei la o carte este cartea însăşi ca obiect de artă, ca relicvă a trecutului, ca monument literar şi istoric.

Bibliomanul tezaurizator este fericit să posede cărţi pentru că el le iubeşte cu gelozie.

Bibliomanul vanitos are ediţii frumoase, legate splendid, o bibliotecă bine aleasă şi aranjată: el cheltuieşte sume enorme pentru a o completa; are grijă să se dea în întregime pe mâna unui buchinist inteligent, a unui bibliograf serviabil; în rest, el nu citeşte şi adesea nici n-a citit; el colecţionează cărţi ca şi cum ar colecţiona tablouri, scoici, minerale, ierburi.

Bibliomanul invidios doreşte ceea ce nu posedă şi de îndată ce îl posedă, dorinţa sa îşi schimbă scopul. Dacă află că o anumită carte există la un amator cu care rivalizează, tihna sa este pierdută imediat, nu mai mănâncă, nu mai doarme, nu mai trăieşte decât pentru cucerirea preafericitei cărţi la care râvneşte; el foloseşte totul până la intrigă şi seducţie pentru a-şi atrage bunul altuia şi a-l conserva.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

În tipografia medievală, ADUMBRATOR reproducea sensibil liniile gravurii pentru cartea cu ilustrații

ILLUMINATOR IMAGINUM colora serial ilustrațiile proaspăt imprimate în coală

Refuzurile ca și dificultățile îi sporesc iritarea; și-ar sacrifica averea întreagă doar pentru o clipă de posesie; dar un nimic, descoperirea unui al doilea exemplar al aceleiași cărți, un accent critic, o reeditare, și această nerăbdare scade iar ardoarea îngheață. Imediat, invidiosul dorește moartea autorului cărții cu scopul de a se îmbogăți pe socoteala defunctului! Acest biblioman este nefericit așa cum este orice invidios, iar nefericirea sa reîncepe cu fiecare nouă dorință: este un Lovelace al cărților, el se îndrăgostește de ele și le urmărește cu înverșunare până când reușește să le țină în mână; atunci el le disprețuiește, le uită și în final își caută o altă victimă.

Bibliomanul fantezist nu-și adoră cărțile decât un timp; el le culege prin curiozitate, le îmbracă cu generozitate, le instalează cu onoare și le întreține cu favoare. Deodată dragostea scade, se răcește, se stinge; dezgustul începe! Adio frumoase cărți! Dar mâine el va cumpăra altele care vor avea pentru el farmecul capriciului și al noutății.

Bibliomanul exclusiv nu face caz decât de o anumită ordine a cărților, nu le curtează nici pe cele mai rare, nici pe cele ieșite din comun; el are o colecție, și aceasta este dumnezeul lui, sufletul lui. Tot ceea ce află în afara colecției lui nu-l interesează; își va consacra timpul, banii și sănătatea aglomerării unei biblioteci mereu ciudate dar de asemenea mereu monotone: aici Petrarca se multiplică în 1.200 de volume, acolo Voltaire în 10.000 volume adunate unul câte unul.

Într-un cuvânt, bibliomania cea mai ilustră nu este scutită de manie și în fiecare manie se zărește un grăunte de nebunie[4]. Dragostea de cărți, scria d'Alembert, atunci când nu este îndrumată de filozofie și de un spirit luminat este una din pasiunile cele mai ridicole. Este aproape nebunia unui om care îngrămădește cinci sau șase diamante sub un morman de pietricele... Dragostea față de cărți nu este de apreciat decât în aceste două cazuri:

1. Când știi să apreciezi valoarea lor și să le citești cu înțelepciune pentru a profita de ceea ce este bun și de a râde de ceea ce este prost.

2. Când le posezi pentru tine dar și pentru alții și le dăruiești lor cu plăcere și fără rezerve...

"Am auzit un literat spunând că a ajuns să-și facă într-un mod neobișnuit o bibliotecă aleasă, destul de numeroasă și care totuși nu ocupă mult loc. În cazul în care cumpăra, de exemplu, o lucrare în 12 volume în care nu există decât șase pagini care merită să fie citite, el separa aceste pagini de rest și arunca lucrarea în foc. Această manieră de a forma o bibliotecă mă mulțumește destul de bine".

Bibliomanul urmărește cartea pentru ea însăși, adesea fără să aibă grijă de ceea ce ea conține. Pe de altă parte, atins de o idee fixă, el caută o ediție unică, o carte rară sau neobișnuită dar cu greșeli sau gravuri speciale. El este încă "bibliotaf", dacă putem reînvia acest cuvânt, aproape uitat astăzi. Biblioteca sa nu este altceva decât un mormânt; nimeni în afara lui nu intră acolo, nimeni nu-i va vedea cărțile cât timp trăiește el[5].

Amatorii zeloși și luminați, bibliofilii serioși, literații și savanții au înfierat energic acest defect, care nu este decât un viciu de avariție. Nu banii îi tezaurizează bibliotaful ci cartea, dar nu pentru a o citi. Bibliomania împinsă până la acest punct este destul de rară; ea tinde să dispară. Bibliofilul nu face decât să aibă cărți pentru sine, deoarece le iubește pentru ele însele cu devotament, cu simpatie, cu calcul; orice carte bună și frumoasă are drepturi infailibile la folosirea sa, la admirația sa, el le cunoaște prin calitățile lor, prin defectele lor și nu se mulțumește să le judece din exterior, de a cerceta hârtia între degete, de a detalia perfecțiunea legării ca un cunoscător, de a examina titlul, data, în fine, de a ascunde într-un colț acest diamant inutil; nu, el sapă până la fundul unei lucrări, el îi exprimă esența.

Desigur, el stimează, el respectă aceste bijuterii tipografice, el este un admirator al gravurilor cărții, al exemplarelor pe velină, al edițiilor rare, al arabescurilor din vechile legături de cărți, al simplelor și nobilelor veșminte ale

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

nuvelelor; el nu calcă în picioare aceste flecuşteţe de proză şi versuri proaste şi prost imprimate dar recomandabile prin raritatea lor, prin originalitatea lor: bibliofilul este indulgent cu slăbiciunile semenilor săi.

Dar, să te extaziezi în faţa unei greşeli de tipar, care distinge o ediţie de alta, să te minunezi de păstrarea câtorva pasaje suprimate în majoritatea exemplarelor, să te întristezi pentru o ruptură a hârtiei, o pată de apă, un viciu în pasta hârtiei, nu este specific unui veritabil bibliofil care nu-şi fondează gloria bibliotecii sale pe ignoranţa unui meşter tipograf, pe imprudenţa unui cenzor regal sau pe şansa unui hazard extraordinar.

Oricine poate fi biblioman dar nu este bibliofil cine vrea. În general bibliomanii o fac din plictiseală şi în amurgul vieţii, când vârsta a obţinut pasiunile ce au rădăcina în inimă şi a semănat gustul în spiritele mai puţin cultivate; dar bibliofilul se naşte şi creşte cu dragostea sa pentru cărţi, dragoste tumultuoasă şi înţeleaptă, luminată şi constantă, nesăţioasă şi răbdătoare, dragoste pe cât de variată pe atât de numeroasă ca bibliografie.

O bibliotecă se compune din reuniunea, întotdeauna incompletă, a lucrărilor, imprimate sau în manuscris, produse de spiritul uman în toate epocile. După gustul, calităţile, ocupaţia celui care a format-o, ea conţine o serie mai mult sau mai puţin considerabilă de cărţi de teologie, de jurisprudenţă, de ştiinţă şi artă, sau chiar de literatură şi istorie. Se găsesc în ea, în general, capodopere de literatură veche şi modernă. O bibliotecă trebuie să conţină şi biografii, dicţionare, manuale de care este imposibil să te lipseşti, nu numai dacă vrei să te dedici muncii spirituale ci şi să citeşti lucrări serioase şi profitabile. La un asemenea plan este foarte dificil să nu admiţi decât cărţi alese: astfel i se iartă bibliofilului care îşi face o bibliotecă din exemplarele mediocre, chiar cu defecte, mai ales atunci când aceste exemplare completează o serie de lucrări rare, deosebite, necesare muncii sale. Un *cabinet* se compune de asemenea din cărţi vechi şi moderne în diverse limbi. Doar că numărul lor este mai restrâns într-o bibliotecă; cărţile, mai ales, nu trebuie niciodată să fie de o condiţie mediocră. Majoritatea trebuie să se remarce fie prin raritate, prin imprimare sau prin legătură; trebuie chiar ca mai multe volume să posede toate cele trei calităţi. Orice carte, numai să fie frumoasă, poate intra într-un cabinet de amator. Bibliofilii alegeau nu demult capodoperele spiritului uman, Homer, Virgiliu, Horaţiu la antici; Dante, Boccaccio, Ariosto la moderni iar în Franţa, Corneille, Racine, La Fontaine şi Molière. Astăzi gustul s-a schimbat: fără a exclude deloc operele marilor genii pe care tocmai le-am enumerat, amatorii caută vechile cronici, misterele, romanele cavalereşti, mai ales vechii poeţi, farsele şi cărţile ilustrate din secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea.

În general, cel care alcătuieşte un *cabinet* caută o serie de lucrări destul de restrânse, sau chiar toate operele scrise de un singur om şi se străduieşte toată viaţa să le adune, neacceptând niciodată decât exemplarele alese şi într-o stare perfectă de conservare. Aici, îi vedem zâmbind pe acei dintre cititorii noştri care nu înţeleg nimic din inocentele plăceri ale colecţiei, iar cuvântul *bibliomanie* le vine pe buze; fără îndoială, este vorba de bibliomanie, dar această pasiune poate avea şi partea ei utilă; datorită perseverenţei anumitor căutători încăpăţânaţi, toate ediţiile celor mai buni scriitori ai noştri au fost urmărite, studiate, comparate între ele. Ediţiile originale din Corneille, Malherbe, Bossuet, La Fontaine, Molière sunt acum clasate cu grijă şi puse în rândul cărţilor celor mai preţioase. Se vede că bibliomania, de care mulţi îşi bat joc, poate şi ea să aducă unele servicii literelor.

Totuşi, ar fi temerar să vrei să aşezi nişte principii, să dictezi nişte legi acolo unde nu există decât contraste. Nu avem noi printre savanţii şi artiştii antici şi moderni alianţa a două formule după gustul lor? Hobbes nu avea bibliotecă, citise foarte puţin în copilărie şi adesea spunea prietenilor săi: "De la vârsta de şaisprezece ani n-am deschis o carte" sau "Dacă aş fi citit atâtea cărţi precum cutare şi cutare, aş fi la fel de ignorant cum sunt şi ei"[6].

Melanchton avea o bibliotecă compusă din patru autori: Plinius, Plutarh, Ptolemeu şi Aristotel[7]. Quatremère de Quincy cumpăra totul, citea totul, cel puţin ceea ce îl interesa, dar nu neglija să aleagă ediţiile cele mai bune şi frumoase, să înlocuiască pe cele defectuoase pe măsură ce i se prezenta vreo ocazie.

Ilustrul Chevreul era un colecţionar de orice lucrare care trata despre miraculos: alchimie, ştiinţe oculte şi altele; bogăţia bibliotecii sale în acest gen de lucrări era mică în Franţa dar, ca şi în situaţia lui Quatremère de Quincy, se găseau câteva exemplare incomplete sau defectuoase şi pe care acest savant n-a putut niciodată să le înlocuiască.

Îl vom cita de asemenea pe Henri Pille care a lăsat moştenire biblioteca sa Societăţii Artiştilor Francezi. Această colecţie numără foarte frumoase cărţi moderne; ea este originală prin documentele sale ciudate, dar toate artistice, crochiuri de tot felul, gravuri vechi, stampe, jurnale de modă, prospecte, note de hotel culese de el în timpul şederilor în Germania şi Elveţia, în special la Nürenberg, München, Bâle, Leipzig şi Zürich.

Ar fi greu de găsit un ansamblu de documente privind secolele al XV-lea şi al XVI-lea germane mai complet decât cel pe care l-a reunit Henri Pille, şi în această privinţă moştenirea sa este preţioasă pentru Societatea Artiştilor Francezi.

Biblioteca d-lui Charles Blanc, o bibliotecă mică, dar care conţinea exemplare preţioase de lucrări de artă şi o serie importantă de publicaţii speciale despre istoria artei, n-a fost dispersată ci lăsată moştenire unui institut. Iată pasajul testamentului privitor la această dispoziţie: "Eu las toate cărţile din biblioteca mea Institutului, rugându-l pe domnul bibliotecar şef să remită bibliotecii Şcolii de Belle Arte acele cărţi de care nu va avea nevoie. Făcut la Deuil-Montmorency, 12 februarie 1879".

Armand Cigongue, fost agent de schimb, decedat în 1859, a cărui colecţie a fost achiziţionată de ducele de Aumale, consacrase mulţi ani o bună parte din averea sa cumpărării de cărţi preţioase. Spre sfârşitul vieţii, colecţia sa era, de departe, cea mai bogată din Paris: se remarcă manuscrise pe hârtie velină ornate cu miniaturi, cum nu se mai găsesc, cărţi imprimate pe hârtie velină, xilografe, cărţi gotice, poeţi principali din secolele al XVI-lea şi al XVII-lea în ediţii originale, lucrări alese, ieşite din presele elzeviriene. Provenienţa acestor volume se adăuga valorii lor, toate erau nişte rămăşiţe ale acestor colecţii splendide care s-au numit: biblioteca Grolier, Maioli, Francisc I, de Thon, d'Hoym, de Préfond, de Rothelin. Dl. Armand Cigongue împrumuta uneori cărţile sale dar trebuia să te numeri printre prietenii săi cei mai intimi.

Claude Gros de Boze, membru al Academiei Franceze, secretar permanent al Academiei Inscripţiilor, depozitarul medaliilor în Cabinetul Franţei şi inspector al librăriilor, era un savant şi un bibliofil. "Nu era suficient, într-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

FUSOR LITERARIUS turna litere, cu minuție atentă și neostenită

TYPOGRAPHUS așeza în presă formele culese și punea cerneală deasupra lor

adevăr, spune dl. Maurice Fourneux într-unul din studiile sale asupra colecțiilor și cataloagelor din secolul al XVII-lea, ca o carte să-i fie utilă lucrărilor sale pentru ca ea să vină să-și ocupe locul în rafturile bine nivelate, trebuia să fie imprimată pe o coală întreagă cu toate marginile și având o îmbrăcăminte care să desfidă trecerea anilor și capriciile modei. În plus (favoare pe care o datora fără îndoială înaltei sale poziții în ierarhia științifică), a putut să vadă tipărindu-se la Imprimeria Regală inventarul avuțiilor acumulate cu răbdare și îngrijite cu atâta dragoste, inventar întocmit de Jean Boudot și intitulat *Catalog al cărților de cabinet ale d-lui de Boze*.

Acești savanți, acest artist și acești erudiți erau prieteni ai cărților și, citându-i, nu putem să insistăm destul asupra calităților necesare unui bibliofil și asupra nuanțelor care îl separă de biblioman, om prea puțin simpatic.

În lucrarea sa *Despre cărțile moderne pe care ți-ar plăcea să le achiziționezi*, dl. Henri Bouchot scria că *te naști* bibliofil și nu devii.

"Și, pentru a vorbi despre lucruri mai puțin serioase, adaugă el, ce distanță între îndrăgostiții noștri moderni de carte, colecționarii noștri frenetici și perceptorii de odinioară, reținuți, măsurați, aproape timizi! Pasiunea eminamente franceză de a alcătui biblioteci nu este la noi apanajul oamenilor de litere sau al celor lipsiți de ocupație, este un sport care tinde să se răspândească ca și cel al curselor de cai sau al scrimei.

Ar fi util, dacă nu să oprească mișcarea în sine, cel puțin să i se dea o direcție rațională, bazată pe experiență. Deși pătrunși de această opinie eclectică rezultând din observații numeroase că totul este bun de colecționat și că obiectele cele mai inutile în aparență au sau vor avea clipa lor de admirație, noi judecăm cu toată sinceritatea momentul propice de a aduce pe cei exaltați la o apreciere sănătoasă. Vreau să mă adresez celor îndrăgostiți de cărți, celor care le adună cu bucurie, pentru a-și satisface simțurile și nu bibliofililor maniaci și tezaurizatori, mai preocupați de finanțe decât de literatură și artă. Prin însăși natura sa, difuzarea sa cotidiană, cartea zilei este pentru vânător o pradă ușoară; tentația este mare de a nu lăsa nimic să treacă din ceea ce pare, când nu ai decât să vrei pentru a avea. «Căutătorii de antichități» beneficiază de raritatea ofertelor, ei au timp să pună câteva reflecții pe foc. Dimpotrivă, ceilalți, solicitați de cataloage, presați de a fi primii, se aruncă cu capul în jos, acceptă bun sau rău și adesea includ cu prețiozitate cele mai rele mizerii care se văd.

Trebuie să aibă un mare tact și o judecată sigură pentru a nu se rătăci într-o astfel de materie, cu atât mai mult cu cât este foarte dificil să dai niște legi imuabile asupra subiectului. Originalii cărții interzic astăzi din practica curentă caracterele elzeviriene cu aceeași trufie pe care o manifestau altădată când le cumpărau, când le proclamau inimitabile. Este la modă tipărirea Didot, largă, bine scrisă, agreabilă. Iată deci că se întâmplă în lumea specială a colecționarilor să faci mutre tipăririlor slabe și să le surâzi cu gentilețe celor grase. Adevărul nu este deloc intransigent, el ia din fiecare lucru ceea ce găsește bun în el și dacă e înțelept să nu exagereze meritele vechiului tip de Leyda, adesea folosit în contratimp și puțin cam șubred, ar fi poate naiv să suprimi o carte frumoasă atunci când are viniete delicate, e îngrijită ca text și merituoasă din toate punctele de vedere.

Îndrăgostitul de carte nu are deloc tufișuri gata făcute, el adulmecă în maniera vechilor vânători cu copoi care nu sunt prinși pe picior greșit și nu se lansează asupra unui pui de mistreț. Vânatul său este de toate felurile, numai să fie în apele sale și să merite osteneala. Nimic nu-l atâță din ceea ce îi tulbură pe novici. El nu ia un Elzevir pentru faptul că editorul l-a asigurat că «tirajele blonde sunt preferabile», frază încântătoare bună de pus lângă celebrul anunț al ciocolatei, «singura care albește îmbătrânind»; dar dacă el le găsește bine timbrate, delicat povestite, nu va ezita să folosească Elzevir. În mod reciproc, Didot nu i se va impune, el va ști să-l refuze, deși este Didot, dacă lucrarea lasă de dorit".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Note:

1. "Nu există bibliofil adevărat decât cel care a citit deja cărțile pe care le posedă și care, pătruns, încântat de această lectură transferă farmecul ei asupra formei exterioare". (Tenant de Latour, *Memoriile unui bibliofil*).

2. Una din piesele cele mai rare ale operei lui Jean Le Pantre este o caricatură a bibliofilului francez din secolul al XVII-lea. Ea nu are ca titlu decât acest catren: "Cel mai mare nebun care există în natură / E cel căruia îi plac cărțile aurite / Bine legate, curate și pudrate / Și nu le vede niciodată decât coperta".

3. Nici un nume nu este mai bine cunoscut dintre toți prietenii cărților; nici o existență nu a fost mai complet dăruită celei mai tenace munci, și nu credem să fie posibil să întâlnim o aptitudine la fel de promptă să se potrivească unor producții pe cât de numeroase pe atât de variate.

Total devotat studiului, absorbit zi și noapte de cărțile pe care le răsfoia neîncetat și pe care le iubea cu pasiune, bibliofilul Iacob (Paul Lacroix) a știut să se țină cu înțelepciune la distanță de luptele politice și de diverse intrigi. Munca era fericirea sa; timpul său liber și-l dedica diversificării obiectului studiilor sale. Nici un scriitor în Franța, și nu ne temem să o spunem în Europa, nu a adus mai multe servicii acestei științe a bibliografiei care este baza altor științe. El nu imita pe J.-Ch. Brunet și Quérard, acești atleți ai bibliografiei dar care nu ieșeau din acest domeniu: Paul Lacroix a adăugat la ea cercetările istoriei și operele imaginației; el a știut să alăture calități a căror asamblare este un lucru rar. Se va citi cu interes notița pe care dl. Octav Uzanne i-a consacrat-o în lucrarea *Prietena noastră, cartea.*

4. V.C.R. își petrece toată viața căutând cărți vechi. Este priceput în cunoașterea celor mai bune ediții; el vă precizează perfect diferența dintre unele și altele; nu le ignoră prețurile. Știința sa se întinde până la genealogia cărților. Un astfel de autor, spune el, legat în piele, spălat și reglat și cu dublă tranșă vine de la dl. ..., care l-a cumpărat cu atât; eu l-am luat dintre vechiturile sale la jumătate de preț. Tocmai a fost tipărită cartea unui vechi istoric, cu note și comentarii foarte originale și instructive: V.C.R. nu o vrea deloc; el nu cere decât vechea ediție. V.C.R. este savant? Nu, el este negustor de lucruri de ocazie. (Lettre de Guy Patin).

5. Am cunoscut un biblioman care avea mania să acapareze la licitații publice toate exemplarele cărților pe care le știa ca fiind foarte rare și căruia îi plăcea să le înfunde prin cotloanele bibliotecii sale. Cum el dădea cu împrumut foarte puțin, vinderea publică a cărților sale a repus în circulație mai multe volume care, până atunci, stătuseră inutil pe rafturile închise bine ale cabinetului său de studiu. Pentru acest tip de oameni a fost inventat numele expresiv de "bibliotaf". El ar putea fi aplicat multor "gropari de cărți", de la acela pe care-l descrie La Bruyère în capitolul "Despre modă", până la contele d'Estrées despre a cărui manie ieșită din comun ne povestește Saint-Simon. În Antichitate, acest defect ciudat era cunoscut și condamnat ca o crimă. Martor este Isidor de Péluse, autor creștin din se-colul al V-lea care, într-o scrisoare adresată lui Simplicius, îi reproșează acestuia că nu cumpără cărți decât pentru a le "îngropa" într-un loc retras unde nu servesc decât să hrănească viermii în loc să servească la instrucția oamenilor cinstiți. Parisul a avut un asemenea caz (fostul notar, dl. Boulard) care, dintr-o pasiune arzătoare, acumula neîncetat cărți de toate condițiile și de toate formatele, astfel încât casa sa se umpluse de la parter până în pod. În fiecare an excelentul om reducea astfel partea de locuit a soției și copiilor săi pe care o invada nenumărata familie a cărților sale. Catalogul care a fost făcut în vederea vânzării publice formează 12 volume. Să-l onorăm, dimpotrivă, pe bibliofilul opulent și în același timp interesat de toate felurile de lecturi, cunoscând mai multe limbi și dorind să citească producții ale atâtor literaturi în limbile de origine. (E. Egger, *Istoria cărții de la origine și până în zilele noastre*, Paris).

6. În *Medicina pasiunilor*, J.-B.-F. Descuret scria: "Să ne ferim să-i confundăm pe bibliomani cu acești oameni, înzestrați cu spirit și gust, care nu au cărți decât pentru a se instrui, a se destinde și pe care i-am decorat cu numele de bibliofili... Bibliofilul devine adesea biblioman, când spiritul său descrește iar averea se mărește... Bibliofilul posedă cărți iar bibliomanul este posedat de ele. Dintre toate maniile colecțiilor, cea de cărți nu i s-a părut totodată cea mai răspândită, cea mai seducătoare și cea mai lent ruinantă..."

7. Noi posedăm un volum de Aristotel ale cărui pagini sunt acoperite cu notițe atribuite lui Melanchton; noi dăm titlul și prima pagină în facsimil redus. Numele grec Melanchton, ca și cel de Terranera, sub care un librar din Veneția a publicat *Loci communes theologici*, sunt traducerea lui "Schwarzerde", adevăratul nume al prietenului lui Luther.

(*Cunoștințe necesare unui bibliofil,*
însoțite de note critice și de documente bibliografice,
ediția a V-a, Paris, 1899)
Traducere de Nicoleta GOJAN

Vânzarea indulgențelor
gravură în lemn,
secolul al XVII-lea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Corespondență din Paris

Piața Poeziei

Ca în fiecare an, sub egida asociației Circé și cu ajutorul financiar al lui Jean-Michel Place (editor la Editura JMP), a avut loc a 22-a ediție a celebrei "Piața Poeziei" ("Le Marché de la Poésie") care a atras o mulțime de vizitatori în piața St-Sulpice din Cartierul Latin, acolo unde se află un loc deosebit de emoționant pentru poezia română: strălucita poetă Iulia Hasdeu, copilul minune, a locuit la doi pași, la nr. 28, str. St-Sulpice, în casa pe fațada căreia se află o placă dedicată ei.

Am vizitat personal "piața" sâmbătă și duminică (26 și 27 iunie), și am avut prilejul să mă întâlnesc cu mulți francezi iubitori de poezie, care afirmă că poezia română este într-adevăr una foarte puternică. La standul care este cel mai drag românilor, am stat de vorbă cu un poet și editor remarcabil, care a primit și premiul "Lucian Blaga" la festivalul din Cluj: dl. Dominique Daguet, care a publicat vreme de 20 de ani traduceri din poeți români precum Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Ion Caraion, Ana Blandiana, Ion Pop, Adrian Popescu, Vasile Igna, Horia Bădescu, ca și din teatrul românesc, piesa *Meșterul Manole* de Lucian Blaga, iar pentru Piața Poeziei publicând două piese de teatru ale lui Dumitru Radu Popescu, *Lebăda sălbatică din Islanda* și *Robespierre și regele sau Justiție domesticită*, în traducerea semnată de Paola Bentz-Fauci.

Am remarcat personal cel puțin opt alți editori care au publicat aici traduceri de poezie română sau de proză:

• Casa Poeziei (La Maison de la Poésie) din Paris, care a editat în octombrie un număr special al revistei "Poésie" consacrat poeziei române, sub direcția lui Michel de Maulne, în coordonarea Magdei Cârneci, lector la "Langues'O" din Paris.

• Editura José Corti, care a publicat opera lui Gherasim Luca, cu un CD-dublu în mod excepțional.

• Editura Phi din Echternach (Luxemburg), împreună cu Editura Ecrits des Forges (Quebec), care au publicat în colecția "Grafiti" câteva poezii de Ioana Crăciunescu (traduse de Tudor Potra și Jean Portante) și o selecție din Ileana Mălăncioiu, Virgil Mazilescu, Ion Mureșan, Marta Petreu, Mircea Cărtărescu, Mariana Marin, Daniel Bănulescu, Simona Popescu (în traduceri semnate de Olivier Apert, Alain Paruit, Ed Pastenague și Odile Serre).

• Editura L'Harmattan, cu o selecție de poezii de Cristina Monțescu, născută la Craiova în 1975, care a studiat în România și Maroc.

• Editura Fata Morgana, prezentă cu texte din Cioran, Paul Celan, Benjamin Fondane, Ionesco și Jacques Herold (Herold Blumer).

• Editura L'Arbre, care a editat poeziile lui Ilarie Voronca.

• Editura du Laquet din Martel (în sud-vestul Franței), care a tipărit în 2002 o carte foarte frumoasă a d-lui Gil Jouanard (*Maramureș terra incognita*) în care este descrisă într-un mod foarte poetic viața la Botiza, cu fotografii sugestive, iar în noiembrie 2003, ultima carte a Sandei Stolojan, *Casa pentru un miraj*, unde este evocată în același spirit bucolic casa sa din Franța, precum și amintirile din Moldova.

• Editura L'Arbre à Paroles din Amay (Belgia), care a publicat poezii de Marin Mincu (traduse de Ilie Constantin și Mariela Rotaru Constantinescu) și de Mariela Rotaru Constantinescu. Editura a publicat și o carte de poezii a belgianului Georges Thinès (născut în 1923) dedicată lui Ovidiu, *Vocea lui Ovidiu în prima sa moarte*.

Jean-Yves CONRAD

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Ştefan cel Mare şi Sfânt

Idee şi concepţie: Ioan Mânăscurtă, Mihai Potârniche; prezentare artistică: Vlad Afanasiu; consultanţă de specialitate: Andrei Eşanu; texte: Andrei Eşanu, Valentina Eşanu, P.P. Panaitescu, Nicolae Dabija, Ştefan S. Gorovei, Petre Baron; traduceri, redactare: Nicoleta Culava, Lucia Arnaut, Iurie Grecov, Lilia Botnariuc, Luminiţa Drumea, Dorian Conea; fotografii: Mihai Potârniche, Paul Buciută, Andrei Mardari, Petru Cazacu, Mihai Vengher, Valeriu Corcimari, Iulian Sochircă, Albert Simanovschi, Vladimir Fulga, arhiva Moldpres. Asociaţia "Princeps", Chişinău, 2004, 124 p.

Această lucrare este un omagiu adus de urmaşi cu prilejul sărbătoririi întregului popor la împlinirea celor 500 de ani de la strămutarea la locaşurile de veci a Sfântului Ştefan Vodă.

Ctitori: Comisia Naţională a Republicii Moldova pentru UNESCO, Primăria municipiului Chişinău.

Constantin BURAC, *Aşezările Ţării Moldovei din epoca lui Ştefan cel Mare*

Editura Ministerului Administraţiei şi Internelor, Bucureşti, 2004, 423 p.

Elaborarea unei asemenea lucrări vine să concretizeze doar o parte din imaginea epocii ştefaniene a Ţării Moldovei, ajunsă la maturitatea organizării instituţionale şi administrative. Aceasta a constituit etalonul de măsură, valabil şi astăzi, al întinderii statului medieval carpato-nistrean în limitele ei naturale şi al puterii de care au trebuit să ţină seama multă vreme mai marii epocii.

Adunarea şi gruparea tuturor aşezărilor din vremea marelui domn pe ţinuturi, atât cât ne-au permis informaţiile cunoscute, însoţite de hărţile respective, va constitui un instrument de lucru indispensabil, nu numai profesorilor de istorie, studenţilor şi elevilor, dar chiar pentru specialişti şi pentru iubitorii de istorie. Numai pentru acest lucru credem că prinosul nostru nu a fost în zadar.

Ştefan cel Mare. Cronica vieţii şi măreţelor sale înfăptuiri
(selecţii din fondurile BP "O. Ghibu")

Biblioteca Publică "Onisifor Ghibu", Chişinău, 2 iulie 2004, 71 p.

Prezenta lucrare Ştefan cel Mare: Cronica vieţii şi măreţelor sale înfăptuiri *continuă în mod succint o completare a celor două bibliografii lansate în volum:* Un nume străbate veacurile (Ştefan cel Mare – existenţă postumă în viaţa afectivă şi în memoria colectivă a contemporanilor şi a urmaşilor) *şi* Cel dintâi dintre principii lumii, *selectate în baza surselor informaţionale şi documentare disponibile ale BP "O. Ghibu".*

Publicaţia reconstituie cronologic epoca, domnia şi personalitatea cea mai proeminentă a istoriei noastre de la constituirea statului Moldova până în prezent într-o formulă şi atmosferă omagială – comemorarea Anului Ştefan cel Mare şi Sfânt...(Elena Vulpe, directorul BP "O. Ghibu")

Caiet "Lucian Blaga"

Colecţia Izvoare de filozofie, antologie de studii şi cercetări de Eugeniu Nistor, Revista "Târnava" şi Editura Ardealul, Târgu-Mureş, [2003], 136 p.

Din Cuprins: Acad. Gheorghe Vlăduţescu, *Marele Anonim – divinitate sau mit metafizic?*; Acad. Alexandru Surdu, *Muzică, filozofie şi poezie în* spaţiul mioritic; Angela Botez, *Lucian Blaga – arhitectura sistemului şi conceptele integrative*; Victor Botez, *Elemente de filosofia cotidianului la Blaga*; Cornel Moraru, *Receptarea critică a lui Lucian Blaga*; Iulian Boldea, *Metafora luminii în poezia lui Lucian Blaga*; Dumitru Mureşan, *Matematică şi intuiţie*; Teodor Vidam, *Opera de artă în viziunea filosofică a lui L. Blaga şi M. Heidegger*; Ionuţ Isac, *Faţete ale modernităţii filosofiei blagiene. "Diferenţialele divine" din perspectiva filosofiei informaţiei*; Eugeniu Nistor, *Teorii despre sufletul românesc*; Ionel Popa, *Debutul filosofic*; Ion Ilie Mileşan, *Asupra relaţiei dintre conceptele de cultură minoră/ majoră şi metaforă în gândirea lui Lucian Blaga*; Aurel Hancu, *Motivul floral în poezia lui Lucian Blaga*; Gheorghe Păcurar, *Paşii poetului.*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

John STEINBECK, *Iarna vrajbei noastre*
Traducere și note de Mihu Dragomir și Tatiana Malița, Editura Polirom, Iași, 2004, 420 p.

În Iarna vrajbei noastre, *capodopera sa, John Steinbeck se întoarce la tematica socială care a marcat atît de puternic întreaga sa operă.* (Saul Bellow)

Îl regăsim, în sfîrșit, pe autorul care a strălucit în La răsărit de Eden, *pe intelectualul care trăiește intens drama acestei societăți, pe scriitorul pentru care cuvîntul are sens nu numai prin* ce, *dar și prin* cum *spune. Adevărul e zeul suprem al lui Steinbeck; el i se închină cu devoțiune și nu acceptă alt zeu.* (Edmund Wilson)

O analiză necruțătoare, amară, extrem de ironică a legilor morale americane.
("San Francisco Chronicle")

Vladimir NABOKOV, *Apărarea Lujin*
Traducere din rusă de Adriana Liciu, Editura Humanitas, București, 2004, 207 p.

Cîteodată inadaptarea existențială se confundă cu autismul. Lujin, eroul din romanul lui Nabokov, constată că lumea din jur devine frecventabilă doar dacă o transformă într-o tablă de șah... Captiv al unor mecanisme pe care el singur le cunoaște, Lujin întîlnește pînă la urmă adversarul capabil să-i străpungă armura și să-l dezbrace de stratul protector. Sinuciderea lui e o formă de depunere a armelor. Naveta între real și fantastic devine tot mai greu de urmărit, iar jocul de șah se preschimbă din adăpost în stăpîn tiranic și nepermisiv. (Humanitas)

XUN ZI, *Calea guvernării ideale*
Traducere din limba chineză veche, studiu introductiv, note și comentarii de Luminița Bălan, Editura Polirom, Iași, 2004, 448 p.

Contribuția lui Xun Zi în cultura clasică a fost într-adevăr uriașă, căci, prin scrierile sale, prin învățătura transmisă discipolilor, a fundamentat apropierea celor două doctrine – confucianistă și legistă – ce se va petrece mai târziu, în dinastia Han. De altfel, Xun Zi s-a impus ca un strălucit polemist, cu un discurs mult mai riguros decât al altor confucianiști... promovând aspectul realist al acestei moșteniri. Într-un context în care diversele școli filozofice avansau tot mai mult ideea rezonanței dintre natură și evenimentele din viața omului, Xun Zi propune omul ca forță ordonatoare. El împărtășește credința că rolul omului nu este de a încerca să cunoască universul, prin eforturi socotite inutile, ci de a-l ordona. (Luminița Bălan)

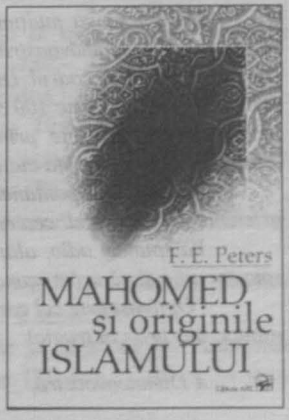

F. E. PETERS, *Mahomed și originile Islamului*
Traducere de Genoveva Bolea, Editura Arc, Chișinău, 2003, 282 p.

Peters scrie foarte bine. Erudiția sa este excelentă, iar cartea completează o lacună în materialul pe care îl avem la dispoziție. Există mai multe biografii ale Profetului, dar nici una dintre ele nu face ceea ce face această lucrare. Cele mai multe sunt scrise pentru a susține o anumită teză referitoare la caracterul carierei Profetului. Această lucrare așterne pur și simplu pe hîrtie ceea ce poate fi cunoscut cu oarecare certitudine despre cariera lui Mahomed din punctul de vedere al istoricului contemporan laic. (William C. Chittick)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

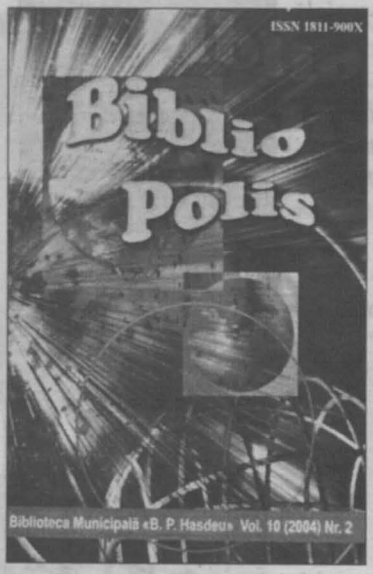

BiblioPolis

Am primit la redacție "BiblioPolis", revistă de biblioteconomie și științe ale informării, editată de Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu" din Chișinău, vol. 10 (2004) nr. 2, publicație pe care am mai prezentat-o în paginile revistei noastre. O întâmpinăm și de data aceasta cu interes și bucurie colegială.

Transcriem, dintr-un sumar bogat în teme și preocupări:

Vlad Pohilă, *Biblioteca între tradiție și modernitate*; dr. Lidia Kulikovski, director general al BM "B. P. Hasdeu", *În SUA am văzut realizat și funcțional conceptul "Biblioteca – centrul comunității"*; Tatiana Coșeriu, director adjunct BM, absolventă a Seminarului "Formarea formatorilor", *Instituția care învață: designul instruirii continue a adulților*; Genoveva Scobioală, manager Departamentul Marketing, *Solicitarea și perceperea literaturii pedagogico-didactice*; Tatiana Fiodoruc, manager "Relații cu publicul", *Zilele bibliotecilor, sub semnul Credinței, Dragostei de Neam și de Frumos*; Elena Vulpe, director Biblioteca "O. Ghibu", *Mereu în actualitate, viața și fapta lui Ștefan cel Mare*; Dumitru Păsat, Centrul Academic Internațional "M. Eminescu", *Mihai Eminescu în viziunea lui Mircea Eliade*; Vlad Pohilă, *Două veacuri și mai bine de ortografie românească*; Tamara Ciobanu, *Slatina – veche cetate de civilizație și românitate*; Breviar editorial; Moment poetic: *Bibliotecă* de Marin Sorescu; Divertis-club: *Prima dată la bibliotecă* de William Saroyan; *Așa grăit-a Nicolae Iorga*; Calendarul aniversărilor culturale 2004.

Scrisoare de rămas-bun

Goethe-Institut Bukarest

Stimate doamne, Stimați domni,
Dragi prieteni din România și Germania,

Astăzi trebuie să-mi iau rămas-bun de la Dumneavoastră.

Soțul meu și cu mine, care ne-am simțit bine în București, fiica noastră, Cora, care și-a scris lucrarea de an despre viața animalelor sălbatice din Munții Carpați, și câinele nostru, Chico, vom părăsi Bucureștiul pe data de 2 iulie.

Pentru moment, vom pleca în concediu în Germania, după care ne vom îndrepta spre alte zări. Unde exact – nu știm deocamdată. Ne-am bucura să avem la un moment dat ocazia de a reveni, ca turiști, în România.

Doresc să vă mulțumesc în mod deosebit pentru colaborarea Dumneavoastră cu Institutul Goethe și cu colegele mele din cadrul Departamentului de programe culturale (cu cele peste 100 de proiecte). Suntem mândri de toate aceste proiecte, prin care Institutul Goethe și-a adus contribuția la viața culturală a orașului.

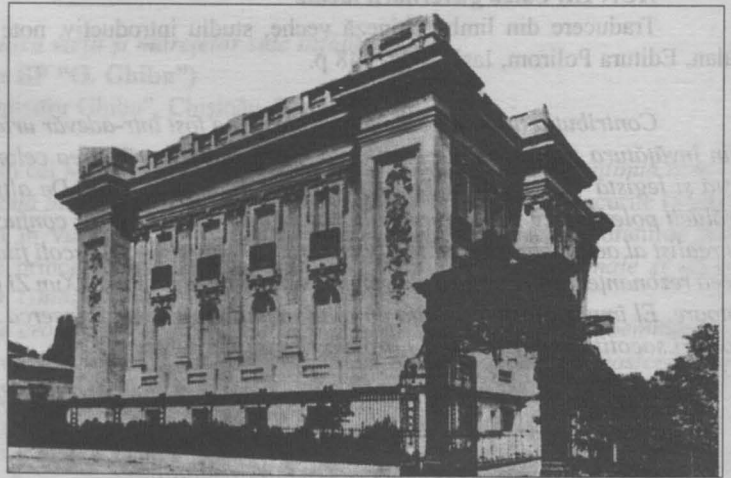

Institutul Goethe București

Prietenia și spontaneitatea Dumneavoastră au contribuit din plin la reușita acestor proiecte. Sunt convinsă că veți arăta aceeași prietenie și față de cel/ cea care îmi va urma în funcția de director al Institutului Goethe, începând cu luna septembrie a acestui an.

Vă spunem adio, alături de cele mai bune gânduri pentru această țară, pe care soțul meu și cu mine am învățat să o iubim. Vă spunem adio și vă urăm numai bine: sănătate și optimism, chiar și în situații grele.

"Optimist este cel care nu privește lucrurile pe atât de tragic, precum sunt ele de fapt", spunea cândva Karl Valentin. Să nu luăm, așadar, lucrurile în tragic!

A Dumneavoastră,

Heidegert A. HOESCH
Director, Institutul Goethe București

București, 23 iunie 2004

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

august 2004

♦ 1 august 1714. 290 de ani de la alegerea lui Dimitrie Cantemir drept membru al **Academiei din Berlin**

♦ 1 august 1819. 185 de ani de la naşterea lui **Herman Melville**, scriitor american (1 aug. 1819 – 28 sept. 1891)

♦ 1 august 1919. 85 de ani de la naşterea lui **Vasile Gheorghe Condurache**, sculptor

♦ 2 august 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Nicuţă Tănase**, prozator (2 aug. 1924 – 8 sept. 1986)

♦ 2 august 1939. 65 de ani de la naşterea actriţei **Valeria Seciu**

♦ 3 august 1889. 115 ani de la moartea poetei **Veronica Micle** (22 apr. 1850 – 3 aug. 1889)

♦ 3 august 1954. 50 de ani de la moartea scriitoarei franceze **Colette** (28 ian. 1873 – 3 aug. 1954)

♦ 4 august 1859. 145 de ani de la naşterea lui **Knut Hamsun**, scriitor norvegian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1920 (4 aug. 1859 – 19 feb. 1952)

♦ 5 august 1844. 160 de ani de la naşterea lui **I. E. Repin**, pictor rus (5 aug. 1844 – 1930)

♦ 5 august 1894. 110 ani de la naşterea lui **Andrei Oţetea**, istoric (5 aug. 1894 – 28 mart. 1977)

♦ 5 august 1909. 95 de ani de la naşterea **Ninei Facon**, eseistă, traducătoare şi istoric literar (5 aug. 1909 – 25 nov. 1974)

♦ 7 august 1864. 140 de ani de la înfiinţarea **Primăriei oraşului Bucureşti**, cel dintâi primar ales fiind Barbu Vlădoianu

♦ 7 august 1904. 100 de ani de la naşterea actorului **Nicolae Brancomir** (7 aug. 1904 – 27 aug. 1991)

♦ 8 august 1904. 100 de ani de la naşterea lui **Emilian Bratu**, inginer chimist, fondator al Şcolii de inginerie chimică din România (8 aug. 1904 – 30 mart. 1991)

♦ 8 august 1909. 95 de ani de la naşterea lui **Emilian Bucov**, scriitor (8 aug. 1909 – 17 oct. 1984)

♦ 8 august 1939. 65 de ani de la moartea lui **G. M. Zamfirescu**, prozator şi dramaturg (13 oct. 1898 – 8 aug. 1939)

♦ 9 august 1934. 70 de ani de la naşterea lui **Romulus Cojocaru**, poet şi prozator

♦ 10 august 1884. 120 de ani de la naşterea lui **Panait Istrati** (10 aug. 1884 – 16 apr. 1935)

♦ 10 august 1929. 75 de ani de la naşterea actriţei **Tamara Buciuceanu-Botez**

♦ 11 august 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Modest Morariu**, scriitor şi traducător (11 aug. 1929 – 1988)

♦ 12 august 1909. 95 de ani de la naşterea lui **Vasile Spiridonică**, poet, prozator, publicist şi editor (12 aug. 1909 – 12 feb. 1988)

♦ 13 august 1864. 140 de ani de la naşterea lui **Spiridon Popescu**, prozator (13 aug. 1864 – 8 mai 1933)

♦ 13 august 1899. 105 ani de la naşterea lui **Sir Alfred Hitchcock**, cineast englez (13 aug. 1899 – 29 apr. 1980)

♦ 13 august 1969. 35 de ani de la moartea lui **George Oprescu**, istoric şi critic de artă (27 nov. 1881 – 13 aug. 1969)

♦ 13 august 1984. 20 de ani de la moartea poetului **Virgil Mazilescu** (11 apr. 1942 – 13 aug. 1984)

♦ 15 august 1714. 290 de ani de la moartea lui **Constantin Brâncoveanu** (1654 – 15 aug. 1714)

♦ 15 august 1769. 235 de ani de la naşterea lui **Napoleon Bonaparte** (15 aug. 1769 – 6 mai 1821)

♦ 15 august 1894. 110 ani de la naşterea lui **Ion Chinezu**, traducător, publicist, critic şi istoric literar (15 aug. 1894 – 10 dec. 1966)

♦ 15 august 1984. 20 de ani de la moartea lui **J. B. Priestley**, scriitor britanic (13 sept. 1894 – 15 aug. 1984)

♦ 16 august 1949. 55 de ani de la moartea scriitoarei americane **Margaret Mitchell** (8 nov. 1900 – 16 aug. 1949)

♦ 17 august 1899. 105 ani de la naşterea lui **Leon Negruzzi**, poet, prozator şi traducător (17 aug. 1899 – 6 oct. 1987)

♦ 17 august 1964. 40 de ani de la moartea lui **Mihai Ralea**, psiholog, sociolog, eseist şi critic literar (1 mai 1896 – 17 aug. 1964)

♦ 18 august 1849. 155 de ani de la naşterea lui **Teodor V. Ştefanelli**, istoric şi scriitor (18 aug. 1849 – 23 iul. 1920)

♦ 19 august 1914. 90 de ani de la naşterea lui **Ion Vitner**, eseist, critic şi istoric literar (19 aug. 1914 – 12 apr. 1991)

♦ 19 august 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Ştefan Balint**, grafician

♦ 19 august 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Mircea Ştefănescu**, sculptor

♦ 20 august 1834. 170 de ani de la naşterea junimistului **Vasile Pogor** (20 aug. 1834 – 20 mart. 1906)

♦ 20 august 1854. 150 de ani de la moartea lui **Wilhelm Schelling**, filosof german (27 ian. 1775 – 20 aug. 1854)

♦ 22 august 1939. 65 de ani de la naşterea lui **Ion Beldeanu**, poet şi ziarist

♦ 23 august 1904. 100 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Anghel**, sculptor (23 aug. 1904 – 7 apr. 1966)

♦ 23 august 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Paul Everac**, dramaturg, prozator şi publicist

♦ 23 august 1934. 70 de ani de la naşterea lui **Corneliu Ştefanache**, prozator

♦ 23 august 1939. 65 de ani de la naşterea lui **Ion Sasu**, pictor

♦ 24 august 1899. 105 ani de la naşterea scriitorului argentinian **Jorje Luis Borges** (24 aug. 1899 – 14 iun. 1986)

♦ 25 august 1744. 260 de ani de la naşterea lui **Johann Gottfried von Herder**, scriitor şi filosof german (25 aug. 1744 – 18 dec. 1803)

♦ 26 august 1934. 70 de ani de la naşterea lui **Leonida Neamţu**, poet şi prozator (26 aug. 1934 – 25 oct. 1992)

♦ 26 august 1989. 15 ani de la moartea lui **Irving Stone**, scriitor american (14 iul. 1903 – 26 aug. 1989)

♦ 27 august 1924. 80 de ani de la naşterea **Marianei Dumitrescu**, poetă (27 aug. 1924 – 4 apr. 1967)

♦ 28 august 1749. 255 de ani de la naşterea lui **Goethe** (28 aug. 1749 – 22 mart. 1832)

♦ 28 august 1939. 65 de ani de la naşterea scriitoarei **Rodica Ojog-Braşoveanu** (28 aug. 1939 – 2 sept. 2002)

♦ 31 august 1749. 255 de ani de la naşterea lui **Alexandr Nikolaevici Radişcev**, scriitor rus (31 aug. 1749 – 24 sept. 1802)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Commemoration Year

Stephen the Great and Holy – 500 – *A. D. XENOPOL* 2

Anton Pann – 150 – *Ion BARBU, Constantin MATEESCU, Ana Maria ORĂȘANU* 5

Patrimony 9

N. CARTOJAN – The Popular Books in the Romanian Literature 10

Contemporary Autographs – *Pan IZVERNA* 12

Rules for Inter-Library Loan 14

'Miron Radu Paraschivescu' Library 16

Eurocertification. Seminar for Libraries and Information Centres in Brussels 17

EBLIDA Hot News. May 2004 – Library and Information Society Issues 18

Finnish Public Libraries – Strategy for 2010 (I) 20

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA – The Cultural League and the Bucharest Public Reading's Development at the Beginning of the 20th Century 26

Edouard ROUVEYRE – Necessary Knowledge to a Bibliophile (II) 29

Jean-Yves CONRAD – The Market of Poetry in Paris 35

Catalogue 36

A Farewell Letter from Bucharest Goethe Institute 38

Calendar 39

REDACȚIA ŞI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poștal 010352
Tel: 212.83.11 / Fax: 211.36.25
E-mail: abidob@email.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar de redacție şi Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA
"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureștilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 010352.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB şi Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"**. Prețul unui număr este de 20.000 lei.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94" **Revista apare cu sprijinul Ministerului Culturii şi Cultelor**

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

HERMAN MELVILLE

1819 – 1891

185 de ani de la naştere

"Ori de câte ori simt o cută amară în colțul gurii, ori de câte ori sufletul mi-e umed şi înfrigurat ca o zi de noiembrie, ori de câte ori îmi dau seama că m-am oprit fără voie în fața vreunei dughene cu sicrie sau când mă trezesc pe urmele oricărui cortegiu funebru ce-mi iese în cale şi mai ales când obida pune în aşa măsură stăpânire pe mine încât îmi trebuie tărie multă de cuget ca să nu cedez ispitei de a ieşi în stradă şi de a zbura cu un bobârnac pălăriile trecătorilor – ori de câte ori mi se întâmplă aşa – atunci înțeleg că, într-adevăr, a sunat ceasul să mă avânt pe mare cât mai curând cu putință".

Moby Dick

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PANAIT ISTRATI

1884 – 1935

120 de ani de la naştere

"În povestirile lui Istrati mişună, în afară de români, şi evrei, greci, bulgari, armeni, lipoveni, turci, într-un cuvînt, tot acel amalgam de naţionalităţi care populează oraşele porturilor. Dar opera lui Panait Istrati se integra astfel într-o tradiţie a literaturii române, mai exact spus, a prozei muntenești, deschisă de Anton Pann şi Nicolae Filimon – şi, de fapt, mai înainte, de Pitarul Hristache – continuată de I.L. Caragiale, şi trebuie să menţionăm, dintre numele literare ulterioare, pe Gala Galaction, care se ocupa de micii negustori şi cărăuşii de pe malurile Dunării. Povestirile lui Istrati sunt îmbălsămate cu aroma descripţiei modului de viaţă, a moravurilor acelor oameni şi chiar a particularităţilor lor de vorbire".

Al. Oprea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro